ISSN 0-1301-0220-2
80
9 770130 102202
AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ
Ocak 2001 Sayı: 2001/01 Fiyatı: 850.000 TL. (KDV Dahil)

ÖKÜZ

www.leman.com.tr

bas bas paraları leylaaya bi daha mı gelicez dünyaaya

öteki türkiye

B.Baruter

Takviminiz içeride

Akşamsefası

Bir Şiirin Oluşması

... *askeri mızıka okuluna yeni bir fagot alınacaktır.*
okuldaki bütün çalgıcılar küçük zabittir
... *çocukken Havra sokağında kubilerle zıp zıp oynardık*
bizimkiler topraktan yapılmıştı onlarınki çelik ya da cam
... *yitip gitmiş babalar keskin bir araştırmayla bulunabilirdi*
... *eski kızlar mahalle terzilerince dikiliyor dikilir*
... *sakat kalmış çocukların kefaretinin ödenmesi*
... *yeni ruhlara yer açmak için cehennemin boşaltılması*
... *takılmış madalyalar önce eritilmiş*
sonra da yenisi dökülüyordu

Aralık 2000 / Acıbadem Huzurevi

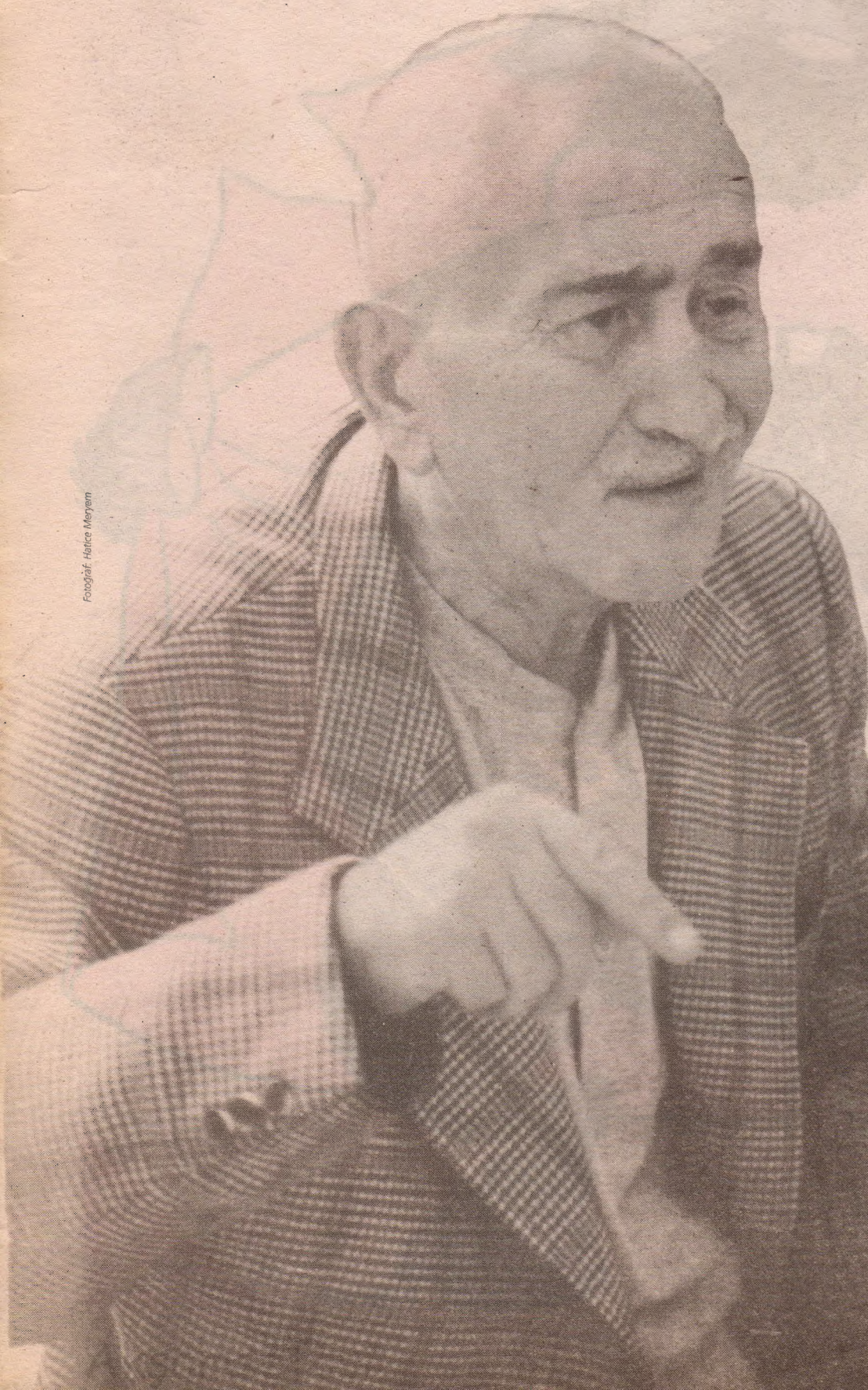

Fotoğraf: Hatice Meryem

Acıbadem Günceleri / 2

15 Aralık 2000 Cuma

✍ Bana baka, açlık grevleri sivil itaatsizlik kavramı ile açıklanabilir. Doğrusu **"uygar bir başkaldırı"**dır.Uygar bir başkaldırı olgusuna rûmun şurası içinde ilk kez **'ortodoks'** şair **İsmet Özel** değinmişti.
1993 Temmuz'unda Sivas'ta insanların yakılmasından sonra yazdığım yazıda ona Sırp şairi demiştim. Silgiler silerken silinirler de. Bilirsiniz Sırplar da ortodokstur. Ortodoksluğun da Türkçe'si sûnniliktir. Amerikan yazarı **Melville** bir öyküsünde bu kavramın nesnel karşılığını bulmuştur. Doğrusu, **'nesnel bağlılaşık'**mış.
Ama ben karşılıklılık gerektiği için iyiler taifesinden ve de son derece dürüst ve güzel insan **Akşit Göktürk**'ün kullanışını seçiyorum. Akşit'in ada izlekini izlediği **Ada** kitabı ama nasıl sıkıdır. **Sıkı delikanlı** gibi.
✍ Bugünlerde bütün ve bütünleşmiş **yeni yeniçeriler** İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana, Mersin, Antalya, Gaziantep... de kazan kaldırıyorlar, pervasızca. Başbakana, bakanlara, ağalarına küfrederek. Ben Osmanlı tarihindeki **Celalî Ayaklanmaları**'nı da düşünüyorum. Küçücük bir değişim eğilimini bile sezmişler, Türkiye'de.
Benim bildiğimce faşizm mikrobu, şoven ırkçılık, Turan düşüncesi hiç ölmez insan yaratığı ruhlarında. Silahlar da gösterildi. Şimdi sıkı durun, bundan böyle siyasal cinayetler artacaktır. İnsan haklarını, demokrasiyi savunurken postu deldirmeyin sakın!
İnsanların haklarını aramaları sanki durdurulabilecekmiş sanıyorlar. Ne de çok yanılıyorlar.
Gazetelerde çıkan haberlere göre Cumhuriyet tarihinde bu yeni yeniçerilerin hem de silahlarını göstererek ayaklanması daha şimdiden örtbas edilmeye başlanmıştır. Anlaşılan, içinde bulunduğum ve de kapıştığım bu arabesk **'topluluk'**, kıçıkırık da olsa bir toplum aşamasına bile geçemeyecek galiba.
Celali İsyanları dedim de aklıma geldi. Atılan sloganlardan anlaşılıyor ki işin içinde sahtı semen medreselerinden çıkan suhteler var. Yani Taliban?
✍ **Albert Camus**'nun **Veba**'sını bitirmişim. Biliyorsunuz romanın sonunda **Cezayir**'in **Oran** kentinde veba salgını geçer, biter. Albert Camus faşizmin nesnel karşılığını veba olarak bulmuştur. O günlerde ben Ankara'da okuyorum, Vehip Arıkan İstanbul Tıp'ta okuyor. Vehip'e sormuştum, **"Salgın geçince veba mikrobu nereye gidiyor? Nerede saklanıyor?" "Bir sincap türünün kursağında" imiş. Hayvan portör (taşıyıcı).**
1973 Temmuz'unda annem **Güzel Ayşe**'yle birlikte Samsun vapuruyla doğduğum yeri görmeye gidiyoruz. Önce Antalya. Dönüşte Marmaris'te ineceğiz. Vapur her limanda bir gün kalıyor. Biz Marmaris'ten bir otomobille Datça'ya geçeceğiz. Ben Datça'yı ve doğduğum evi ilk kez göreceğim. Hükümet binasına gelirken son bina.
Samsun vapuru gece Çanakkale boğazından geçiyor. Ben vapurun arkasında açıktayım. Düşünüyorum, **"Faşizm salgını geçince faşizm mikrobu nereye saklanıyor."** Zincirbozan'ı biraz geçmişiz, Gelibolu Hamzakoyu önlerindeyiz. "Kışlaların rutubetli bodrumlarında herhalde" dedim. Çankaya portör.
✍ Sinemacı **Jean-Luc-Godard**'a kırk katır mı kırk satır mı diye bir soru sorarlar. İki seçenek var, gözünün kör olmasına mı yoksa ellerinin kopmasına mı razı olursun, derler. **"Ellerimin yerine gözlerimin gitmesini seçerdim"**. Üstelik sinemacı adam yahu.
Benim aklıma "katırtırnağı"nın koluma girerek beni götürdüğü **Björk**'ün oynadığı **Karanlıkta Dans** filmi geldi hemen.
✍ Beyoğlu Küçük Parmakkapı'da lisede okurken, ki o zaman on iki yıldı, aylık Cahies du cinema dergisini alıyorum. **Aslan Ebiri** de Picturgoer alırdı. Bu sinema yazarları ilerde **Yeni Dalga**'yı çıkaracaklardır. J.L.Godard, **Jean Vigo**'nun mirasçısı Truaffaut **Okul Kıranları** (Dört Yüz Darbe) filmini yapacaktır. Claude Chabrol, Alaien Resnais (Hiroşima Sevgilim) , Jean Rouch... Ama bizim İkinci Yeni'ye biraz benzeyen Yeni Dalga, Roger Vadim **"Ve Tanrı Kadını Yarattı"**.

✍ **Necmiye Alpay Türkçe Sorunları Kılavuzu, Orhan Kahyaoğlu Aşk ve Harf** kitaplarını getirmişler. Ben **Ragıp Duran**'ın elindeki **Cüneyt Akalın**'ın kitabını aldım. Çanakkale'den "katırtırnağı" da gelmişti.

✍ Ren düşüncesi 1789 Fransız ihtilalerin getirdiklerinin etkisindeydik. **Hegel, Hölderlin ve Marksgiller**...

✍ IMF Merkez bankalarının merkez bankasıdır...

✍ **Metin Göktepe**'yi ortodoks Celaliler öldürmüştü. Geçenlerde silahlarını göstere göstere yürümüşlerdir.

✍ Benim Beyoğlu'nda Küçük Parmakkapı'da, lise sonda **Vehip Arıkan, Enis Arıkan** adlı arkadaşlarım vardı. Yeri gelmişken, benim bu son hastalığımla ilgilenen **Enis Arıkan**'a, **İzmir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina**'ya, gazeteci **Sedat Ergin**'e, **Gülay Gülbeyaz**'a ve Hatice Meryem ile Metin Üstündağ'a yani Öküz Dergisi'ne çok teşekkür ediyorum.

Ayağa Kalkanlar: Neşe Düzel, Erdoğan Alkan, Yıldırım Türker, İsmet Kür

✍ Ayağa kalkmış **Eşber Yağmurdereli**'ye gelince: Şimdi ölmüş olan gerçeküstücü ilginç ressam **Cihat Özegemen**'in çocukluğu ve gençliği Üsküdar Toygartepe'de geçmiştir, o anlatmıştı. İskele önünde ayakkabı bağları satarak geçinen bir âmâ varmış. Hemen her akşam sinemaya gidermiş. Arkadaşları **"Be adam! Gözlerin görmüyor, sinemadan ne anlarsın?"** derler. O da **"Ben içimden seyrediyorum"** dermiş. **Eşber Yağmurdereli** de toplumsal olayları ayrıntısına varıncaya dek izliyor. Bizim sabun köpüğü aydınlara inat. ■

ECE AYHAN

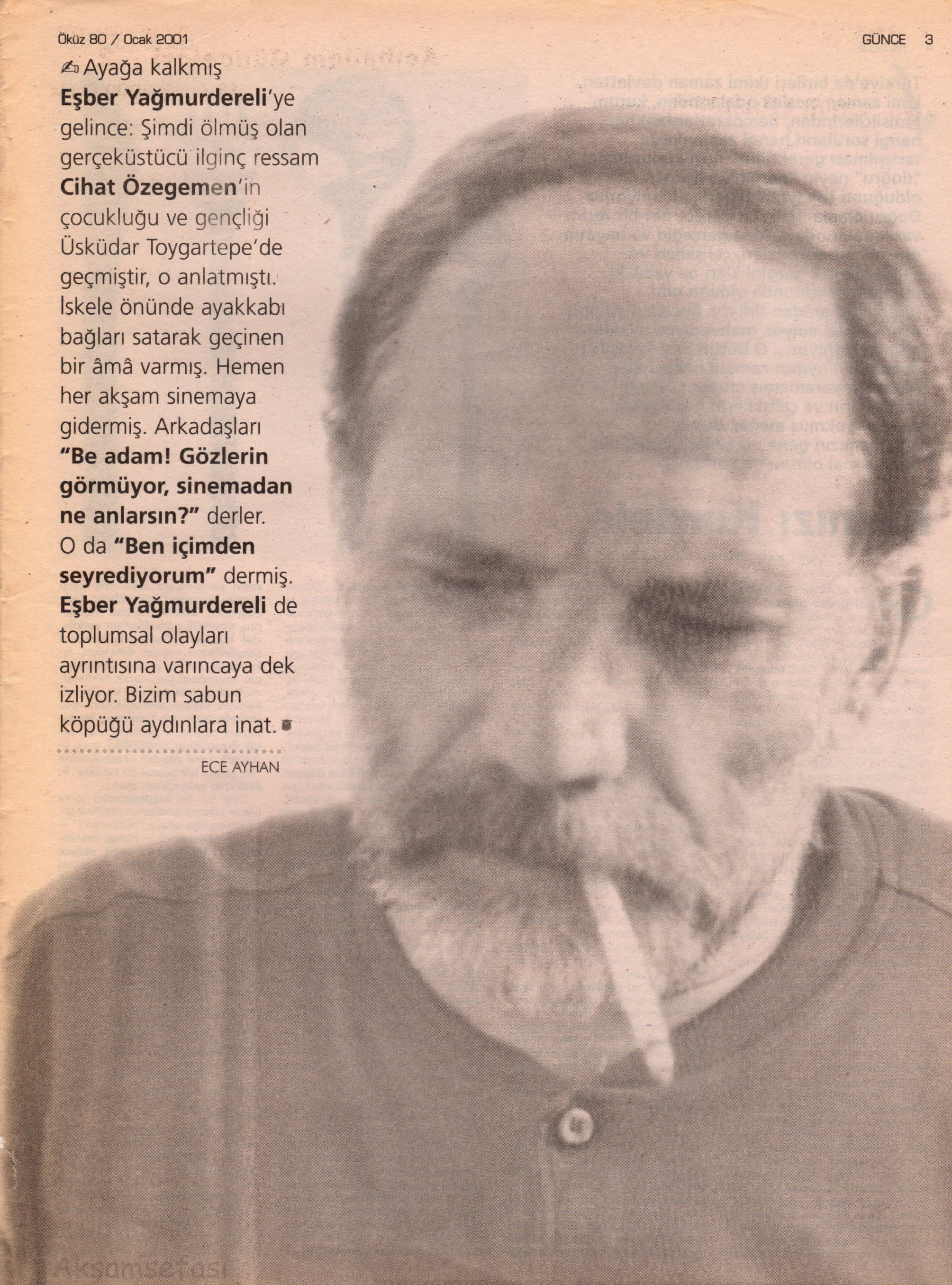

Türkiye'de birileri (kimi zaman devletten, kimi zaman meslek odalarından, kurum temsilcilerinden, demokratlardan) hep, hangi soruların hangi zamanlarda tartışılması gerektiğini, neyi konuşmanın "doğru" neyin "gerginliği artırıcı" olduğunu çok iyi bildiklerine inanıyorlar. Doğru olanla ilgili son derece net bir resim var kafalarında... Ama gerçeğin ve hayatın dinamizmi, sürprizleri, çelişkileri ve zaptedilemez gerginlikleri ne yazık ki bu ölüm oruçlarında olduğu gibi, birdenbire aradan fırlıyor, önceden çizilmiş resmi altüst ediyor, mahvediyor, ayaklar altında çiğniyor... O bütün ince hesaplar, ayarlar, en uygun zamanı beklemeler hiçbir işe yaramamış oluyor. ... Ama gerçeklerin ve çelişkilerin bekleyecek zamanı yokmuş meğer. Bunu anlamamızın gene bu kadar yüksek bir bedele mal olması ne korkunç!

Kırmızı Kurdele

VİVET KANETTİ

Geçtiğimiz Aralık ayı, **"tatlı dil yılanı deliğinden çıkartır"** lafına inancımızı gömdük... Memleketin tatlı, acı, sert, sivri, süslü, sade, modern, post modern dillileri, ölüm orucunun 57. gününde, kimseleri hâlâ sözlerimizle, bildirilerimizle, **"sivil takipçilik"** vaadlerimizle ölümden sökemedik... Ki bu da hayatta inşaat malzemesi olarak **"dil"**i seçmiş olanlar için, görüp görülecek en büyük hezimet; daha azametlisi olamaz... Tiksinebilir insan, bütün eski ve yeni alfabelerden, okuduğundan, yazdığından, yazacağından... Ne teneke malzemeyle uğraşmışız! Hayat pazarında ne kadar geçersiz! Yuhlar bize!

Ama sadece bize değil; başkalarının ölümlerinden kendilerine eteklik, gömlek ve cepken dikenlere de... Daha kimse ölmeden ağıt yakmaya heves edenlere... Kendilerinin hiç yanaşmayacakları, çocukları için razı olmayacakları bir kaderi başkalarına çok yakıştıranlara... İçerdekilerin kapalı devre, sıkışmış bir hayatta arkadaşları için verdikleri en radikal karara, dışarda açık havada, iki kahve ve bir sinema arasında **"oley!"** çekenlere...

Ama şunu da teslim etmeli ki, onları sesi daha gür çıkmıştır. Ölüme alkış, utangaç davranmamıştır. Çekingen kalan, yeterince haykıramayan, tavrını daha yırtıcı ortaya koyamayan bizler olduk... Yoksa bu ülkede **"hayata övgü"**yü ayıp, küçük burjuva, arsız sayan o çok riyakâr bir modern kültür geleneğimizin baskısıyla mı?

Ölüm orucuna yatanların ve 57. günde (bu yazıyı yazdığım gün) hâlâ kalkmayanların, bunu baştan sona öz seçimleri ve özgür iradeleriyle yaptıklarına bu kadar kolay inanabilenlere bravo... Böyle sarsılmaz bir güven, haset uyandırıyor... Ne şanslılar, her dinin kuşkuyu bilmez kör imanlıları! Keşke biz de böyle imanlı olsaydık! Cezaevlerinden haftalarca yağan siyaseten en ateşli mektupların içinde bile, satır aralarında bir imdat çağrısının belki sessizce haykırdığı ihtimalini aklımızdan söküp atsaydık...

Aralık ortasına doğru, ölüm sürecindeki mahkûmun "otonomisi"ne, yani ölüm hakkına saygı gösterilmesi gerektiğini savunan **Tabibler Birliği İnsan Hakları Kolu**'ndan bir doktorun yazısını bir pazar günü gazetede dikkatle okudum. Buradan ona sesleneceğim. Adını zikretmeyeceğim, çünkü bunu intihara teşvik sayarım ama mesleki takip işini Tabipler Birliği yönetimine havale ediyorum.

51. oruç gününde mahkûmların ölüm hakkını savunan yazınızda (ki, ölüme verilmiş en kurumsal, en büyük destekti) demişsiniz ki, "hekim-hasta ilişkisindeki mahremiyet (biz altını çizdik), hasta hakları ve tıbbi etik tam olarak uygulanmak zorundadır.(....) Artık uluslararası belge, bildirge, hasta hakları ve etik ilkeler, bireyin özerkliğine mutlak saygıyı öne çıkarıyor. Aksi hekimlik uygulamaları, birey özerkliğini yok edici niteliktedir.

Almanya'da, Hollanda'da hastanın yaşamını kurtarıcı tedaviyi reddetme hakkının kabul edildiğine dikkat çekmiş ve yazınızı şöyle bitirmişsiniz: "İnsan haklarını ideolojik zeminde yürütemeyeceğimiz gibi, tıbbi etiği de idari taleplerimizle şekillendiremeyiz..."

Britanya, İspanya, Hollanda; örnekleriniz hep Batı ülkelerinden... Şimdi size temel birkaç soru:

1- **Hayal mi görüyoruz, yoksa siz bir doktor olarak, ciddi ciddi ötanaziden yararlanmak isteyen, tedavi umudu tamamen yo olmuş, ağrıları en dayanılmaz hale gelmiş Hollandalı kanser hastasıyla bizim koğuşlarda denetim ve gözetim altında ölüm orucuna yatmış 19 yaşındaki bir genci "aynı düzeyde" ele almamızı mı bekliyorsunuz?**

2- Hayal mi görüyoruz yoksa siz şu soruları kendinize hakikaten sormadınız mı: Batılı ülkelerdeki cezaevlerinde açlık grevleri bizdeki gibi koğuşlarda hep birlikte mi yürütülüyor, yoksa ayrı ayrı mekânlarda mı? Bu sorunun cevabı, bizler için büyük önem taşıyor... Bence sizin için de taşımalıydı. **Herhangi bir "otonomi"den, mahremiyetten söz edilebilecek ortam baştan mevcut mu değil mi, ona bakmak açısından...** Odasında açlık grevine tek başına kalkışan ve grevden dönmeyen kişinin, özgür iradesini kullandığına belki ikna olabiliriz çünkü... Ama çok sayıda insanın aynı mekânda, toplu halde yürüttükleri bir açlık grevinde, izin verin de artık, kamuoyu, tutuklu yakınları ve avukatları (Sahi neredeydi onlar? Bir kısmı 50. günde, **"destek"** olarak dışarda ölüm orucuna başlamıştı!!), gazeteciler, doktorlar, mesleklerinin yüklediği özel sorumlulukla, **"hem manevi, hem fiziki baskı", "birey özerkliği"**nin tümüyle kaybı ve en hafifi **"grup psikoloji içine düşme"** ihtimalini de göz önünde tutsunlar! Esas bu ihtimalleri reddetmek, yok sayabilmektir tıbbi etik ve her mesleğin etiği açısından bir suç ve insan haklarını sadece ideolojik zeminde yürütmek...

Siz, doktor olarak, koğuşlarda akla ilk gelmesi gereken **"manevi ve fiziksel baskı"** ihtimallerini tamamen yok saymışsınız... Bir de **"hekim-hasta ilişkisindeki mahremiyet"** hakkından söz ediyorsunuz! Kalabalık koğuşlarda, açlık grevine girmemiş tutukluların denetimi ve antrenörlüğünde sürdürülen ölüm orucunda, **hekim-hasta ilişkisinde hangi "mahremiyet" bu, sizin söz ettiğiniz?** Son oruçta, bu mahremiyetin sağlanabileceğini mi öne sürüyorsunuz?

Saydığınız ülkelerin hiçbirinde koğuşlu cezaevi olmadığını biliyorsunuzdur... Saydığınız ülkelerde, aynı mekânda kalabalık halde ölüme gidişin sadece tarikat intiharlarında rastlandığını da... Bu teşvikin oralarda suça girdiğini de... Ama kamuoyu bilmeyebilir bunları... Titrlerinizden ötürü (hem hekim, hem insan haklarcı) çok objektif ve "eksiksiz" verilerle onun önüne çıktığınızı sanabilir...

Saydığınız Batılı ülkelerde insan hakları, hakikaten önce **"mahremiyet"** ve **"bireysel özerklik"**ten başlıyor... **F tipi cezaevi projesini ülkemizde reddeden örgütlü tutukluların ise, kamuoyuna en meşru görünmüş, en fazla yankı bulmuş talepleri şu oldu: modern "mahremiyet" ilkesinin, ondan da kutsal olan can güvenliği ve cezaevi personeliyle teke tek, karşı karşıya kalmama garantisine feda edilmesi... Ülkenin mevcut koşullarını, güvenlik görevlilerinin yetkilerini kötüye kullanma konusunda sergiledikleri sayısız örnekleri, işkence vakalarını, cezaevi personelinin hazırlıksızlığını, tecrit tehlikesini, toplum psikolojimizi ve bize ait kültürel yaşam alışkanlıklarını göz önünde tutan bir kamuoyu, bu taleplere duyarlılık gösterdi... Bu ortak duyarlılıktır, yetkilileri, oruç sırasında, yeni yapılan cezaevlerinde "bir odada tek başına bir tutuklu" ilkesinden vazgeçirmiş olan...**

Oysa siz, bu ***vazgeçişinden*** sonra bile ve yalnızca tutuklunun ölümüne geçit verilsin diye ortaya "mahremiyet" ilkesiyle çıkıyorsunuz... **Hangi mahremiyet ki bu, hayatta değil, sadece ölümde savunulan? Hangi "bireysel özerklik"?** Cezaevindeki grup hayatı içinde kullanılması talep edilmeyen, grup içinde her an ayaklar altına alınabileceği ve alındığı vurgulanmayan, ağza bile alınmayan (ne tutuklu avukatları, ne doktorlar, ne insan haklarcılar tarafından), ama mahkûmu ölümden döndürmeye engel olmak için birdenbire hatırlanan? Yaşam alanında şart koşulmayan bir birey özerkliği, sadece ölüm alanında şart koşulabilir mi? Böyle mi yorumluyorsunuz siz o Malta bildirilerini, Tokyo deklarasyonlarını? **Türkiye Tabipler Birliği** bu görüşlerinizi onaylıyorsa eğer (ki bu kadar kritik günlerde o yazıyı gazeteye titrinizle birlikte gönderdiğinize göre, demek ki onaylıyor), bu ülkede doktora işi düşen herkes zangır zangır titremelidir..

Oysa elimizi vicdanımıza koyduğumuzda ve birbirimizi palavralarla uyutmaktan vazgeçtiğimizde şu çıplak gerçek orada duruyor: bu oruca yatanlardan kimlerin ölüme kendi istekleriyle koştuklarını, hangilerinin ayaklarının geri geri gittiğini, bu kaderi boyunlarına geçirilmiş, ilmiğini çözemedikleri, bizim de çözemediğimiz bir yağlı urgan gibi yaşadıklarını bilmiyoruz... Ama, bu hiç

Akşam Sefası

bilmeyeceğiz demek değil... 5 yıl sonra, 10 yıl sonra, geriye kalanlar arasından birileri, konuşmak, anlatmak, önce kendileri "anlamak" gereksinimi duyabilirler... Ölüme yatmak için seçilmiş arkadaşlarının başına kırmızı kurdele bağlayanlardan birileri belki... **Siz, arkadaşının başına kırmızı kurdele bağlamışlardan birinin 5 yıl, 10 yıl sonraki yerinde olmak ister miydiniz mesela? İsterdim, bundan şeref duyardım, diyorsanız, mesele yoktur...** Belki yazınızda tam da bunu demek istediniz... Ama açıkça ve yürekli bir dille söylemediniz. Lafı döndüre döndüre, alay eder gibi **"mahkûmun otonomisi", "bireysel özerklik"** gibi cezaevinde sadece devlet değil, grup tarafından da çiğnenen ve çiğnenmiş, ölüm oruçlarının hiçbir safhasında dikkate alınmamış kavramları sadece ölüme gardiyanlık etsinler diye önümüze fırlatarak... İçerdekiler hiç değilse sizden daha açık sözlüler... Cezaevindeki pek çok sorun arasında "mahremiyet" konusunu da ele alan yazılarıma hemen tepki vererek "mahremiyet burjuva kavramdır, istemiyoruz, biz hepimiz birlikte kalmak istiyoruz" diyorlardı mektuplarında. Ya da kendilerine işte böyle dedirtiliyordu...

Kim, oruçtan 57. günde hâlâ dönmemişlerin bunu baştan sona kendi iradeleriyle, özgür seçimleriyle yaptıkları konusunda kesin bir bilgiye sahip olduğunu iddia ediyorsa, yalan söylüyor...

Çok kişideki derin suçluluk tam da bundandır. Türkiye'de herkes herkese fazlasıyla palavra sıktı ve hiçbirimiz kendi mesleklerimizin deontolojisine tam manasıyla sadık kalmadık.

Suçlamaya kendimden ve mesleğimden başlayacağım. Muhabirlikten geliyorum, mesleğin asgari kurallarına vakıfım, geçtiğimiz Mart ayından itibaren gazeteciliği askıya aldığım Temmuz'a kadar F tipi cezaevi projesiyle ilgilendim, başka ülkelerdeki uygulamalara baktım, ülkesindeki son cezaevleri cehennemini ortaya seren Fransız cezaevi başhekimi hanımla röportajlar gerçekleştirdim, bizdeki sorunun birkaç farklı cephesini ve çelişkilerini göstermeye çalıştım ama gene de kendimi mesleğimin gereğini tam yerine getirmiş sayamıyorum. Vicdanen rahat değilim. Niçin?

Hakikat şu ki, geçtiğimiz altı ay boyunca F tipi cezaevini savunmuş yetkililer, projeye karşı çıkan kurum ve şahıslar, örgütlü mahkûmlar, hepsi gazetecilere en başından beri şöyle yaklaşmışlardır: **"Bize destek veriniz"... "Doğru olana destek veriniz"** demekti bu... Böyle bir şeyin gazetecilere söylenebilmesi, söylemeye cesaret edilebilmesi bile esasen bir manevi tacizdir... Mesleğin bize verdiği kamusal görev, kimseye destek vermek değildir nihayet, kamuoyu adına bir konuyu mümkün olduğu kadar çok sayıda cephesiyle irdelemek, hatta lime lime etmektir. Bu irdeleyişimiz benim açımdan nerede ve nasıl eksik kaldı?

Hükümet yetkilileri aylarca bizlere, bazı cezaevlerinde, özellikle bazı koğuşlarda devletin nasıl tamamen **"devre dışı"** olduğunu itiraf etmeyi kendine yedirmedi... Büyük sorunların varlığını hep ima etti, ama tamamen "devre dışı" olduğunu söylemekten kaçındı. Böyle bir itirafı muhtemelen **"örgüt propagandası"** gibi gördü. Bu anlamda da kamuoyunu ve basını yanıltmış olma, tam bilgilendirmeme sorumluluğunu taşıyor. Basını tam bilgilendirmedi, ama F tipi için tam "destek" istedi. **"Ben destek istiyorsam, herhalde bir bildiğim var"** havasıyla... İnsansız F tipi cezaevlerine peşpeşe geziler düzenlenirken, Bayrampaşa'daki "mevcut vaziyet"i gözlerimizle görmemiz gerektiği bir an düşünülmedi... Çünkü oraya kendi de giremiyordu... Bu arada, devletin boşluğunu kapatmak amacıyla apar topar hazırlanan yeni cezaevlerindeki düzenlemeler için meslek odalarıyla zamanında diyaloga girmekten inatla kaçınılırken, buna orucun 50. günlerinde yanaşıldı...

Mahkûmlara gelince, tıpkı 4 yıl önceki gibi, gazetecilere mektup bombardımanına başlamışlardı.

Bazı avukatlara ve ayrı ayrı barolara gelince... Onların da basına yaklaşımı aynen hükümetinki gibi olmuştur. Yapılan her toplantının gerekçesi şuydu: **"Sizden destek bekliyoruz. F tipinden vazgeçilmezse, nakiller başlarsa, ölümler olacak!"** Ancak, onlar da (çok nadir istisnalar hariç) basına sadece gerçeğin "bir yönünü" göstermekle yetinmişlerdir. Muhtemelen düşünüyorlardı ki, cezaevleri sorununun öteki yönünü gösterirlerse eğer (koğuşlardaki mevcut hiyerarşik düzen, örgütlerin hakimiyeti), bu kez F tipi projesindeki insan hayatını tehlikeye atan, mahkûmun sosyal varlık olarak kalma ihtiyaçlarını gözetmeyen, tecrit tehlikesi taşıyan koşullara göz yumacağız ve **"aman nasıl olursa olsun, F tipi hemen uygulansın, bu rezaletten iyidir!"** diyeceğiz... Tek lütfettikleri küçük itiraf şuydu: **"Bugünkü koğuş sistemi de tabii iflas etmiştir".** Ama bu iflas nereye kadar gitmiştir, iflasın ayrıntıları nelerdir? İflasın tek tek mahkûmlar üzerindeki doğrudan etkisi nedir? Muamma. Görüldüğü gibi, kamuoyunu ve gazetecileri gerçeğin bütün cepheleriyle yüzleşmeye lâyık bulmamak, bu olgunluğu ona yakıştıramamak, ona ancak kendi bildiklerinin ve gerçeklerin bir kırıntısını vermek, çok köklü bir adet bizde... Ve ne yazık ki sadece devlet katlarının bir adeti değil bu...

Bazı koğuşlardaki mevcut düzenle ilgili en açık kurumsal ipucunu sadece Türkiye Barolar Birliği başkanının ağzından bir kürsüde konuşurken duydum: **"Kimi avukatlar, bugün, örgüt lideri yanlarında bulunmadan müvekkilleriyle teke tek görüşemiyorlar bile."**

Dünyanın neresinde olursa olsun, basını ayağa kaldıracak bir açıklamadır bu. Ama utanarak sözlüyorum, o gün o cümleyi ben dahil salonda bulunan hiçbir gazeteci deşmedi. Çünkü oraya, mevcut haliyle açılması insan hayatı için sakıncalı olan F tipi cezaevinin eksikliklerini dinlemek ve irdelemek için gelmiştik.

Ancak birkaç gün sonra o cümle bende işlemeye başladı... F tipini tartışmak üzere çağrıldığım bir TV programında, nihayet sordum: **"Mahkûm bir yandan cezaevi personelinin şiddeti, diğer yandan örgüt baskısı arasına sıkışıp kalmış mıdır? Bu açıdan iki kere mağdur mudur? Barolar Birliği başkanı ağzından böyle böyle bir iddia duyduk. Bu, avukatlık kurallarının büyük bir ihlâli değil midir? Bu ihlâlde bulunan, buna izin veren, örgüt liderine kapıyı göstermeyen avukatlarla ilgili yürütülen cezai işlemler nelerdir?"**

Karşı bankta oturan o çaresiz, acılı mahkûm ailelerinden hemen **"Yalan!"** sesleri yükseldi... Muhtemelen beni **"çocuklarını hücreye kapatmak isteyen düşman kamp"** olarak görmüşlerdi. Arkamdan bir avukat **"sataşma var! cevap hakkı istiyoruz"** diye bağırdı. Sonra, bir baro başkanı söz aldı, böyle tek tük avukatlar olabileceğini söylediğini hatırlıyorum, ama onları bulmak için hangi çalışmalar, tetkikler, hangi cezai işlemler yapıldığı konusunda hiçbir yanıt almadım. Ara verildi. Bazı avukatlar hararetle etrafımı sardılar, hiç öyle bir şeyin olmadığını söylediler, ateşli bir tartışmaya girdik, sorumun bir çomak gibi algılandığı açıktı. Yeniden çekime başlandığında gözlerim "sataşma var!cevap hakkı istiyorum!" diye bağırmış olan avukatı aradı, bu konunun da diğerleri gibi kamuoyu önünde deşilmesi gerekirdi, elbette mahkûmu sınırlandıran, üzerinde tehdit ve baskı oluşturan bütün unsurlar irdelenmeliydi, ama az önce haykıran avukatın yeri artık boştu, çekip gitmişti... **"Provokasyona"** gelmemeye karar vermiş olmalıydı...

Kalabalıktık, herkes söz almak istiyordu, konularımız çoktu, o gün bir daha dönülmedi o noktaya. F tipinin eksikliklerine, bu haliyle açılmaması gerekliliğine geçildi...

Yukardaki spesifik sorunu ortaya atan üç, dört yazı yazmış olmalıyım, ama bu hiç yeterli değil. 15 yazı yazmalı, araştırmayı genişletmeliydim, ancak o zaman, bugün ölüm orucunun 50. gününde keşfedilmiş bazı gerçeklere de (CNN'de gösterilen filmdekilerden) belki o günden varabilmek mümkündü. Ve gene gazeteciler kalabalık halde, mevcut koğuşlara girebilmeyi de talep etmeliydik...

Gazetecilerden **"taraf tutmalarının"** beklendiği, kanaat gazeteciliğinin okurlar hatta gazete yönetimi tarafından bile teşvik edildiği, alkışlandığı, starlaştırıldığı bir ortamda mesleği kurallarına göre yapmak giderek sanıldığından çok daha fazla zorlaşıyor. Gazetecilerin kanaatlerine göre sınıflandırıldığı, ona göre bilgi kaynaklarına ulaşabilir hale geldikleri, basın toplantılarında bile kendilerinden soru sormaları değil, kanaat belirtmelerinin (tabii ki davet edenlerin kanaatleri doğrultusunda) beklendiği bir ortamda, takdir edersiniz ki, **"konserde silah patlatma"**yı, haklı ve doğru bir mücadeleyi engelleyen kişi olarak işaretlenmeyi göze almak dünyanın en kolay işi değil... Hele ki bizler, nihayet devlet kurumlarına karşı irdeleyici bir gazeteci kültürü geliştirmeyi az çok öğrendik ama, **"ilerici"** olarak lanse edilenlerle, demokrat, hele insan haklarcı bilinen sivil kurumlarla muhakkak ki kendimize bir otosansür uyguladık... Tam da geçenlerde **Şerif Mardin**'in sözünü ettiği tipte bir **"otosansür"**... İnsanı yalnızlıktan, antipatik görünmekten, sevilmemekten koruyan bir otosansür...

Bu nedenle, **Neşe Düzel**'in, orucun 50'li günlerinde İstanbul Barosu başkanı **Yücel Sayman**'la konuşurken, herkesin gizli gizli içini kemiren ama hiçbir gazetecinin telaffuz etmeye cesaret etmediği o **"Hangi çocukların öleceğine kim karar veriyor?"** sorusunu nihayet sorduğu için selâmlıyorum. Gelen cevaba rağmen (**"Bilemem. İnsanlar ölürken bunu tartışma ortamına getirmek doğru değil"**) yılmayışını, cesaretini kaybetmeyişini, suçluluk duygusuna kapılıp geri çekilmeyişini de selâmlıyorum.

Neşe, gene soruyor: **- Neden ölümün eşiğinde her zaman olduğu gibi "daha önemsiz" addedilen insanlar var?**

Cevap: **-Yöneticiler var mı, yok mu bilmiyorum. Bu sorular ilerde sorulur, tartışılır, ama şu anda bunu konuşmanın faydası yok. Gerginliği artırır.**

Evet, bu diyalogda da ortaya çıkıyor: Türkiye'de birileri (kimi zaman devletten, kimi zaman meslek odalarından, kurum temsilcilerinden, demokratlardan) hep, hangi soruların hangi zamanlarda tartışılması gerektiğini, neyi konuşmanın "doğru" neyin "gerginliği artırıcı" olduğunu çok iyi bildiklerine inanıyorlar. Doğru olanla ilgili son derece net bir resim var kafalarında... Ama gerçeğin ve hayatın dinamizmi, sürprizleri, çelişkileri ve zaptedilemez gerginlikleri ne yazık ki bu ölüm oruçlarında olduğu gibi, birdenbire aradan fırlıyor, önceden çizilmiş resmi altüst ediyor, mahvediyor, ayaklar altında çiğniyor... O bütün ince hesaplar, ayarlar, en uygun zamanı beklemeler hiçbir işe yaramamış oluyor. Hepimiz o "uygun" zamanları beklemekle, bir şekilde meslek kurallarımızı çiğnemiş oluyoruz...

Ama gerçeklerin ve çelişkilerin bekleyecek zamanı yokmuş meğer. Bunu anlamamızın gene bu kadar yüksek bir bedele mal olması ne korkunç!

İleriki aylarda, tohumu Aralık ortasında atılmış kalabalık bir sivil inisiyatif, sadece siyasi mahkûmların değil, adli mahkûmların da cezaevindeki yaşam koşullarını, bireysel ve toplumsal haklarını, Adalet Bakanlığı tarafından yeni cezaevlerine getirilmesi vaadedilmiş değişiklerle ilgili girişeceği çalışmaları takibe alacak... Hükümete, devlete, mesleki kuruluşlara, avukatlara, hekimlere ve cezaevi personeline karşı tamamen eşit bir mesafede durmak arzusundaki bu inisiyatif, **"mahkûmla doğrudan ilişkiyi"** amaçlayacak. Aracısız... Bağımsızlığını korumanın, kimsenin "uygun zamanı"na tabi olmamanın tek koşulu bu... Mahkûm haklarının bu ülkede sadece devlet tarafından değil hiçbir kurum, hiçbir şahıs tarafından çiğnenmemesine dikkat edecek... Mahkûmla yakın ilişkide bulunan bütün görevlilerin meslek ilkelerine uygun davranıp davranmadığını izleyecek. Teorik çalışmaları değil, gerçek ve somut veriler üzerine çalışmayı amaçlayacak. Halkın her kesiminden üyesi olacak. Kimseye hiçbir soruyu yöneltmekten çekinmeyecek. Kendi hesabıma bu inisiyatifte yer almak istiyorum. Gazetecilikten kalmış borcumun bir bölümünü en iyi orada ödeyebileceğimi düşünerek.

Akşamsefası

Öküz 80 / Ocak 2001

Kötü Şair Şerafettin 'Filler ve Çimen'

ŞİİR ve OYNAYAN : ŞERAFETTİN KAYA
KAMERA : SERAP YILMAZ

Tanrıların ülkesinden geliyorum
Parmaklarım kesik, sözlerim yaralı

Ağzı kokan bir gövdenin yılgın gözlerinden
Öfke olup çıktım... Göze göz... Yüzüme yüz...

Ağlar gibi sevişmelerden düşen ceninler

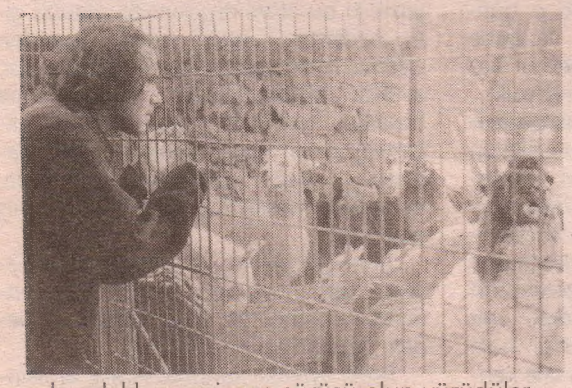

kundaklanmış insan sürüsü olup yürüdüler

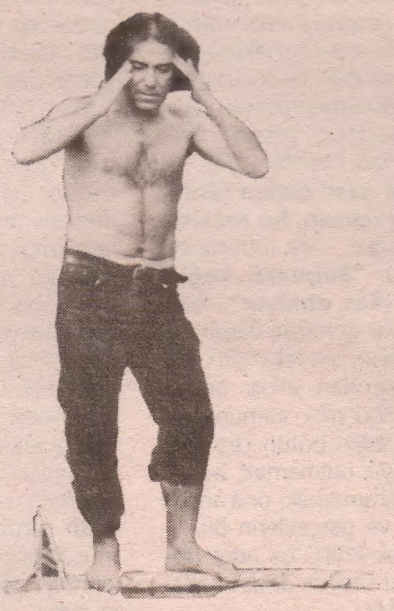

Oysa ben hep yeşildim, sarıydım, siyahtım
Bütün renklerde vardım...

Derisi yüzülmüş bir ruhun
Biriktirdiği mavi ışığı çalarak geldim

Şimdi karşınızda tek başına bir yalnızlık
Kaybederek zenginleşen yoksul bir çığlık

Korktum evet korktum... Korkak olmaktan

Şeytana kur yapan "IYI"nin
Kucağına uzanmış aşklardan utandım da kaçtım

Hala gülüyorsunuz! Ağlıyorsunuz
Hala ellerinizde gezinen yokluk
Bir yumruk olamadı

Hangi yana baksam Orası bir çöl. Kupkuru bir ah!..

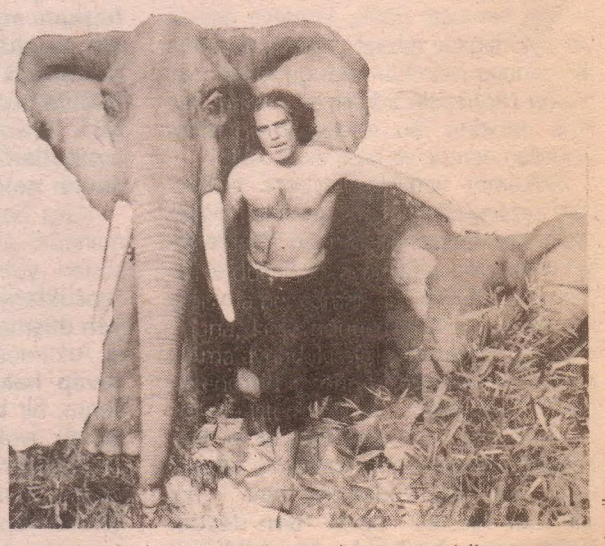

Hadi düş önüme serçe kavgaya gidiyoruz
Kurutun ağaçlar gölgelerinizi ölün hepiniz ölün
Darağaçları olun binlerce asacağım kendimi

Dersaadet'e teşekkürler.. Kötü Şair Şerafettin Filler ve Çimen filminde rahatsızlığı nedeniyle rol alamamıştır. Halil İbrahim Özcan'ın "Yüzünü Temiz Tut Ecel Her An Gelebilir" adlı şiir kitabı çıktı!

kotusair@hotmail.com

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Başımızın Bakanı

Geçtiğimiz günlerde kanser hastası bir adam komşularını, evlerine baz istasyonu taktırdıkları için öldürdü. "Ben ölüyorum zaten, birkaç mikrop temizleyeyim de başkaları kanser olmasın." demiş ve silaha sarılmış.

Zeynep Kamil İlköğretim Okulu'nun iki yanındaki baz istasyonları çocukları fena halde etkilemiş, 30 öğrenci rapor almış, raporsuz hasta çocuklar da var. Veliler çocuklarını doktora götürüp şikayetlerini anlatınca -farklı farklı doktorlar bunlar- çevrede baz istasyonu var mı sorusuyla karşılaşmışlar. Çocukların hepsinin karnı ağrıyor, başı dönüyor, midesi bulanıyor. Öksürüyorlar ve gırtlakta kuruluk oluyor.

Doğal olarak anneler endişeli, Ekim ayında Üsküdar Kaymakamlığı'na iki kere dilekçe vermelerine rağmen çıt çıkmamış.

Etraflarındaki 4 baz istasyonundan yayılan dalgalarla çocuklar sağlıklarını giderek kaybediyorlar. Yapılan tetkiklerde bir şey bulunamamasına rağmen hepsi aynı şikayetlerle rapor alacak derecede hastalanıyor.

Giderek sağlığı bozulan bir toplum ortaya çıkıyor. Bunun en büyük sorumlusu da **Enis Öksüz**. Artık cinayetler işleniyor, baz istasyonları yüzünden. Bir okulda 30 çocuk hasta, buna yenileri de eklenecek. Her yerde bu istasyonlar var. Bağdat Caddesi'nde 40 dakika açık alanda durmak, ciddi sağlık tehdidi oluşturuyor. Taksim Meydanı, otellerin, binaların tepesinden yayılan dalgalarla kaplı. Bir kısmı da kamufle ediliyor artık. Başımıza gelen en büyük felaket, baz istasyonları kadar zararlı bir bakan; **Enis Öksüz**. Halkın sesine, çocukların sağlığına duyarsız, anlama çabasından yoksun ve umursamaz.

Çocuklar Kötü Doğar

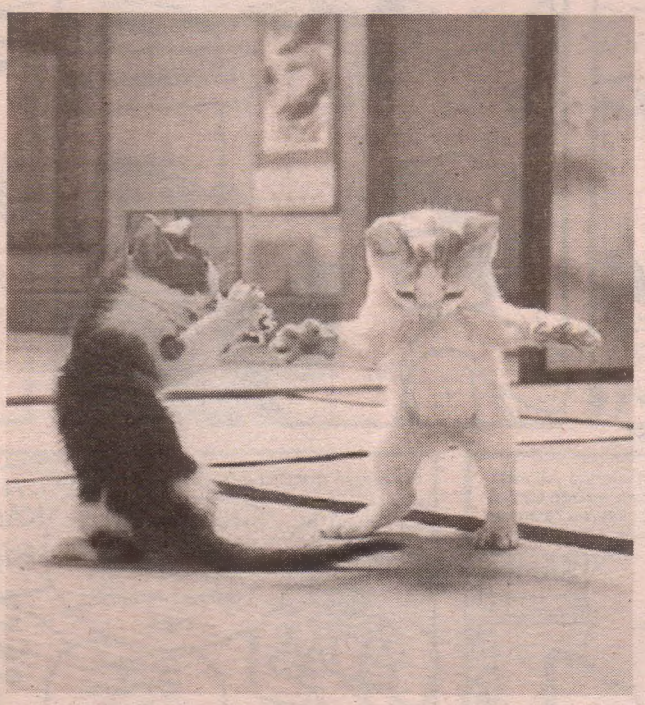

Üsküdar'da bir sokaktan geçerken, küçük bir kedinin tuhaf hareketlerle yürüdüğünü gördüm. Hemen peşine düştüm, arkasından yaklaşırken kaçmayı bile beceremedi. Elime aldığımda, bir avuç kemik ve hızla atan kalbini hissettim. Yüzüne bakınca duyduğum acıyı, öfkeyi, umutsuzluğu en çok da umutsuzluğu anlatmam mümkün değil. Gözlerine çivi çakılmıştı... Sokağın çocukları yapmış. Küçücük çocuklar, küçücük bir kedi yavrusunu ele geçirince akıllarına bu gelmiş. Gözlerine çiviler girerken, çocuklar bunu yaparken ve gözlerindeki çivilerle kimbilir kaç gün ölmeye çalışırken ve ölemiyorken çektiği acıları ben de fazlasıyla yaşadım, anladım. Aldım veterinere götürdüm, iki gün sonra öldü. Ölmesine sevindim. Fakat çocuklar aklımdan çıkmıyor. Bunu yapabilmek, yapmış olmak, belki bundan sonra da yapacak olmak nasıl bir insan tipi yaratacak? Aslında az çok gördük, görmeye devam ediyoruz. Çocuklukta başka canlılara zarar verenler giderek kediyle köpekle kuşla yetinmiyor. Şiddet, daha büyük, daha gelişkin avlar istiyor. Canı, can çekiyor.

İnsan zaten kötü bir varlık olarak doğuyor. Bebeklikten itibaren egoizmi doruklardan, sosyalleştikçe, öğrendikçe aşağı çekiliyor.

Çocuklar masum değiller. Ama sevgiyle ve paylaşmayla giderek sosyal bir varlık olabiliyorlar. Büyümek de bu demek aslında. İstediği her şeyin her zaman olmasından yaşı büyüdükçe vazgeçiyor. Kendisi dışındaki canlıların da acılarını, isteklerini, varlıklarını kabullenmeyi öğrenerek büyüyor. "Ben hep çocuk kaldım" diyenlere dikkat ederim, temkinli yaklaşırım. Çocuklar her zaman en büyük vahşetleri gerçekleştirecek güce, zekaya sahiptirler. Ben çok örneğini gördüm. Eğer çocuklara gereken ilgi, sevgi gösterilmiyorsa, paylaşma öğretilmiyorsa, kendi isteklerinden bir başkası için vazgeçebilme yetisi kazandırılmıyorsa gelecekten umutlu olabilir miyiz? Bir kedinin gözlerine çivi çakan çocuk hafife alınabilir mi?

ÇaLıŞıRkEn

- Ne zaman çalışacağız ya!
- **Çalışıyoruz ya işte olm!**
- Çalışmak bu mu yani!
- **Hadi iyi yayınlar, karlı kayınlar!**
- Yılbaşında nerede uyuyacaksın tombik!
- **Avrupalı gibi çalışkansın!**
- Beni müsait bir yerde ellesene dost!
- **Artık fark edilmek istiyorum!**
- Noel babayla seviştim ben!
- **Benim beynim üç dört işi kaldırmıyor, tane tane gitmen lazım!**
- Dünyanın en kötü şeyi ten uyuşmazlığı!
- **Bas bas paraları leylaya, bir daha mı gelicez dünyaya!**
- İftara gidecekler gitsin
- **Yanlış bişey yaparsan yersin gombiği!**
- Biri düğmeye mi bastı!
- **Gel mevsimlik insan gel!**
- Şimdi sıra bende!
- **Tırnağın bittiği yere git!**
- Çok kalabalık kuruyorlar bu müzik gruplarını yaa!
- **Sen bize tarif et biz hissederiz!**
- Kırıkkale tabancası gibiyim tutukluk yaptım yine!
- **Twilight'en işler bunlar ya!**
- Yarın hava parçalı laikli olacakmış!
- **Hayatımız gizem olayı!**
- Başımıza taş yağacak valla!
- **Niye böyle oluyor ya!**
- Hadi, bişeyler yumurtla!
- **Sürekli kilitleniyoruz burada ya!**
- Duygularıma esir düştüm!
- **Aşkına karşılık olarak ne vereceğimi bilemiyorum wallahi!**
- İki bayram, bir yılbaşı arası evlenmek caiz midir!
- **Biz doymak için yemek yiyoruz olm, keyif için değil!**
- Yeni sayfa sekreterine asılmıyorsunuz değil mi arkadaşlar!
- **Tevekkeli değil!**
- Ne vekkeli değil!
- **Tevekkeli değil!**
- Haa!
- **Beni yeniden yükleyin!**
- Durumun iyi değilse uzaktan aşık ol!
- **Naturel spring water gibisin!**
- Bu daha iyiydi!
- **Biz çok korkarız cenabet olmaktan!**
- Beyni tomurcuklandı kızın!
- **Sayıyla veriyorlar pilavdaki pirinci!**
- Adamlar dürüm makinesi yapmışlar!
- **Rusya da bile biliyorum ucuz lokantaları!**
- Usulsüz edebiyat yapmayın!
- **Bir koşu sevişip gelirim!**
- İrtica edicem Avustralya'ya!
- **Ne edicen, ne edicen!**
- Masaj içinde bıraktın beni!
- **Ooh, bi dergi daha bitti, hadi Riva'ya!**

Şimdi de keçiye işkence

ŞANLIURFA - Polisler, kontrol kalemi bulamayınca, direkte elektrik kaçağı olup olmadığını bir keçiyi kullanarak saptadı. Şanlıurfa'nın Oduncu Pazarı'nda önceki gece sürüsünü evine götüren Hasan Tek'in beş koyunu bir sokaktan geçerken düşüp öldü. Olay yerine gelen polisler, sokaktaki elektrik direğinde kaçak olup olmadığını anlamak için Hasan Tek'in keçilerinden birini 'kontrol kalemi' olarak kullandı. Keçi, ite kaka yaklaştırıldığı direğe dokunur dokunmaz bayıldı. (dha)

Suçlar ve Cezalar

Dikkatinizi çekti mi bilemiyorum ama görmeyenler için tekrarlayayım; geçen hafta bir gazetede gözüme ilişti: Şanlıurfa'da polisler sokaktaki elektrik direğinde kaçak olup olmadığını anlamak için bir keçiyi kontrol kalemi olarak kullanmışlar. Keçi ite kaka yaklaştırıldığı direğe dokunur dokunmaz bayılmış. 'Şimdi de Keçiye İşkence' başlığıyla verilen bu haberi okuyunca düşündüklerimi aktarmamayı tercih ediyorum. Zira düşünmek halen suç sayılıyor ve zaten Af Yasası'nın uygulanmaması durumunda önceden almış olduğum 6 ay 1 günlük cezamı çekmek için cezaevinin yolunu tutacağım.

Aslında cezaevlerinde kimlerin kaldığını, dışarıda da kimlerin olduğunu genel anlamıyla düşünürsek, bu **Af Yasası**'nın bir anlamda sosyal adaleti sağlayacağını söyleyebiliriz. Ceza yasaları "hukuki" olmadığı sürece Af Yasası'na karşı olmayı pek doğru bulmuyorum.

Bugüne dek yaptığım protesto eylemlerinde söylediklerim yüzünden, her an tutuklanmayı **Peygamberin Son Beş Günü**'ndeki **'Peygamber'** gibi beklerken, işe bakın ki sadece hakaret suçundan hapse gireceğim.

Akşamsefası

Anibal'in Atları

MERAL ONAT

Tarihi hafızanın yağmalanması, Osmanlı arşivlerinin yakılması örneklerinin en önemlilerinden biri, Yıldız Sarayı kütüphanesinde yaşanan olaydır... Bu cinayete göz yumamayan babayiğit bir görevli kendini yere atarak, "önce beni yakmanız gerekir" deyince yakmaktan vazgeçilmiş ve bu görevli çok önemli bazı evrakları alıp saklamayı başarmıştı. Halide Edip ve kocası Dr. Adnan Adıvar Milli Mücadele'den sonra yurtdışına kaçarken ileride yayınlamaya söz vererek belgelerin bir kısmını bu görevliden aldılar. Fransa'da saklama zorluğu doğunca da Akil Muhtar'ın ağabeyi Dr. Celal Muhtar'ın özel kasasına koydular. Celal Muhtar öldüğünde vasiyeti üzerine bütün terekesiyle beraber bu özel kasa da Louis Pasteuer müsessesine devredildi.

Bir diğer delil yok etme; Şubat 1918'de Sultan Abdülhamit öldüğünde saraya hiç vakit kaybetmeden giden Enver Paşa ve adamları Beylerbeyi sarayında bir tane belge bırakmadılar. Bu yüzden Sultan Hamit'ten kalma hiçbir evrak yoktur.

Başka bir kitap düşmanı; General Şefik Erensu, müdürü olduğu Kuleli Askeri Lise'sinin muhteşem kütüphanesindeki bütün eski Türkçe kitaplarını okulun avlusuna yığdırıp yaktırdı.
Daha da feci olanı; Atatürk'ün Yusuf Akçora'yı Türk Tarih Kurumu'nu kurmakla görevlendirdiği yıllarda, Osmanlı arşivi trenlerin yük katarlarına doldurulup, okka hesabıyla, kağıt yapılmak üzere ve hurda niyetiyle Bulgaristan'a gönderildi... İşin farkına varıldığında Bulgaristan arşive el koydu. Bugün bu arşivlerin yanına yaklaşılmıyor, fotokopi çekmek bile bir sürü izine bağlı...

Geriye kalan arşiv "daha iyi korunmak amacıyla" bu yıl Seka'nın bu "bina"sına nakledildi... Herkese açıkmış!..

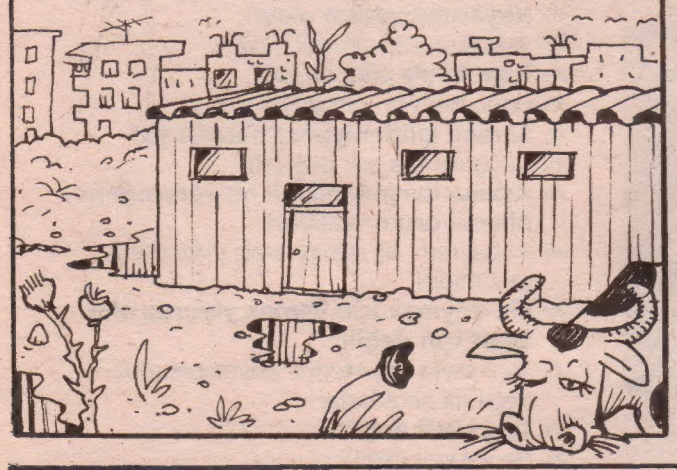

Demirel'e global dünya "Yüksek hafıza ödülü" verdi.. Ama bizim hafızamızı yok ettiler.. Demirel, ülke insanına çarpıp kör etmiş, hafızasının silinmesine sebep olmuş, ülkenin Susurluk'tan önceki ilk kamyonudur.. Büyük Roma İmparatorluğu'nu hırsızlar ve caniler kurdu, Atatürk'ün toparladığı ülkeyi ise hırsızlar ve caniler yok etti.

.. Kartaca hükümdarı Anibal, Kartaca'dan İtalya'ya giderken yolda fırtına başlamış... Yolculuğun bu nedenle uzaması yüzünden geminin ambarındaki talimli ve terbiyeli atların yemi bitmiş... Atlar açlıktan huysuzlanıp, çifte atmaya, kişnemeye, ve ortalığı dağıtmaya başlamışlar...

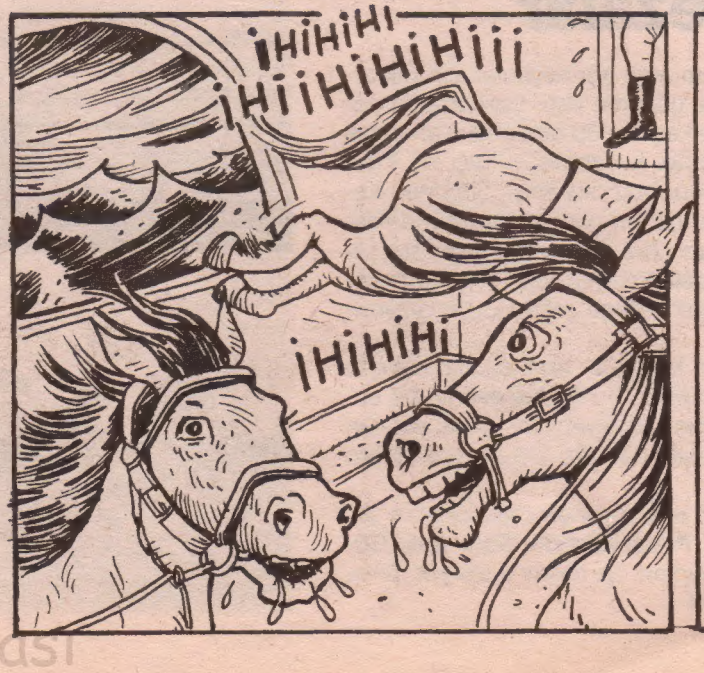

... çare düşünen komutanlar, acaip bir kurnazlık bularak, atlara "yem borusu" çalmışlar. Yem verileceğini düşünen atlar sakinleşip beklemeye başlamışlar.. Zaten İtalya sahillerine yaklaşan gemiler yem borusuna birkaç kere daha çalarak durumu idare etmişler...

Akşamsefası

Bize de yıllardır durmadan "yem borusu" çalınıyor... Atlar öldü ölecek... Ve ufukta hiç kara görünmüyor. Bu haldeyiz;

...ama kendimizi şöyle görmemiz sağlanıyor... peki nasıl?/.

... havuzlu, çim bahçeli, villalı, "10 milyar dolar aldık, kriz bitti" dizi filmleriyle yem borusu durmaksızın çalınıyor..

Bahçeye şöyle güzel bi havuz istiyorum.. Yarın İsmet Bey'leri çağırak da bi garden parti yapak..

Bir gazeteye teklif götürdüğümde editör hanım "Ben karikatürlerinizi seviyorum ama gazetemiz... nasıl desem... siz insanları çok çirkin ve yoksul çiziyorsunuz... oysa gazetemiz daha çok .... üst sınıflara, ne biliyim zengin kesime hitap ... vs... vs." dedi...

Yani kısacası,.. Anibalin atlarının kulaklarını tıkamayın kardeşim... Yem borusunu duysunlar, yemek yiyeceğiz, doyacağız sansınlar/. Çünkü liberalizm halkın aslında sürünüyor olduğunu görme tehlikesini göze alamaz, eziliyoruz lan biz dedirtmek istemez... İster ki, "yemek her an gelebilir... gelmek üzeredir.... Evet mutlaka gelecektir... "

Gerçekten de şöyle çiziyorum... Raşitik... kuru götlü... flor görmemiş dişler... bebekken sımsıkı kundaklanınca basenden fırlamış kemikler... vitaminsiz, mineralsiz söbüleşmiş suratlar, soğuk sulardan ara sıra nefes almak için çıkan pavurya gibi eller, Eminönü'nden yerden alınma petrol artığı montlar.. Aileler çocuklarına genetik olarak tüberkülöz, şizofreni, astım, düşük savunma sistemi, eblehlik, uslandırılmış Pavlov köpekliği naklediyor ama sağlam bir beden, kas sistemi, daha bir üst sınıf bırakamadığı gibi, ileride bunun garantisini de veremiyor, editör hanım...

... libidosu çiğnenmiş memelerinden suçluluk duyan kambur kız irileri.. İşte en kralllarımız Ebru Şallı, Demet Şener.. ... baktığımda gördüğüm; küçükken süpürgenin tersiyle kovalanmış; spor hayatı kırk yılda bir gidilen Menekşe Halk Plajında karnını içine çeke çeke voleybol topuna attığı bir iki fiskeden öte gidememiş sıracalı kızlar... At gibi kız derlerdi eskiden, kalmadı.. Varı yoğu; anibalin atları gibi kızlar...

"Üst sınıflara hitap etmek isteyen" "yem borusu" dergilerinizde manken kızlar Mine Mutlu gibi ıslatamıyor dudaklarını... Tam tersine, yüzü hayata karşı "vajinit" olmuş ve kilitlenmiş; Mine Mutlu gibi "şeyet beni" diyecek yerde "gelirsem sülaleni şeyederim.. ben çok çektim, yeter" diyerek bakan Hülya Avşar, Seda Sayan, Ebru Gündeş edası hakim..

Demet Şener olamaz yağma edilmiş bedenlerimizin ve duygularımızın manken. Ancak Akşam Kız Sanat Okulu defilesindeki bu kızdır bizim mankenimiz, beden temsilcimiz..

... çok özür dileyerek araya parça koymak zorundayım; ben de isterdim kadınlarımızdan bu şekilde bahsetmek.. Ama onun sağlıklı tenının altında somon yağı, omega-3 yağı, onun altında mahallesinde zırt pırt gittiği yüzme havuzunda yaptığı uzun kas sistemi, işsizlik sigortası, onunda altında balıkyağı, kalsiyum, uzun kemikleri ve Almanya vatandaşlığı var..

Mahallemizdeki Ercan öyle mi ya/.. Anibal bile değil.. yılkı atı.. evrimini tamamlamamış ve asla tamamlayamayacak..

..7'sinde neyse. .. 70'inde de o..

7 yıllık hayatında sütü ilk ve son olarak 6 yıl önce annesinin memesinde görmüş.. şimdi kahvaltıda da midesine inen şeyin adı, haşlama çay.. Çay, onun kaderi... Bir güneş var, ara sıra Ercan'ın kemiklerine kıyak çeken..

Ercan'ın yaşadığı temerküz kampında; bu süresiz ölüm orucunda; dayısı da öyle bitik ki yorgunluktan, umutsuzluktan,.. .. Kanatlanıp dışarı çıkıp aşk okları atma durumu hiç yok.. Bir Ercan biliyor, ilacı olmazsa uykuya dalamadığını..

Aşk bu ahırlarda, olup bittiye gelen tek taraflı bir ölüm, tek taraflı bir teslimiyet ...

.. bedenlerimiz yağmalanmış, tükenmiş, ama yüzlerimiz anlamlıdır bizim.. Hepimizin yüzünde ahtapotun denizaltı serüveni görünür.. Kayaların sertliği, kumların beyazlığı, her an değiştirdiğimiz biçim ve renklerimiz Mona Lisa'yı iki değil bin bir yüzlü yapar.. Ölüm orucundaki bedenimizle hayat arasında periskop gibi sonuna kadar kullandığımız yüzümüz, gözlerimiz, yıllardır yayınlanan emperyalizmin çıkan kısımlarının özetidir. Ümitle, ümitsizlik arasında Cumhuriyetin vatandaşları değil, Anibal'in atlarıyız biz..

İşte, Yem borusu çaldı/... Yem borusu çaldı/.. Yem geliyor/.. Mu acaba/?.

Akşamsefası

Adamın sigortası yok diye sendika üye yapmıyor, devlet sektöründe değilse üye yapılmıyor. İyi ama zaten emekçilerin tamamına yakını bu statüye kayıyor. Bu sendikalar kimi örgütleyip, kimin hakkını koruyacak peki? Bu yüzden biz, gerçekten sendikaya, dayanışmaya ihtiyacı olanları örgütlüyoruz." Genel Başkan'ın kendisi de sağlıkçı ve istikrarlı bir işi olmadığı için KESK'e bağlı sendikaya üye olmayı başaramamış bir türlü.

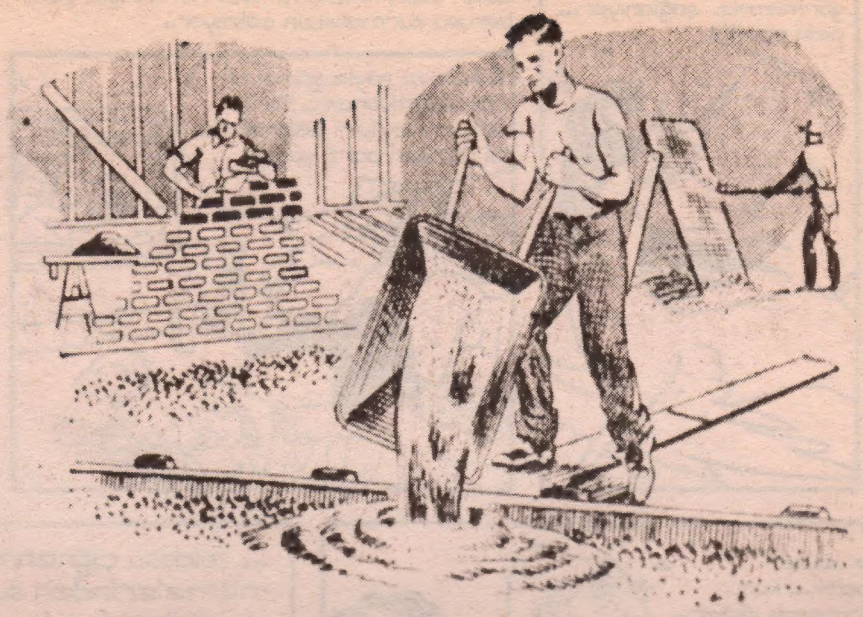

İşsizlerden, Tekmilli Sendikacılık Dersleri

ÖMER LEVENTOĞLU

Anadolu'da Sultan ve saray geleneğine karşı başlatılan aydınlanma tek boyutlu değildi. Belki en az İttihatçılar kadar Batı'daki sınıf hareketlerinden etkilenen sosyalistler de vardı. Onlar; tütün sarma fabrikalarından patiska atölyelerine, Cibali'den Beykoz'a, Galata hamallarından amele cemiyetlerine emeği örgütlemek ve dayanışmayı geliştirmek için, öyle dikkatleri fazla çekmeyen ama çileli ve ağır bedellerle yüklenmiş mücadeleler verdiler... Tıpkı yiyecek karşılığında battaniyelerini Liverpoll rehinecilerine bırakan Manchesterliler gibi; Yoksullar Yasası'na dayanılarak Yoksul Evleri'ne tıka basa doldurup burjuvaziye ucuz emek olan İngiliz sefilleri gibi; açlıktan ölmemek için patates hastalığından kırılan İrlandalılar gibi, Orleans Dükü 1.5 milyon Frank değerinde balo verirken ilahiler okuyarak caddelerden geçen Roshdeleli kadınların çamura bulanmış ekmekleri hızla yutup ululuk derecesine ulaşan şaşırtıcı görüntüleri gibi bu toprakların emekçileri de örgütlenmeyi ve dayanışmayı ilmek ilmek ördüler...

Bugün de yeni kavşaklar dönülüyor... Bugün de büyük medya, finansal dalaverelerden başka bir yeteneği olmayanlara 6-8 ekonomi sayfası tahsis ederken; toplumu topyekün sefalete mahkum eden meclisteki "yapısal uyum" çalışmalarını afişe ederken; vampirliği postmodern ekonomi olarak sunarken, bunlar olurken, derin devletin "derin güçleri" de yoksulların işte sadece insan kalma erdemine sarılmış Dayanışma Sendikalarına kilit vurmaya çalışıyor. İşsizlerin, sigortasızların, geçici işçilerin, varoşların, "öteki"lerin Dayanışma Sendikası'nı dağıtmak için mahkemelerini harıl harıl çalıştırıyor... Yani rejim, kursağına bir kaşık aş katmak, bir damla olsun insan olmanın namusunu korumak için sırtını birbirine verenlere karşı "kendini koruyor". Acaba Türkiye'de topu topu beş şubesi ve beş yüzü bulmayan üyesiyle bu sendika kimi, niçin kaygılandırıyor?..

Çünkü "resmi olarak" 20 milyona yakın insanın işsiz, sosyal güvencesiz, açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşadığı Türkiye'de, galiba işsizler en büyük üye potansiyeline sahip... Galiba kaygı normal çünkü ortalama duyarlılık sahiplerinin bile varlığından haberdar olmadığı bu insanlar, yoksulların da onurlu yaşayabileceğini, direnebileceğini, kendi olanak ve fırsatlarını yaratıp geliştirebileceğini öğretiyorlar... Ankara Mamak'ta bir küçük büroyu Genel Merkez yapmışlar; olanaksızlıklar yaratıcılığı kamçılamış...

Dayanışmayı da sıcak, küçük uygulamalarla hayata geçiriyorlar. Tekstil işkolunda zaman zaman geçici işlerde çalışan bir üye, sendikanın perdelerini ve masa örtülerini temin etmiş telefon şirketinde bir süre çalışan bir üye, sendika merkezine eski de olsa bir kontürlü telefon sağlamış, hem sendikanın telefon ihtiyacı giderilmiş hem de birileri telefon edeceği zaman parası büfeciye değil sendikaya kalıyor. Dayanışmanın pratik veçhelerinden biri de karın doyurma. Aşevleri projesi geliştiriyorlar şimdi. Bu fikrin ortaya çıkması ise ilginç; Ankara OSTÜM'de bir yemek fabrikasında çalışan bir işçi, fabrikada dağıtımı yapılmayıp kalan yemekleri her akşam sırtlanıp getirmiş sendikaya. Çevrede bu yemeğe ihtiyacı olan yoksul mu yok? Sendika Genel Merkez Yöneticileri de dahil toplanıp karınlarını doyurmuşlar...

Bu, İstanbul'da başka bir faaliyete ilham vermiş; Güneydoğu'dan gelen Kürt işçilerin yoğunlukta olduğu inşaat bölgelerinde, öğlen yemeklerini ucuza getirmek için merkezi bir aşevi kurmuşlar. Maddi olanaksızlıklardan sürdürülememiş ama uzun süre işe yaramış. Ama esas olarak işsiz ve sendikasızların, kendi kendilerini yaşatabilecekleri araçları bütünlüklü olarak ortaya koymaları gibi hedefler var. Mesela, Ankara'nın her yanı gecekondu. Belediyeler, periyodik olarak yıkım için kapıya dayanıyor. Sendika üyeleri, gece ani yıkım baskınlarına karşı nöbet tutuyorlar, barikatlar oluşturuyorlar halkla birlikte...

Diyelim ki bir kişi çalışıyorsa, kendi işyerinde ortaya çıkan iş ihtiyacını sendikaya bildiriyor ve sendika üyesi işsizlere böylece iş sağlanıyor. Tam tersi de olabiliyor, bir üyenin işyerinde işten atmalar olduğunda bunları sendikaya katıyor; burada yaratılan olanaklardan geçici de olsa acil ihtiyaçlarını karşılanabildiği oranda karşılaması sağlanıyor.. Sendika Genel Başkanı Cemil Satılmış, "başlarına bir kaza gelmezse" daha hayata geçirilecek çok projeleri olduğunu söylüyor. En somut olanlardan biri Ankara ve İstanbul'un yoksul semtlerinde birer yer kiralayarak aşevleri kurmak. Bunun yanı sıra olanakların elverdiği büyüklükte bir 'işçi kütüphanesi'. Gündelik ev temizliği ve yarım gün ya da tam gün işlere giden ev kadınlarına yönelik olarak da kreşler. Satılmış şöyle devam ediyor; "Çalışmalarımızda ana ilke, ağırlıklı olarak örgütlenme, ama örgütlenme faaliyetiyle iç içe de dayanışmayı gerçekleştirmek.. Biz artık sendikacılığın aidat ve üyesi devlet tarafından garanti altına alınmış model ile yürüyemediğini fark ettik. Neo liberalizm, artık bu tür sendikacılığın yaşama şansını ortadan kaldırdı.

Adamın sigortası yok diye sendika üye yapmıyor, devlet sektöründe değilse üye yapılmıyor. İyi ama zaten emekçilerin tamamına yakını bu statüye kayıyor. Bu sendikalar kimi örgütleyip, kimin hakkını koruyacak peki? Bu yüzden biz, gerçekten sendikaya, dayanışmaya ihtiyacı olanları örgütlüyoruz." Genel Başkan'ın kendisi de sağlıkçı ve istikrarlı bir işi olmadığı için KESK'e bağlı sendikaya üye olmayı başaramamış bir türlü. Satılmış'a göre artık toplumsal mücadelelerin dinamiği geçen yarım yüz yıla göre çok değişti. "Şimdi artık toplumların en altındakiler kapitalizmin vahşi koşullarına karşı başkaldırıyor. Seattle'de, Washington'da, Prag'da ve birçok yerde sendika ve ömür boyu gelir garantisi olan devlet kurumlarında çalışanlar ya da orta sınıf direnmiyor, tersine en alttakiler, kapitalizmin posasını çıkarmaya çalıştığı marjinaller.. Sınıf savaşımının en dinamik unsurları da yine bu hedef kitle..."

Geçtiğimiz günlerde kongresini toplayan, bir yandan Ankara, İstanbul ve İzmir'in dışına taşarak, Çorum, Tokat ve Hatay'da yakın zamanda şubeler açmaya çalışan sendika, bir yandan da mahkemelerin kapatma davalarıyla uğraşıyor. Aslında, hem Anayasa'da hem iş hukukunda, hem de ILO sözleşmelerinde çalışma ve örgütlenme hakkının garanti altına alınmış olması bile yetmiyor sendikanın faaliyetlerini ürdürmesine. Sistem bu insanlarla onların bu gayretlerini boğmak için hukukunu harekete geçiriyor. Cemil Satılmış da merakla soruyor; "Acaba sol muhalefet hala, annesinin margarinini kullanıp, devlet garantili sendikacılığın hayırlı bir iş olduğuna mı inanıyor?.."

Aloo!

Alo Pine mizah dergisiyle mi görüşüyoruz.
- Evet buyrun ben PİNE Yayın Kurulu'ndan Mazlum Doğan.
Derginiz Yazışleri Müdürü Seyit Karabaş tutuklanmış galiba. Olayı anlatır mısınız?
- Yeni yıl dolayısıyla ajanda çıkardık, dağıtım için Güneydoğu'ya giden Yazışleri Müdürümüz ve Bölge Temsilcimiz Suat Özalp önce gözaltına alındılar sonra tutuklanıp cezaevine konuldular. Ajanda gerekçesiyle tutuklanan ilk insanlar herhalde dergimiz yazışleri müdürü ve bölge temsilcimiz. Kınıyor ve bu haksızlığı protesto ediyoruz. Açıktır ki anti-demokratik güçler bu tavırlarıyla bizi halkı doğru temelde bilgilendirme çabasından alıkoyamayacağını belirtmek isteriz. Ayrıca başta basın meslek örgütlerini bu saldırıya karşı çıkmaya çağırıyoruz.
Pine'ye geçmiş olsun diyoruz.
- Biz de Öküz'e ilgisi için teşekkür ederiz.

Alo Öküz'den arıyoruz, Akın Ok ile mi görüşüyoruz?
Evet, ben Akın Ok.
Kemancı Kültür'ün yeni etkinliklerinden bahseder misiniz?
Bu etkinliklerin adını 'Yeraltı Kültür Etkinlikleri' olarak koyduk. Tabii ki mekan itibariyle Kemancı Kültür'ün geçmişten bugüne bir misyonu var. Bütün etkinliklerin dosyası hiç bilinmeyen, bir araya gelmeyecek insanları bir araya getirmesi. Bir müzisyen ve şair daha önce bir etkinlikte bir araya gelmemişti. Ama Bir Yaşamın Müziği Bir Yaşamın Şairleri adlı etkinlikte Hasan Cihat Örter ile 16 şair bir araya gelecek.
Bu etkinlikler ne kadar sürecek?
- 2001 yazının sonuna kadar sürecek.
Başka projeleriniz var mı?
- Pazar günleri dans atölyesi çalışması var. Dans öğrenmek isteyen herkes buraya gelip öğrenebilir. Dersin adı Dans Anatomisi Tekniği. Ritm ve melodiyi öğreten bir teknik. Bu tekniği öğrendiğiniz zaman her dansı öğrenebilirsiniz. Bütün etkinliklerde ortak bir amaç var; yeni insanı ve yeni kültürü yaratmak.
Yeni insanı ve yeni kültürü neden yaratıyorsunuz?
- Çünkü bugüne kadar ne dünya kültürüyle bir bağımız oldu ne de kendi kültürümüzle. Şu anda öyle bir boşlukta ve kimliksizlikle yaşıyor ki insanlar, onun için yeraltından bir kültür doğması gerekiyor. Çünkü bu kültür birikmiş, beklemiş ve doğası gereği artık yukarılara çıkması gerekiyor. Etkinliklerin içindeki kültür bu.
Eklemek istedikleriniz...
Medya kültürü mü, yeraltı kültürü mü? Biz yeraltı kültürü diyoruz. Evinde oturan ve sadece eviyle işi arasında gidip gelen bir toplum değil de kültürüyle iç içe yaşayan ve kültürüyle gelişen bir toplum istiyorsak Kemancı Kültür'deki etkinlikler bunun 2001 yılındaki adı olsun diye bir çabamız var.
Teşekkür ederiz...
Ben teşekkür ederim.

Akşamsefası

Günümüzde AIDS'e direnen her i.ne bir ermiş. İ.ne ermişler ölümü bir yazgı olarak kabullenmiyorlar. Onlara telkin edilen quietism'i benimsemiyorlar. Bir ACT-UP sloganında dile getirildiği üzere, "sessizce ölmeyi ve huzur içinde yatmayı" reddediyorlar ('We Shall Not Rest In Peace'). Bedenlerinden direniş çığlıkları yükseliyor.

Ermiş Sebastian

HALİL TURHANLI

Romalı askerlerin yarı çıplak bedenine oklar saplayarak öldürdüğü **Ermiş Sebastian**, ortaçağın veba salgınlarında dehşete kapılan halk tarafından **"koruyucu"** olarak benimsenmişti. Rönesans'tan itibaren homoerotik bir ikon oldu. Gövdesinden kanlar sızan androjen figür. Kusursuz güzelliğin simgesi **Adonis**.

Tarih kitapları, M.S. 3. yüzyılda yaşamış olan Milono'lu genç ve soylu Sebastian'ın imparatorluk ordusundaki okçuların muhafızı olduğunu yazıyor. Neden öldürüldüğü tam olarak bilinmiyor. Bir rivayete göre, Sebastian hıristiyanlığı benimsemişti. Bu inancını Romalı askerler arasında da gizliden gizliye yaymaya çalışıyordu. İşkence edilen hıristiyanları, esirleri, köleleri gizlice tedavi ediyordu. Bir süre sonra bu faaliyetleri açığa çıkınca Diokletian okçulara Sebastian'ı öldürmelerini emretmiş.

Aslında, Sebastian'ın ölümü oklardan olmamış. Mucizevi bir biçimde, gövdesine saplanan onca oka karşın ölmemiş. **İrene** adlı bir kadın onu yaralı halde bulmuş. Yaralarını sarmış, şifa vermiş, ölümden kurtarmış. Fakat, onun henüz sağ olduğunu haber alan Diokletian bu kez kesin olarak öldürülmesi emrini vermiş. Ölümüne dövülerek cansız bedeni kanalizasyona atılmış. İrene onun öldürüldüğünü ve cesedinin de kanalizasyona atıldığını rüyasında görmüş. Sabahleyin rüyasında gördüğü yere gitmiş, orada gerçekten de Sebastian'ın cesedini bulmuş ve onu gizlice gömmüş.

M.S. 4. yüzyılda Sebastian'ın mezarı çevresinde bir kült büyümüş. Hacılar burayı ziyaret etmişler. Veba salgınları başgösterdiğinde Sebastian koruyucu ermiş kabul edilmiş.

Batı resmindeki Ermiş Sebastian figürünü gözlerinizin önüne getirin: Baygın bakışları ufkun ötesine yönelmiştir. Uzaklarda, çok uzaklarda bir şeyler görmüştür sanki. Duyduğu onca acıya karşın güçlükle açabildiği gözleriyle bakmaktan kendini alıkoyamadığı olağanüstü bir şeyler. Tanrının ülkesinde vizyona bakarak ölümün hazzını yaşamaktadır.

Ermiş Sebastian'ın bedeninde saf bir cisimleşmiştir. Fakat aynı zamanda, bu beden saplanmış oklarla, onların açtığı yaralarla, yaralardan sızan kanlarla (homo)erotize edilmiştir. Romalı askerlerin okları bu bedene saplandıkları anda (Homo)Eros'un oklarına dönüşmüşlerdir. Bu yaralı bedenden kösnüllük dalga dalga yayılır. Kuvvetli sado-mazoşist tonlar taşıyan bir kösnüllük.

Guido Reni'nin Sebastian'ını anımsayalım. Trajik ve mazoşist bir figürdür o. **Oscar Wilde**, Ermiş Sebastian ile özdeşleşmiş, **Sebastian Melmoth** adını benimsemiştir. Sebastian taşıdığı sado-mazoşist tonlar dolayısıyla yeniyetme **Mishima**'yı kışkırtmıştır. **Mishima** ona tapınmış, onunla tahrik olmuştur. Sebastian'ın gövdesine saplanmış oklar Mishima'nın imgeleminde hoyrat genç erkeklerin, bıçkın denizcilerin bıçaklarına dönüşmüş ve kendi bedenine yönelmiştir.

Walter Pater, Sebastian'ı **"dekadan ikon"** olarak kutsamıştır. **Bram Dijktra** ise onu **"sapkınlığın idolü"** olarak tanımlar. Mantegna ve Gustave Moreau da dekadan ikonu (ya da sapkınlığın idolünü) işleyen sanatçılar arasındadırlar. **Dreyfus** olayının patlak verdiği ve Paris'te kuvvetli anti-semitizm rüzgarlarının estiği günlerde evine kapanan **Proust**, sadece bir arkadaşının özel koleksiyonunda bulunan **Moreau**'un ve **Louvre**'daki **Mantegna**'nın Sebastian'larını görmek için dışarıya çıkarmış.

Mekanik yeniden üretim çağının Sebastian'ını yaratan **Fred Holland Day**'dir. Rönesans ikonografisinden esinlenen fotoğraflarında işçi sınıfı kökenli gençlerden ölümüne kösnül Sebastian'lar yaratmıştır. Bunlardan bazılarının gövdelerine makyajla yara izleri yapıyor, sanki bir zamanlar gerçekten o gövdelere oklar saplanmış izlenimi yaratıyordu. **Day**'in kamerası varolanı yansıtmak yerine, kösnüllüğü keşfetmiştir.

Derek Jarman da "Sebastian" ile i.ne sinemanın klasiklerinden birini yaratmıştır. **Pasolini**'nin estetiğinden derin etkiler taşıyan filmin senaryosunu Latince yazmış, çekimlerini Sardunya'da gerçekleştirmiştir. Filmin müziğini ise **Brian Eno** yapmıştı. Tekinsiz, ürperti uyandıran bir müzik. Jarman'ın filminde Sebastian, Roma İmparatorluğu'nun ıssız karakollarından birinde, Severus'un komutasındaki askerlerden biridir. Severus bu yakışıklı gence ilgi duymaktır. Aşkını ifşa eder. Sebastian cinsel ilişkide bulunmaya yanaşmayınca onun ırzına geçmeye kalkışır. Sebastian direnince, okçular tarafından öldürülmesini emreder. Yarı çıplak halde direğe bağlanan Sebastian, askerlerin sırayla attıkları oklarla ölür. Düzülmeye yanaşmayan Sebastian'a ritüelize edilmiş bir şiddet uygulanmıştır.

Jarman, Sebastian'ın görevli olduğu Roma karakolunu salt savaşçı erkeklerden oluşan, hiyerarşi üstüne kurulu ve otoriteye dayalı bir mikrokozmos olarak vermiştir. Seçim hakkı tanımayan, geri çevirmeyi şiddetle ve ölümle cezalandıran hoşgörüsüz bir toplum. Sebastian'ın direnişi eşcinsel arzuya karşı değildir. O, Severus'un temsil ettiği otoriteye boyun eğmeyi reddeder. Baskıya, zorlamaya karşı koyar.

Sebastian hem bir din şehidi, hem de bir günah keçisi. Güçlü öznelliğinden dolayı toplumdışına sürülmüş bir azınlığın temsilcisi. AIDS, "i.nelik" olarak adlandırabileceğimiz bu öznelliğin daha da baskılanması için bahane oldu. Bu baskı ortamında Sebastian teolojik misyonunu geride bırakarak, militan i.neliğin erotik/politik ikonu olarak kültürümüze döndü.

"Modern çağın vebası" AIDS, son on beş-yirmi yıl içinde çevreyle, başkalarıyla ilişkilerimizi biçimlendirdi. Bedene bakışımızı değiştirdi. Virüs gündelik hayatın ötesinde, estetik yaratıyı da derinden etkiledi. Kan testlerinin sonuçlarına aldırmaksızın direnmekten başka bir yol olmadığını gösterdi. Homofobiye, onun yarattığı terör rejimine, bu rejimin dolaşıma soktuğu söylem ve sembollere karşı gerilla savaşı yürütmenin zorunluluğunu ortaya koydu. Bedeni bir direniş bölgesine, bir savaş alanına dönüştürerek orada bir ölüm-kalım mücadelesine girişmenin seçeneği yoktu.

Performans sanatçısı **Ron Athey**, Sebastian'ı erotize/politize edilmiş modern bir martyr olarak Sebastian'ı geç 20. yüzyıl kültürüne taşıdı. HIV pozitif teşhisi konulmuş bedenini bir direniş alanına dönüştürdü. Kırılganlaşmış, yaralanmış, hırpalanmış, dövmelerle süslenmiş, küçük oklarla delik deşik olmuş bedeniyle bir karşı söylem kurdu.

David Wojnarowicz 1980'lerin sonlarında, dıştalandığı toplumun kıyısında, Hakim Bey'in **"şiirsel terorizm"** tanımına da uyan, küstahca müstehcen bir gerilla estetiği yarattı. (NYC) Lower East Side sokaklarına, Hudson Nehri kıyısındaki terk edilmiş depoların duvarlarına graffitiler yaptı. AIDS hastalarının sürgün edilmeye, karantina altına alınmaya çalışıldığı bir çağda i.neyi, onun virüs tarafından kolonize edilmiş, ama direnci henüz kırılmamış bedenini görünür kıldı. **Felix Guattari**'nin sözleriyle, **"yaratma sürecini bütünüyle gündelik hayattaki ifşalarına bağlı kıldı".**

Virüsü bedeninde uzun süre taşıyan ve ona direnen **Wojnarowicz**, hastalığının ağırlaştığı evrede yarattığı yapıtlarda Ermiş Sebastian figürüne bol bol yer verdi. **Kötü Ay Doğuyor** adını verdiği fotokolajında yükselen ay, savrulmuş dolarlar, dalları kırılmış bir ağaç arasında Ermiş Sebastian'ın yaralanmış, yıkılmış, yan yatmış gövdesi göze çarpar.

Günümüzde AIDS'e direnen her i.ne bir ermiş. İ.ne ermişler ölümü bir yazgı olarak kabullenmiyorlar. Onlara telkin edilen quietism'i benimsemiyorlar. Bir ACT-UP sloganında dile getirildiği üzere, **"sessizce ölmeyi ve huzur içinde yatmayı"** reddediyorlar ('We Shall Not Rest In Peace'). Bedenlerinden direniş çığlıkları yükseliyor.

Mitinglerde, kongrelerde, izinsiz gösterilerde, devlet kapılarının önünde, tatbikatlarda, cezaevlerinde, mezar başlarında, kürsülerde yıllardır sloganlar atılıyor. Savaşa soyunan herkes söze sloganla başlıyor. Kimi 'kahrolsun' diye söze giriyor; kimi tekbir getiriyor. Ama kimse marijuhana dumanın gölgesinde silikleşip gerçek anlamını yitiren o iyimser 'savaşma seviş' sloganının artık yüzüne bakmıyor.

Herkesin Sloganı Kendine

Kelimelerin sözlük anlamlarını severim. Belki sert katı hatta duygusuz olurlar ama kafa açarlar. Anlama en yakın, en yalın tanımı yaparlar. Sloganlar üzerine bir şeyler yazmaya kalkıştığımda bu kelimenin o hülyalı, mecazlı, lastikli dünyasına girmeden önce sözlüğe baktım.

Slogan: Bir görüşü yaymak, bir eylemi, hareketi desteklemek için ortaya atılan kısa, çarpıcı ve kalıplaşmış söz.

Slogan atmak: Herhangi bir sloganı belli bir tempoyla ve yüksek sesle söylemek.

Tanımı ne kadar soğuk ve ciddi de olsa, slogan kelimesi içinde tuhaf bir coşku taşıyor sanki. Milattan önce birinci yüzyılda İrlanda ve İskoçya'da yaşayan savaşçı Keltlerin dünyasından kopup bugüne gelmiş. Onların dilinde *'slaugh'*, topluluk, *'ghairm'* ise savaş çığlığı demek. Yani insanlar durup dururken slogan atmıyorlar. Binlerce yıldır bir savaşa başlarken toplu halde haykırıyorlar. O kalabalık sesten, ihtiyaçları olan cesaret elektriğini almaya çalışıyorlar.

Benim hayatımda ilk dikkatimi çeken slogan 1970'li yıllarda çocuksu dünyamda eğlenceli ve komik bir oyunun tekerlemesine dönüşen bir laftı:

'Sunta Yahya, kereste Demirel!'

Koca göbekli, tuhaf konuşmalı, o gevrek bakışlı şişman adama, dışarıya mobilya adı altında sunta ihraç eden yeğeni yüzünden maçlarda, mitinglerde, sokaklarda kereste diye bağırılması beni çok eğlendiriyordu. Demirel'le alay edilmesi normaldi çünkü bizim evin kahramanı **'Karaoğlan Ecevit'**ti.

Gençlik yıllarımdaysa artık bir nesil öncenin çiçekli sloganı içimi gıdıklıyordu.

'Savaşma Seviş'

Benim doğduğum yıllarda Sorbonne Üniversitesi'nin bahçesinde eylem yapan hippilerin ağzında çikletti bu slogan. Ben büyüdüğümde modası belki artık geçmişti ama hala dünyayı savaşlar kasıp kavuruyordu ve ben buluğ çağımı, savaşın çıkmasını önlemenin yolunun savaşa katılmamak olduğuna inanan -hala da buna inanırım- az sayıdaki aptal iyimserler kategorisinde geçiriyordum.

Bu arada sloganlar zamana ve sloganı atanların politik görüşlerine göre devamlı değişiyordu. Değişmeyen tek şey her türlü sloganın her zaman anlamı içinde saklanan o savaş çığlığı tadını taşımasıydı. **Menderes 'Her mahalleye bir milyoner'** sloganıyla Türk siyasal tarihinin en sinsi ve sonu feci kanlı biten savaşını başlattığının acaba farkında mıydı?

'Kahrolsun' ve **'yaşasın'**la başlayıp devamı ha bire değişen sloganlar, zamanı hiç tökezlemeden aşıp bugüne kadar geldi. Sloganlarda yıllar boyu faşizm kahroldu, emperyalizm kahroldu, sosyalizm yaşadı; hayatsa sloganların tam aksi yönde akıp gitti. Büyü tersine işledi; sosyalizmi kahrettiler, faşizmle emperyalizm dimdik ayakta kaldı. Daha geçenlerde alanlarda **'Kahrolsun IMF, bağımsız Türkiye'** diye bağırılıyordu; hem de IMF'yi kahretmeye kimsenin gücünün yetmeyeceğini ve Türkiye'nin hiç de bağımsız olmadığını bile bile...

80'lerden 90'lara kadar gelen en popüler slogan **'Haklıyız kazanacağız'** oldu. Dev-Sol da aynı şeyi söylüyordu, alanlara dökülen işçiler, memurlar da. Haklı olmasına belki haklıydılar ama henüz hiçbiri bir şey kazanamadı. Hepsinin tarihleri kayıplarla yazıldı. Yıllardır **'İnsanlık onuru işkenceyi yenecek'** diye bağıran insanlar galibiyetin hazzını bir kez bile tatmadılar.

Şablon sloganlar oldu her zaman. İçindeki kelimeler değiştirildi, zamana ve talebe uyduruldu.

'... duy sesimizi; bu gelen..... ayak sesleri!' İnsanlar toplu grevlerde de bu sloganı attılar, maçlarda da. Fanatik taraftarın da politik hareketin de imdadına sık sık argo söylem yetişir oldu:

'... bizim hakkımız; söke söke alırız!'

'Vur, vur inlesin, ... dinlesin!'

Sonra özel durumlar için özel sloganlar üretildi. Son yılların en komik sloganında yine başrolde Demirel vardı: **'Türkiye'nin düşmanı Çankaya'nın şişmanı!'**

'Çetelere kıyak emekçiye dayak' sloganı da yazılsa sayfalar tutacak bir dönemi özetleyiveren ve ayaküstü ortaya çıkarılan en başarılı sloganlardan biriydi.

Tabii ki slogan atmak hep solcuların tekelinde değildi. Sağ kesim de kafiye denizinde bağıra çağıra kulaç atmayı çok iyi öğrenmişti. MHP kongresinde atılan şu slogan kafiye açısından mükemmeldi ama... Neyse:

'Satılmış köpekler, Allah sizden ne bekler'

MHP içinde **'Şehitler ölmez; vatan bölünmez'** son yılların en popüler sloganı oldu.

Onlar da kelime oyunu yapmayı çabucak öğrendiler: **'Devletin başına Devlet gelecek'** diye bağıran partililerin bu denli zekice bir slogan bulmuş oldukları için ne denli böbürlendikleri gözlerinden okunuyordu.

Son yıllardaki iğneli sloganların en tuhafı Fazilet cephesinden geldi. Türban tartışmaları sırasında MHP milletvekili **Nesrin Ünal**, **Merve Kavakçı**'nın inadına türbanını çıkarıp meclise gelince FP'liler çok feci bir slogan ürettiler:

'Erkek gitti, ürkek geldi'. MHP'li rakiplerinin erkekliğine laf etmeleri gerçekten büyük bir cesaretti.

Sağcılar son yıllarda en çok **'Türkiye seninle gurur duyuyor'** sloganına sarıldılar. Olmadık insanları bu sloganlarla omuz üstünde taşıdılar. Aynı sloganı türban eylemi sırasında üniversite yönetimine bağıranlar ters yüz edip bir kez daha kullandılar:

'Türkiye sizinle rezil oluyor'

Bu uyanıklığı ben solculardan ve aydınlardan beklerdim. Ama ne yazık ki onlar bu zeki karşı söylemi türbancılara kaptırdılar.

Slogan tarihinde en komik olan, sloganlara getirilen yasaklardı. Örneğin **Tayyip Erdoğan** yargılandığı sırada yandaşlarına çok sert bir slogan yasağı getirmek zorunda kaldı. Çünkü partililer onu desteklemek için yaptıkları gösterilerde **'Vur de vuralım, öl de ölelim' 'İşte ordu, işte komutan!'** gibi olur olmaz sloganlar atıyorlardı. Adamcağız da takiyye denen şeyden zerre kadar haberi olmayan bu içi dışı bir, şuursuz destekçilerini susturmak zorunda kaldı.

Bir diğer slogan yasaklama olayı da çevik kuvvet bünyesinde yaşandı. Çevik kuvvet de tıpkı askeri tatbikatlar gibi zaman zaman temsili olay bastırma egzersizleri yapıyordu. Bazı polisler vatandaş kılığına girip izinsiz gösteri yapıyormuş gibi yapıyor ve slogan atıyor, geri kalanlar da çevik kuvvet kılığına girip, yani zaten içinde oldukları çevik kuvvet giysileriyle onları usulüne göre dağıtıp hırpalıyorlardı. İşte Emniyet Müdürlüğü bu tatbikatlarda polislerin, rol icabı bile olsa hükümet aleyhinde slogan atmalarını yasaklamıştı. O arada hep bir ağızdan tekbir getirmek de polisler için yasak sloganlar listesine konulsa bir işe yarar mıydı acaba?

Mitinglerde, kongrelerde, izinsiz gösterilerde, devlet kapılarının önünde, tatbikatlarda, cezaevlerinde, mezar başlarında, kürsülerde yıllardır sloganlar atılıyor. Savaşa soyunan herkes söze sloganla başlıyor. Kimi **'kahrolsun'** diye söze giriyor; kimi tekbir getiriyor Ama kimse marijuhana dumanın gölgesinde silikleşip gerçek anlamını yitiren o iyimser **'savaşma seviş'** sloganının artık yüzüne bakmıyor.

MİNE SÖĞÜT

Çocukluğumun bayramları en güzel bayramlardı. Tanıdıklara, akrabalara giderdim. Kurtuluş'taki bütün tanıdıklara girderdim. Beni büyüten aile ayakkabılar, elbiseler alırdı. Şimdi artık kendimi o bayram çocuğu olarak düşünemiyorum bile.

Bayramda da Çalışıyorum

MEHTAP KANDEMİR

Bayramda da çalışıyorum. Müşterilerim çoğunlukla bayramda da gelirler, bizimle bayramlaşırlar. Kadınlar bütün müşterilere çikolata, şeker tutar. Yöneticimiz de hiç ihmal etmez. Tabii bayramın anlamını bilen insanlara şeker ve kolonya tutarız.

Çocukluğumun bayramları en güzel bayramlardı. Bi kere çok param olurdu. Tanıdıklara, akrabalara giderdim. Kurtuluş'taki bütün tanıdıklara giderdim. Beni büyüten aile ayakkabılar, elbiseler alırdı. Şimdi artık kendimi o bayram çocuğu olarak düşünemiyorum bile. Şimdi o bayram sevincim hiç yok. Çoluk çocuğum yok ki gelsinler bayramda. Ama komşularım gelirler şimdi de. Bu bayram kimseye gidemeyeceğim. İçimdeki iki yüzlü insanlara karşı kırgınlık bayramlara, yılbaşlarına yansıyor. Küskünüm öyle günlere. Her milletin bayramı ayrı. Beni büyüten aile hıristiyan bayramlarını kutlarlardı. Mesela yumurta bayramı, yumurtalar boyalı olurdu. Oyunlar yapılırdı. Paskalya bayramı, onlar da hediye verirdi.

Bana okuyuculardan bazen mektup geliyor. **Yaşar Naki Aslanyürek** isimli asker okuyucumun mektubunu okutturduğumda çok etkilendim. **"Yaşanmamış Gençliğimin Şiirleri"** başlığını taşıyan bir şiirini sizinle paylaşmak istedim.

İlk gençliğimin şiirlerini
Güzel şeyler
Deli saçmaları
Beceriksizlikler
Şehvetle titreyen parmaklarla yazmıştım
Şimdi yazdıklarım beni yüreklendiriyor.
Bir budala gibi
Yoksul bütün halklar gibi
Şaşkın bir el yazısıyla
Ayaklanmalar tasarlıyorum.

Okuyucuma beni mutlu eden bu içten mektup ve şiiri için teşekkür ederim.

Son günlerde her yerde af konuşuluyor, benim fikrim şöyle af için: Hata insanlar içindir fakat cezaevine atılan iyi insanlar orada kötülük öğreniyorlar. Cezaevlerinde meslek öğretilmeli, hayata bağlanmaları için ruh doktorları olmalı. Dışarıda hayat sürdürecek bu insanlar için hazırlık olmalı. Düşünce ayrılıkları güzeldir, neden cezaevlerine atıyorlar. Derhal kanun değişmeli. Her toplumda farklı düşünceler vardır, oralarda böyle insanlar değerli, bizde hapiste.

Daha önce yazdığım gibi fakirlikten ekmek çalanlarla, bankaları soyanlar aynı kefeye koyulacaklar. Devleti, halkı soyanlar ceza almalı, affedilmemeli, yoksa insanların devlete güveni kalmaz.

Tüm okuyucularımın bayramını ve yeni yılını kutlarım.

Mehtap Kandemir'in eski bir yılbaşı anısı...

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

III. Selim Lahana Spor'u tutarken, II. Mahmut'un gönlü Bamya Spor'dan yanadır. III. Selim'in günümüz amigolarını kıskandıracak şiirinin yanında, II. Mahmut'un 1811 tarihli nişanının tepesini bamyayla süslediği bilinir. Ne var ki, eski saray geleneklerinde olan Lahanacıları ve Bamyacıları 1827'de yasaklayan da II. Mahmut olur. Bu iki güzide kulübün simgeleri olan lahana ve bamya Topkapı Sarayı'ndaki Şehzadegan dairesindeki duvar resminde iç içedir.

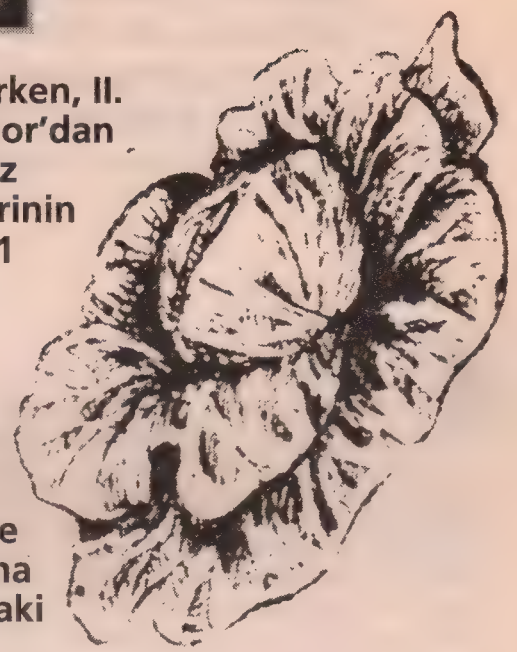

Ya Ya, Şa Şa, Lahana...

Lahanayı sever misiniz? Sizi bilmem ama benim aram pek hoş değildir. Bu yüzden olsa gerek, şu şiire ısınamadım bir türlü:

Dizilmez yüz bin, bir ipliğe, bamya gibi
Arslandır o, arabayla gezer lahana
Hiçbir zevk ve mutluluk, anlaşıldı,
olmazmış onsuz
Olur mu helva söyleşileri,
olmasa eğer lahana
Layıktır, ona ilhami, ne türlü övgüler yazsa
Lahanacım, lahanacım, lahanacım, lahana!..

Siz de lahanayı benim gibi sevmiyorsanız, şiiri yazan **"İlhami"** de ne midesiz adammış, övgüler düzecek başka yiyecek bulamamış mı, diye söylenirsiniz?.. Amannn! Sessiz olun, kulağı vardır yerin. İlhami'nin yaşadığı dönemde böyle konuşamaz, şiirini beğenmemezlik edemezdiniz. Çünkü İlhami, padişah III. Selim'in ta kendisidir.

III. Selim'in yemek zevkini de, yazdığı dizelerle eleştiri sofrasına koymak yanlış olacaktır. Çünkü, bu şiirde adı geçen lahana, Osmanlı'nın ilk spor takımlarından birinin adıdır. Evet, yanlış okumadınız; lahana, II. Murat döneminde kurulan iki spor takımından birinin adıdır!.. Diğerinin adı da, III. Selim'in şiirinde aşağıladığı **"Bamya"**dır!..

Lahana Spor ile Bamya Spor'un adları Amasya ve Merzifon kentlerinden doğmuştur. Amasya'nın bamyası, Merzifon'un lahanası ünlüdür. Bu iki takıma girmek için çok iyi kılıç, pala kullanmak ve hepsinden önemlisi usta bir binici olmak gerekirdi. **"Cündi"** adı verilen biniciler cirit oyunuyla başladıkları karşılaşmalarda, atılan ciriti **"çokman"** denilen sopayla karşılama, üstüne otuz kat tel sarılmış keçeyi kılıçla ikiye ayırma ve kabağa ok atma konularındaki becerilerini de sergilerdi.

III. Selim Lahana Spor'u tutarken, II. Mahmut'un gönlü Bamya Spor'dan yanadır. III. Selim'in günümüz amigolarını kıskandıracak şiirinin yanında, II. Mahmut'un 1811 tarihli nişanının tepesini bamyayla süslediği bilinir. Ne var ki, eski saray geleneklerinde olan Lahanacıları ve Bamyacıları 1827'de yasaklayan da II. Mahmut olur. Bu iki güzide kulübün simgeleri olan lahana ve bamya Topkapı Sarayı'ndaki Şehzadegan dairesindeki duvar resminde iç içedir. Bu da bizlere, genç şehzadelerin spora olan ilgisini gösterir.

Günümüz spor kulüpleri gibi lahanaların ve bamyaların da formaları vardı. Lahanacılar yeşil, Bamyacılar ise kırmızı kadifeden elbise giyerlerdi. Futbol sahalarında görmeye alıştığımız kavgalar da bu iki takımın karşılaşmalarından eksik olmaz, oyunlar kimi kez yarıda kalırdı.

Cirit oynamaya en çok seven Osmanlı padişahı IV. Murat'tır. Bunun da nedeni hiç şüphesiz ki bu padişahın ata olan düşkünlüğüdür. Öyle ki, IV. Murat, 1637 yılında Bağdat seferine çıkarken mücevher koşumlu dokuz atını da yanında götürmüştür. Ancak, IV. Murat'ı çok sevdiği bu atlarla cirit oynarken göremezsiniz. Padişah cirit oyunu için yetiştirilen kırk atı da Bağdat seferine katmıştır. Gözünün önünden ayırmak istemediğinden olsa gerek, kırk atı da **"otağ-ı hümayun"**un önüne bağlar, gölgeliğinden onlara da yer ayırırdı IV. Murat!..

Tarih sayfalarında kalan ve günümüzde unutulan oyunlardan biri de "Guy-u çevgan"dır. Cirit gibi at sırtında oynayan bu oyun İran kökenlidir. Çöğen olarak da bilinen oyunda amaç, şimşirden yapılan bir topu ellerdeki sopalarla yerde sürmek ve araları beş, altı metre olan iki sütunun arasından geçirmektir. Çin, Bizans ve Arap dünyasında da oynanan bu oyuna Hintliler "bolo" adını verirler. İngilizlerin Hindistan'ı işgaliyle ülkelerine taşıdıkları "polo" oyununun kökeni de budur!.. Yani, bugün İngilizleri oynarken gördüğümüz ama bize bir şey anlatmayan polo oyununu yüzyıllarca oynamış bir toplumuz.

Çöğen oyunuyla ilgili son derece ilginç bir öykü vardır. 1597-98 tarihli "Tercüme-i Cifr-el Cami" adlı eserde yer alan ve minyatür eşliğinde anlatılan öykü 7. yüzyılda, İskenderiye'nin bir meydanında geçmektedir. Bu meydanda İskenderiye beyleri yılda bir kez çevgan oynamaktadır. Oyun sırasında topun kimin yeni içine düşerse, onun Mısır'a egemen olacağına inanılır.

Bir gün, değerli taşlar ve yakutlarla bezeli olan top, bir izleyicinin kaftanının yenine girer. Bu durum karşısında herkesin ağzı açık kalır. Çünkü inanışa göre karşılarında geleceğin Mısır kralı durmaktadır. Ama adamın taşralı görünüşüyle herkes alay eder; kimse onun gelecekte Mısır'a hükmedeceğine inanmaz.

İzleyicilerin kahkahaları arasında, topu oynamaları için yeniden oyun alanına atan taşralı görünümlü adam, Mısır'a bir dönem egemen olan Amr İbn-ül As'tan başkası değildir!..

Koyunları kurtarmak için epey uğraşıldı. Çevreden yetişen motor ve sandallar, ağır sintine yağı ve mazotlardan kirlenmelerine aldırmadan, kendilerine doğru büyük bir şaşkınlık ve korku ile yüzerek gelmeye çalışan koyunları kurtarmaya giriştiler. Boynuzları olanlar şanslıydı. Onları teknelere çıkartmak kolay oluyordu. Ziftleşmiş mazot hayvanların rengini değiştirdiği gibi, motordakilerin onları yakalamasını da zorlaştırıyordu. Kurtarılan hayvanlar Rumelihisarı kıyısının belli yerlerine çıkarıldılar. Yuttukları deniz suyundan karınları şişenler yardımsever insanlar tarafından yere yatırılıp karınlarına basılmak suretiyle hayata döndürüldüler!

Karakoyun Dede

VECDİ ÇIRACIOĞLU

Öfke kısa bir deliliktir.
Homeros

"...Açık, temiz hava ve ortalığa çöken sıcaklık yazın yaklaştığının habercisiydi. Agii Micheal Kilisesi'nin arkasındaki tarlalarda yeni yeni filizlenmekte olan bostanların üzerinde akşamdan kalma çiy damlacıkları güneşin ışınları ile pırıltılar saçıyordu. Islak otlardan yükselen buhar artık gözle rahat görülebiliyordu. Bostanlara yayılmış koyunların, taze fideleri ve otları yerken burunlarından çıkan duman da nemli toprağın saldığı tütsülere karışmaktaydı.

... Çobanlara göre, koyunlar Sultan'ın olduğu için, bostanlardan daha değerliydiler. Ne de olsa ordunun bir kısım yiyeceğini onlar sağlıyorlardı.

... Yanında çok sayıda adamıyla birlikte bostan sahibi uzaktan göründü. Elinde tuttuğu sopasını havada savuruyor, avazı çıktığı kadar bağırarak küfrediyordu.

... Bostan sahibinin konuşma ve bağırışmalarından hiçbir şey anlamayan çobanlar, ses çıkarmadan yalnızca dinliyorlar, birbirlerine güneş yanığı yüzlerine bakarak gülümsemekle yetiniyorlardı. Bostan sahibinin yanında gelenler de ağızlarını açıp yaygaraya başlayınca ortalık gerginleşti.

... Tam bu sırada nereden çıktıkları belli olmayan yedi sarhoş, ellerindeki şarap testileriyle yalpalayarak kalabalığın yanına geldi. Çoğunun ayakta duracak hali bile yoktu. Ne için, niye konuştuklarını ve neden gürültü yaptıklarını bilmeden onlar da karmaşaya katıldılar.

... O sırada çobanların denetiminde bulunan köpeklerden irisi hırıltıyla fırladı, bostan sahibini bir göğüs darbesiyle yıktı. Orada bulunanlar adamın elinde parlayan uzun ve ince hançeri gördüler. İri köpek, terlemiş ve toza bulanmış hançer sahibinin gırtlağını yakaladı.

... Çok kısa zamanda gelişen bu olayın yarattığı şaşkınlığın geçmesi uzun sürmedi. Çobanlar sırtlarına sakladıkları eğri kılıç ve kamaları çektiler. Bostan sahibinin adamları da bellerindeki küçük balta ve hançerleri sıyırdı. Bazıları da uzun konçlu çizmelerinin içine sokuşturdukları sığır sinirlerinden örme kamçıları aceleyle bileklerine doladılar.

... Çobanlar, sarhoş serseriler, bostan sahibinin adamları ve köpekler... Ortalık bir anda ana baba gününe döndü. Bağırışlar, yakası açılmadık küfürler ve naralar. Sesler kilisenin duvarlarında yankılanıyordu. Kilisenin arka taş pencerelerinden bostanlardan gelen gürültülere bakmak için koşanlar, çevreye dağılıp kaçışan koyunlarla, biri ötekinin üzerine çıkmış, boğazını kesmeye çalışan insanları yerlerde debelenirken gördüler. Kavga uzun sürmedi; az bir zaman sonra ortada yaralanacak ve öldürülecek insan kalmadığından erkenden bitti..."

"Kara Büyülü Uyku" adlı romandan.

Hava kararmak üzereydi. Denizin griye çalan rengi karşı kıyının üzerinde yükselen havanın rengiyle aynıydı. Yoğunlaşmaya başlayan sis, Boğaz'ın karşı yakasında uykuya yatmış dinozor irisinin büyüklüğünü kaplayarak geceyi davet ediyordu.

Böylesi bir atmosfer içinde, Boğaz'ın Avrupa yakasındaki insanlar havanın soğumasıyla birlikte Rumelihisarı'nda kahveleri ve sahildeki bankları doldurmuşlar, kimileri sohbet ediyor, kimileri ise işlerinden dönecek olan arkadaşlarını, eşlerini bekliyorlardı.

Gemi sirenleri, başlamakta olan gecenin sessizliğini bozdu. Bu sirenler, sessizliği bozmanın dışında insanların soluduğu tatlı sert havaya da saygısızlık ediyordu. Boğaz'ın insanlara açık ender sahillerinden olan bu kıyının sakinleri, karşıda normal seyrinde gitmekte olan büyük bir geminin rotasına girmiş ondan daha küçük bir geminin üzerine hızla gitmekte olduğunu gördüler. Sürekli S.O.S. sinyalli sirenlerin sesi, kaçınılmaz sonu durduramadı. Sert metalik bir sesin ardından, kıyıdaki herkes ayaklarının altındaki zeminin sarsıldığını da hissetti...

Kaza olmuştu. Rumeli ve Anadoluhisarı'ndan balıkçı tekneleri ve kayıklar, kıyılara yığılan meraklı insan kalabalığının arasından halatlarını ve koltuk iplerini aceleyle çözdüler: Çözülmesi zor olanlar kesildi ve sonrasında motorlar aceleyle çalıştırıldı.

Büyük gemi küçük olanı burnuna alarak Anadolu yakasından Avrupa yakasına doğru ilerlemeye başladı. Büyük gemi yük gemisiydi ve canlı hayvan taşıyan küçük gemiden daha ağırdı. Küçük ve kendinden çok hafif olan gemiyi gri metalik köprünün altındaki Baştımar yalısının açığına bıraktıktan sonra hemen tornistan yaparak tamir için İstinye Tersanesi'ne doğru yol aldı.

Kıyıdakilerin yüzlerce koyun yüklü olduğunu fark ettikleri küçük gemi, akıntıyla sürüklendi ve baş kısmı yalılardan birinin iskelesini yıkarak kıyıya koşut duruma geldi. Yavaş yavaş yan yatmaya başladı.

Üzerinde kalan beş-altı denizcinin kıyıdakilere, kıyıdakilerin onlara bağrışları, gemideki hayvanların meleyişlerine karışıyor, dolayısıyla bu gürültü arasında gemidekilerin ne dedikleri anlaşılamıyordu. Gemi iyice yanladığında, güverteye çıkmış olan denizciler de suya atlamaya başladılar. Onlar kıyıya alınırken, denizde büyük bir kaynama başladı. Önce samanlar ve birkaç hayvan, ardında da bidonlar, sünger yataklar su yüzüne çıkmaya başladı. İki adet boş kurtarma sandalı suda meydana gelen vakum nedeniyle denizin derinliklerine indi. Kurtarılan denizciler bir polis otosuna bindirilerek hastaneye gönderildi.

Koyunları kurtarmak için epey uğraşıldı. Çevreden yetişen motor ve sandallar, ağır sintine yağı ve mazotlardan kirlenmelerine aldırmadan, kendilerine doğru büyük bir şaşkınlık ve korku ile yüzerek gelmeye çalışan koyunları kurtarmaya giriştiler.

Boynuzları olanlar şanslıydı. Onları teknelere çıkartmak kolay oluyordu. Ziftleşmiş mazot hayvanların rengini değiştirdiği gibi, motordakilerin onları yakalamasını da zorlaştırıyordu.

Kurtarılan hayvanlar Rumelihisarı kıyısının belli yerlerine çıkarıldılar. Yuttukları deniz suyundan karınları şişenler yardımsever insanlar tarafından yere yatırılıp karınlarına basılmak suretiyle hayata döndürüldüler! Evlerden ve esnaftan toplanan gazete kağıtlarıyla üzerlerindeki ağır sintine yağları temizlenmeye çalışıldı. Burunlarını tıkayan ağır yağlar, rahat nefes alabilmeleri için, gençler tarafından, hiçbir iğrenme ve tiksinme gösterilmeden emildi. Onları izleyen yaşlılar hayret "çık çık" ları yapmakla yetinirken, küçük çocukların hıçkırıkları bu "çık çık"lara karışıyordu. Hayallerindeki ve seyrettikleri çizgi filmlerdeki "meeçik"lerin bu mahzun ve çaresiz durumlarını kurban bayramları hariç yaşamlarının hiçbir anında bir daha asla göremeyeceklerdi.

Kıyının içkici, sarhoş, duygusal insanları koyunları kurtarıyor ayık olanlar ise onları himayelerine alıyorlardı! Koyunları kurtarma işiyle epey uğraşıldı. Yorgunluktan dizlerinin üzerine çöken koyunlar, "mundar" olmamaları için keskin bıçakların altında kurtuluşlarına doğru yola çıkmaya başladılar. Kıyıda, kesif bir kan-mazot kokusu karışımı hüküm sürmekteydi. Keskin soğuk demirden kurtulanlara "yaşar" adı takıldı. Sahilde postları sarıdan siyaha dönmüş "Yaşar"lar şaşkın şaşkın, akibetlerini bekleyerek dolaşmaktaydılar.

Köprünün yanan ışıklarının denize vurduğu parlaklıklarda bıçaklar, seri ve işinin ehli hareketlerle inip kalkıyor, koyunlar sintine yağlı vaziyette lüks arabaların bagajlarına yüklenerek oradan uzaklaştırılıyordu. Karaya çıkartılarak kurtarılmış koyunlar, denizin dibindekilerle aynı sessizliği paylaşıyorlardı artık.

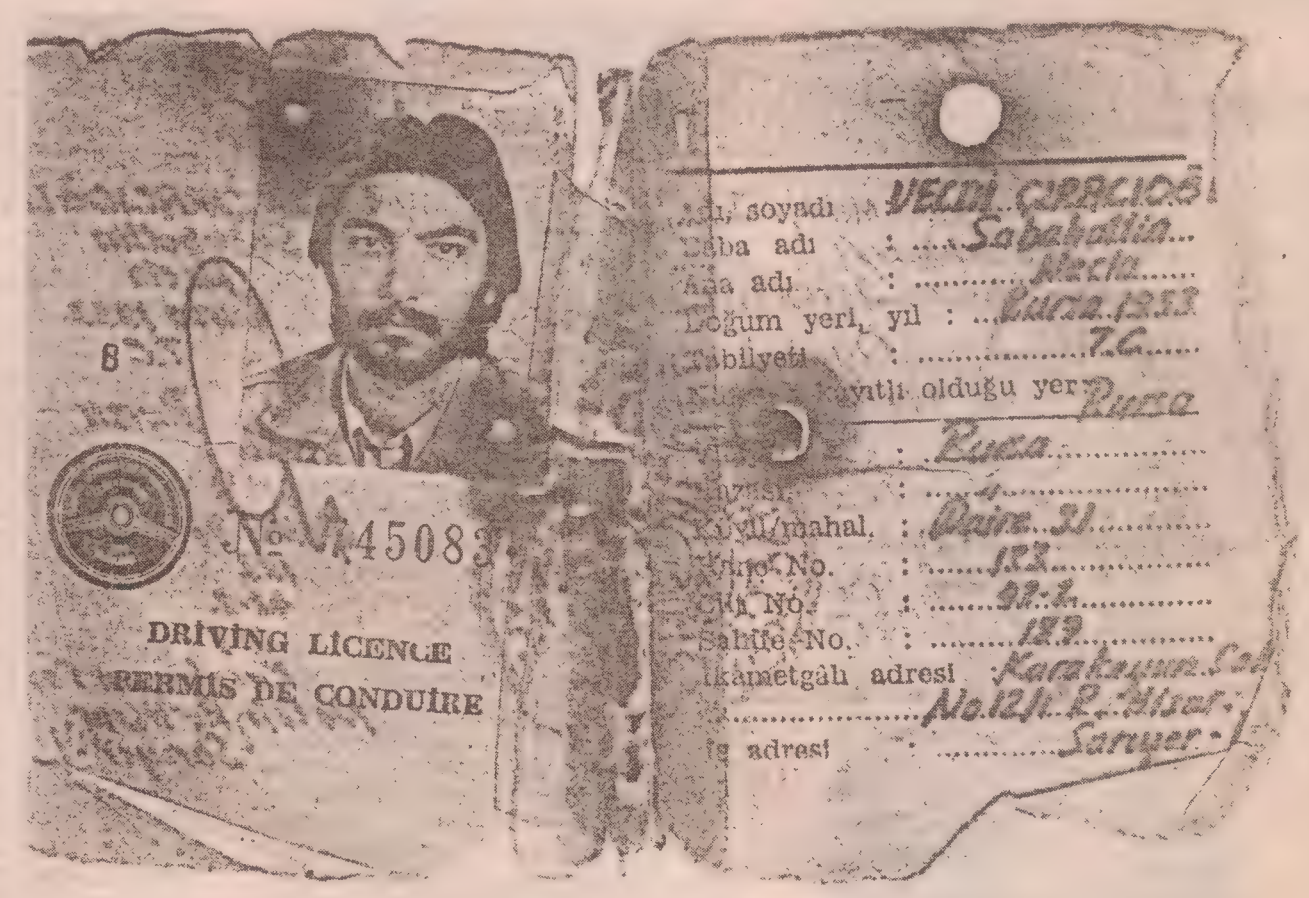

Gazlı Bez

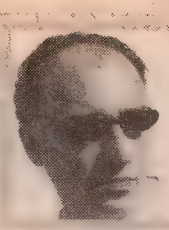

ALTAY ÖKTEM

oktemaltay@hotmail.com

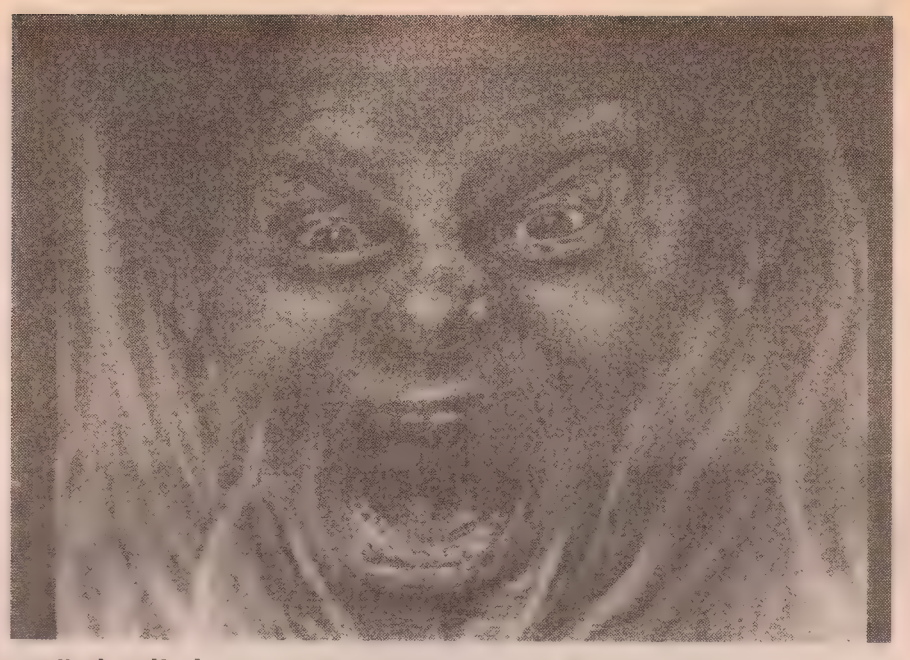

Günlerdir kıvranıyorum, yazacak konu bulamıyorum. Sayfanın bu kısmını boş bıraksam, öküzlük olur. Hani gazetelerde bir köşe kapıp anılarını anlatan yaşlı yazarlar vardır ya, bir de doktorlar; meslek hayatı boyunca birbirinden ilginç anıları olduğunu sanan. Ben de başımdan geçen bir olayı anlatayım dedim. Hem sayfa dolar, hem belki okuyanlardan biri kendine ders çıkarır. Çok lazımmış gibi...

Saat Yarının İkisi

Sorununuz nedir, diye sordum. Anlamsızca yüzüme bakarak "sorunum falan yok" dedi. "Salburni Laboratuarı'ndan geliyorum. Yeni bir solüsyon buldum, onunla ilgili konuşacaktım."

"O zaman yanlış geldiniz. İlk katta Biyokimya laboratuarı var. Orayla görüşün."

"Hayır," dedi. "O solüsyon hayatımı alt üst etti. Yardımınıza ihtiyacım var."

"Bir solüsyon hayatınızı nasıl alt üst edebilir? İnsanın bir buluş yapması ne güzel. Bu sizi mutlu etmeli."

"Anlamıyorsunuz. Görmemem gereken şeyleri görüyorum."

"Anladım. Halüsinasyon."

"Hayır, halüsinasyon falan değil. Kök."

İyice şaşırmıştım. "Ne kökü görüyorsunuz" diye sordum. Biraz sinirlenmiş gibiydi. "Ne kökü olacak, ağaç kökü görüyorum," dedi.

"Tamam, şimdi anlaşıldı. Ne zamandır görüyorsunuz bu kökleri... Yani ağaç köklerini?"

"Elbette solüsyonu bulduğumdan beri. Bakın doktor bey, yıllardır yaptığım deneylerin sonucunda geliştirdiğim bir solüsyon bu. Döktüğünüz yer şeffaflaşıyor. İnanılmaz bir görüntü. Şeffaf toprağın altındaki ağaç köklerini bir görseniz, hiçbir yere kooperatif yapamazsınız."

"Ben zaten kooperatif yapmıyorum," dedim. "Hastalarıma ilaç yazıyorum. Bunun da toprağın altındaki ağaç kökleriyle uzaktan yakından ilişkisi yok."

"Her şey birbiriyle ilişkilidir," dedi. "Sizin henüz bunu öğrenmemiş olmanız gerçekten üzücü. Bu durumda bana bir yardımınız dokunamaz. Eh, ne yapalım... Bu durumda ben size yardım edeceğim."

Cebinden küçük bir şişe çıkarıp muayenehanenin zeminine boca etti. Müdahale etmeme fırsat kalmadan kapıyı açtı, koşar adımlarla uzaklaştı.

İlk birkaç dakika için beynimi yoran bir sürü soru bırakmıştı bana. Sonrası ise korkunç. Daha önce hiç sorulmamış bir sürü sorunun yanıtları kendiliğinden ortaya çıktı. Her sabah asansörde karşılaşıp selamlaştığımız Selma Hanım'ın bacakları yukarıdan bakınca mükemmel görünüyordu. Kamile Hanım'ın ise sigarayı bırakması gerekiyor. Herkesin arkasının dönük olduğu zamanı kollayıp, alelacele çöp kutusuna eğilerek balgam tükürmek katlanılacak şey değil.

Kooperatif yapmıyor olmak insanı kurtarmıyor. Şeffaf zemine bastığım zaman yürüyebilir miyim, yoksa aşağı mı düşerim bilmiyorum. Saatlerdir aynı yerde, kıpırdamadan oturuyorum. Arkamda pencere var. 8. kattan aşağı atlarsam, yerçekimine inanıp inanmamanın hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini çok iyi biliyorum.

Kapı çalındı. Daha "girin," demeye fırsat kalmadan saçı sakalı birbirine karışmış yaşlı bir adam belirdi eşikte. "Dur" diye bağırdım. "Sakın içeri girme!"

"Saati soracaktım" dedi, içeri girmeye yeltenmeden. Boynunda bir çalar saat asılıydı. Her iki kolu da dirseğine kadar kol saatleriyle doluydu. "Zaman önemlidir. Yalnızca kazanılan değil, kaybedilen zaman da önemlidir."

"Evet, önemlidir," dedim. "Bugün hasta kabul edemeyeceğim. Lütfen yarın saat ikide gelin."

"Zaten şu anda yarın saat iki," dedi. Selma Hanım eteğini iyice yukarı çekmişti. Sağ elini bembeyaz, sütun gibi bacaklarının üzerinde okşar gibi gezdiriyordu. Sakallı, yaşlı adam kapının eşiğinde dikiliyor, saatin yarının ikisi olduğunu söylüyordu. Bense düşme korkusuyla yerimden kıpırdayamıyordum. Evet, her şey birbiriyle ilişkiliymiş. Her şey.

Yemin ediyorum artık bütün hastaları ciddiye alacağım. Solüsyonsa solüsyon, saatse saat...

Karşımda dikilen adama "zamanı durdur," diye bağırdım. O üstünden başından sarkan saatlerden birinin düğmesine basarken, oturduğum yerden kalkıp hızla kapıya doğru koştum. En kötü ihtimalle Selma Hanım'ın bembeyaz bacaklarına kavuşurdum.

Şu anda bunları yazabildiğime ve aradan yıllar geçmesine rağmen, hala Selma Hanım'ın bacaklarına dokunamadığıma göre aşağı düşmeden muayenehaneden çıkabildiğimi anlamışsınızdır. Bir daha zemin hiç şeffaflaşmadı. Saatli adam da ertesi günü saat ikideki randevusuna gelmedi. Çünkü yarının ikisi çoktan geçmişti.

Başımdan geçen bu olayı şimdiye dek kimseye anlatmadım. Hastaların başından geçen olayları anlatmamasını da anlayışla karşılıyorum. Kimseyi tedavi etmeye de yeltenmiyorum. Çünkü birini tedavi etmeye çalışırken önemli bir solüsyonun keşfini ya da yaşlı bir adamın zamanı durdurma yeteneğini engelleyebilirim.

Buna hakkım yok.

altayoktem.hypermart.net

Eğer pantolonunu indirmiş, penisini sıkı sıkı avuçlamış birini görürseniz hemen yüzüne bakın. Malayalı ya da Güney Çinli tipi varsa korkmayın, koro krizi tutmuştur. Eğer bizden birine benziyorsa tabana kuvvet kaçın, çünkü adam hasta değil, resmen abazandır.

Etkisiz hale getirilmiş bir Amok koşucusu

Malafat Sağlam, Demek Ki Malayalı Değilim

İnsanın "iyi ki bu ülkede yaşıyorum" dediği nadir anlar vardır. Enflasyona, gelir dağılımındaki eşitsizliğe, çetelere, hortumlanan bankalara, rüşvete, yolsuzluğa, işkenceye, yargısız infazlara, baz istasyonlarına rağmen, iyi ki Malaya adalarında değil de Türkiye'de yaşıyorum diye sevinebiliriz. Çünkü Malaya adalarında normal bir yaşam sürerken bir anda *Amok* koşucusu olmak işten bile değildir.

Bazı hastalıklar bölgeseldir. Tamam da bu Malaya adalarında bir gariplik var. Nedeni belirsiz olan, yalnızca bu adalarda görülen hastalıkların hepsi de birbirinden ilginç. Kalabalık bir caddede yürürken, efendi kılıklı bir adamın bir anda silahına sarılarak çılgınlar gibi koştuğunu, etrafa rastgele ateş açtığını görürseniz, teşhisi de hemen koyabilirsiniz. Bu adam *amok* hastalığına yakalanmış, büyük olasılıkla da ülkemizi ziyarete gelmiş Malayalı bir turisttir. Bizden biri asla böyle davranmaz. En azından, ateş etmeden önce "sen benim kim olduğumu biliyor musun" falan der.

Malaya'da görülen diğer bir hastalık da latah. Daha çok kadınlarda görülen latah, kadının aniden irkilmesine, ardından da uzunca bir süre kasılarak hareketsiz kalmasına neden oluyor. Bu hareketsiz dönemin ardından hasta birdenbire garip hareketler yapmaya ve abuk sabuk konuşmaya başlıyor. Bizim ülkemizde görülmeyen bir hastalık bu. Gerçi belediye otobüslerinde bu tip davranışlar gösteren kadınlara sık sık rastlıyoruz. Eğer otobüste böyle bir kadınla karşılaşırsanız iyice yüzüne bakın. Malayalı'ya benzemiyorsa, bu garip davranışlar latah hastalığına değil, atılan pandiğe bağlıdır.

Bölgesel hastalıkların en ilginci ise *koro*. Şükürler olsun ki bu hastalık yalnızca Malaya adalarında değil, Güney Çin'de de görülüyor. Neden şükürler olsun dediğimi açıklayayım: Çoğu insan hayatı boyunca hiç Malayalı görmemiştir. Belki Çinli de görmemiştir ama, bir Çinli'nin Çinli olduğunu anlamak, Malayalı'nın Malayalı olduğunu anlamaktan daha kolaydır.

"Anlasak ne olacak ki... Bize ne *koro*dan" diye düşünenler olabilir. Unutulmamalı ki, bazen önemsiz gibi görünen ayrıntılar hayat kurtarıcı olabilir.

Eğer pantolonunu indirmiş, penisini sıkı sıkı avuçlamış birini görürseniz hemen yüzüne bakın. Malayalı ya da Güney Çinli tipi varsa korkmayın, *koro* krizi tutmuştur. Eğer bizden birine benziyorsa tabana kuvvet kaçın, çünkü adam hasta değil, resmen abazandır.

Koro ani başlayan bir tür korku nöbetidir. Hasta penisinin küçüleceği, büzüleceği, derken karnının içine kaçıp kaybolacağı korkusuna kapılır. Tabii bunu engellemek için de sıkı sıkı tutar, var gücüyle asılır. Hatta kalın iplerle bağlayanlara, tellerle sarıp sarmalayanlara bile rastlanmıştır.

Sizi bilmem ama, ben Malayalı olmadığım için çok seviniyorum. Bizim memlekette dert saymakla bitmez ama hiç olmazsa malafat küçülür, büzülür, içeri kaçar diye bir korkumuz yok. Olur olmaz yerlerde dışarı fırlamasın, yeter. Neyse, canınız cehenneme.

Aslında bir bitki kimyası profesörü o... Ekmeğini Eczacılık Fakültesi'nde verdiği derslerden kazansa da, cefakar çalışmaların kalburundan biriken 8 değerli edebiyat yapıtıyla, birçok edebiyat ve sanat dergisinde, gazetelerdeki makale, deneme ve öyküleriyle Türk edebiyatının köşe taşlarından biri... En son yazdığı "Benim Yazarlarım"dan da ne kadar dikkatli bir okur olduğunu öğrendik... "Kıskanç sevgilisi"nin baskısı yüzünden üniversitedeki görevini de bıraktı ve şimdi "dondurma yer gibi kitap tüketenler"e rağmen bahsini edebiyattan yana oynuyor... Türk edebiyatının emektarlarından Erendiz Atasü ile "kadın yazar"lığı, siyasi romanı, edebiyattaki medya tekelini, feminizmi, genç yazarları, popülerliği, gölgede kalanları, "dondurma dükkanları"nı ve gizemli sırrı "kıskanç sevgilisi"ni konuştuk...

"Bugünün Kaosunu Anlatabilirsem Kendimi Kutlayacağım"

ÖMER LEVENTOĞLU

Ne kadar zamandır yazıyorsunuz?

- Aşağı yukarı yirmi yıldır yazıyorum.

Esas mesleğinizle yazarlık arasında nasıl bir bağ var? Çünkü yıllardır tamamen farklı bir alanda çalışırken, aynı zamanda herhangi bir edebiyatçıdan da daha üretken işler yaptınız?

- Esas mesleğimle doğrudan bir bağlantı yok tabii; ama ben biraz eski usul insanlardanım; yani çok fazla parçalanmış bir hayat, çok fazla işbölümü bana göre değil. Bir insan fenci olabilir ama edebiyattan büyük bir zevk alabilir, hatta edebiyat yaratabilir; bunlar çelişen şeyler değil...

Peki sizi edebiyata çeken koşullar ne oldu?

- Yazar olmamdaki etkilerden birisi herhalde çocukluğumun elverişli koşullarda geçmiş olmasıdır; annemin babamın edebiyatı çok sevmeleridir. Onların da bir miktar edebiyat yetenekleri olduğunu ben sonradan keşfettim... İdealist öğretmenlik yaşamları içerisinde kendi yeteneklerini geliştirmeye zaman ayıramamışlardı; ayırmamışlardı, böyle bir hedefleri olmamıştı... Çocukluğumdan beri iyi bir edebiyat okuruydum... Her meslekte olabiliyor bu ilgiler ve kişiyi edebiyat için daha yoğun bir emek harcamaya götürebiliyor...

Mesleki tercihlerden ziyade yaşam tarzıyla ve dünyanın algılanışıyla mı bağlantılı bu mesele?...

- Evet, haklısınız. Belli bir yaştan sonra insan iki uğraşıya bir arada zaman ayıramıyor; o yüzden üç sene evvel edebiyatı seçtim ve üniversitedeki hocalık görevimden emekliye ayrıldım.

Şu anda üzerinde yoğunlaştığınız bir çalışma var mı?

- Hem çalışıyorum hem çalışmıyorum... Kafamda iki roman taslağı var; bir tanesini yazın yazmaya başladım ve bayağı ilerledim; gündelik işler, dergilere vesair yerlere söz verilmiş yazılar falan derken öyle kaldı... Kafamda iki taslak olmasaydı daha iyi olacaktı ve bu projeye yoğunlaşacaktım. Fiilen şu anda o romanları yazmıyorum ancak zihnim hep onlarla meşgul... Dolayısıyla bu üretimin hem içinde hem dışındayım...

Bu romanda neyi konu ediniyorsunuz?

- Türkiye'nin bugünkü halini yansıtabilecek bir roman yazabilirsem kendimi kutlayacağım... İçinde yaşadığımız çok boyutlu karmaşa, kirlenme vs ile ilgili... Bu bozuk yapının hayatımızı nasıl etkilediği ve aslında bu karmaşadan hepimizin bir miktar sorumlu olduğumuzu anlatan bir roman olacak.

Peki bir ana kurgu oluşturdunuz mu? Bugünkü toplumsal kaosu oluşturan esas tahrip nereden geliyor, kurgunuza göre maya nereden çatlıyor?

- Etkenler çok çeşitli... Bir kere bu denetimsiz ekonomik liberalizmin insan yapımıza uymadığını düşünüyorum; geçmişimizde, bireyin üstünde kurduğu hegemonya ile, aynı zamanda dayanışmacı özellikleriyle, ümmet toplumu duruyor. Bizim tarihimizde, bireyselleşme diye bir şey yok. Olmasın anlamı çıkmamalı; ama bu kontrolsüz liberalleşme içinde sağlıklı bir bireselleşme olmuyor. Bencilleşiyoruz ve bütün ahlaki değerleri yitiriyoruz... Bu bozulmanın kökenleri, galiba İkinci Dünya Savaşı'na kadar gidiyor...

"Dağın Öteki Yüzü" kitabınızda da yine benzer bir kaygı var sanıyorum. Uluslaşma sürecinin karmaşık yapısı...

- Her kitap aslında duygusal bir güçle başlar. Beni yazmaya iten duygusal güç, annemi kaybetmenin verdiği hüzündü... Bir mersiye gibi başladı ama devreye, kaybettiğim diğer insanların anıları girdi; sonra yazdığım dönemin yani 1992-95'in koşulları yaşanıyordu... Ülkesinin neden bu kadar ıstırap çektiğini anlamaya çalışan yazar, ülkesiyle, zihnindeki kavramlarla, kendi ailesinin tarihçesiyle hesaplaşmaya giriyor...

Siz ayrıca feminist hareket içinde de yer alıyorsunuz...

- Benim gibilere 'münferit feminist' diyorlar... şu anda herhangi bir örgütün içerisinde yer almıyorum. '80'li yıllarda, 90'ların başına kadar Ankara'daki feminist gruplar içerisinde etkin olarak çalışıyordum; evet feministim ama kendi kendime feministim... Kadın özgürlüğü, kadın hakları vs. sürekli zihnimi kurcalayan meseleler ve bu konularla ilgili her zaman makaleler denemeler yazdım, yazıyorum; bu yanıyla da halen aktif bir feministim...

Feminizm de tek boyutlu değil; burjuva feminizmi, 'papatya feminizmi', orta sınıfların ve yoksulların feminizmi vs... Sizin feminizminiz hangisi?

- Feministlerin arasında da tıpkı toplumcuların arasındaki gibi çok fazla ayrım var. Farklı gruplar ve farklı düşünceler... 'Mor Çatı'yı oluşturan arkadaşların arasında ben fiilen bulunmadım ama Mor Çatı çok gönülden desteklediğim bir yapıdır; kadınların, şiddete uğramış, özellikle de aile içi şiddete uğramış kadınların sığınabileceği kurumlar lazım. Mor Çatı bunlardan biriydi ve oraya çok somut, fiili bir emeğim geçmese de tabii ki ben bunu duygu ve düşünce açısından çok destekliyordum... Bu kurumların bugün ayakta durmakta zorlanması, hem üzücü hem düşündürücü.

Ankara'da gecekondularda kadınların eğitimine yönelik çalışmalarınız?.

- Çağdaş Yaşamı Desteleme Derneği'nde çalıştığım sürede, -'90lı yılların ortalarında- gecekondularda bu tür çalışmalar yaptık; kadınlara hem yurttaşlık bilinci, hem kadınlık bilinci götürmeye çalışıyorduk... Konferansla karşılıklı sohbet arası etkinliklerdi... Kadınların sınır ve sınıf ayrımlarını aşarak iletişim kurabildiklerine inanırım. Benim feminizm anlayışıma gelince; hayatın her alanında kadınla erkeğin eşit haklara sahip olması veya kadının "tüm bir insan" olduğunun herkes tarafından kabul edilmesi olarak algılıyorum. Kadını hep bölerek algılarız; ya anadır, saygı gösteririz, ya geleneksel kültürlerde yalnızca cinsel bir varlık olarak algılanır; o zaman da hiç saygı gösterilmez, kullanılacak, icabında aşağılanacak bir nesne gibi kabul edilir. Oysa kadın tüm bir insandır; bedeniyle, fiziğiyle, duygularıyla, anatomik-fizyolojik özellikleriyle böyle kabul edilmesi, toplum içerisinde böyle yer alması gerekir...

Peki bu yaklaşımlarınızı fiile getirecek aktif çalışmalarınız var mı?

- Şu anda kalemimden başka mücadele imkanım yok... Edebiyat hakikaten kıskanç bir sevgili... Beni, para kazandığım mesleğimden bile ayırdığına göre...

Son çıkan "Benim Yazarlarım" kitabınızda da bir ayrım yapmışsınız; kadın yazarları ayrı, erkekleri ayrı bir başlık altında toplamışsınız ve önceliği kadınlara vermişsiniz...

- 'İçimden öyle geldi, öyle yaptım' desem?!.. Katı bir düşüncenin sonucu olarak bu ayrımı yapmadım; ama, bir "kadın edebiyatı" olduğuna inananlardanım... Kadınların, erkeklerden daha farklı yetiştirilişlerinden ve anatomik-fizyolojik özelliklerinden kaynaklanan farklı duyarlılıkları ve farklı yaklaşımları olduğunu düşünüyorum... Kadınlar hangi toplumsal sınıftan olurlarsa olsunlar, o sınıfın iç hiyerarşisinde alt katmanları oluştururlar... Bir burjuva kadını bir proleter kadına ya da bir varoş kadınına göre kuşkusuz çok daha şanslıdır ama her sınıfta alt katmanları kadınlar oluşturur. Bu çok açık bir şey... Alttaki insanların hayata bakış açısı, duyarlılıkları daha farklıdır ve bu duyarlılıklardan bağımsız bir edebiyat olabileceğini düşünmüyorum. İnsanların, kendi cinsiyetlerinden, cinsiyetlerinin izlerinden çok da arınmış bir edebiyat yaratabileceklerini sanmıyorum. Son kitaptaki yazılar, bir kadın okurun bakış açısıyla yazılmış yazılardır; o nedenle belki edebiyat ürünlerdeki kadınlıktan ve erkeklikten gelen farkları daha fazla algılayan bir bakış açısıdır bu...

Edebiyat alanında başka ayrımlar yok mu? Çeşitli yayın grupları ve medya desteğiyle çok popüler olmuş ya da yazın yeteneği bu olanaklardan uzaklığı oranda saklı olanlar yok mudur?

- Elbette vardır. Popülerlik, edebiyat açısından bir ölçüt olamaz... Tarihte, yapıtla-

rının edebiyat değeri çok yüksek aynı zamanda çok popüler olmuş çok yazarlar vardır... Mesela Tolstoy... Yapıtları üstün edebi değere sahip olup da çok az tanınmış insanlar da var... Şu anda bizde çok tanınanlara bakıldığında, kim kendi reklamını yaptırabiliyorsa, kim bu işe para ve ilişkiler ayırabiliyorsa, o popüler olabiliyor... Ama bunun yanında çok değerli eserler verip popüler olmayan, olmak da istemeyen yazarlar da var... Mesela Tomris Uyar bunlardan biridir.

Bu durum 'edebiyat' olgusunun kendisiyle çelişmiyor mu?.. Çünkü edebiyat, doğası gereği toplumsallaşmışsa bir anlam taşır mı?

- Edebiyat tabii ki bir paylaşımdır. Yazar "beni, benim duygularımı, düşüncelerimi, imgelerimi anlayabilecek insan okusun" diye düşünebiliyor. Bu belki de az sayıda insandır. Ama yazara yeter ya da yetebilir. Yazdıkları kolay anlaşılamadığı ve reklam olanakları da bol olmadığı için fazla tanınmayan yazarlara dikkat çekmek eleştirmenlere ve diğer yazarlara düşer. Mesela Sincanlı Hasan Ali Toptaş reklamını yaptırma olanağı olmayan değerli bir yazar...

Büyük sermayenin ve büyük medya gruplarının yayınevleri üzerindeki hakimiyeti bunu ve edebi ürün kalitesini etkilemiyor mu?

- Yayınevlerini tek tek aldığımızda ne aklayabiliriz ne mahkum edebiliriz... Yaptıkları iyi işler de var kötü katkılar da... Büyük sermayenin yayıncı olarak edebiyat alemine hakim olması, genelde edebiyat alemine olumlu etki edecek bir şey değildir; kâr anlayışını ön plana çıkartıyor, genç yazarların önünü kapatıyor. Nasıl ulaşacak insan oraya?.. Giderek başka bir şey de oluyor: Yayınevleri kitabevlerine de hakim oluyor ve kitabevleri giderek kitabevi hüviyetini yitiriyor. Güçlü yayınevlerinin güçlü kitabevleri var; aslında bu, kültüre çok büyük hizmet verebilecek bir şey... Ama ne oluyor? Kitabevleri tamamen ticari bir zihniyetle işletiliyor ve kimliğinden uzaklaşıyor... Bulmayı istediğiniz kitapları değil, ticari açıdan bulunması elverişli olan yayınları buluyorsunuz. İş çığrından çıkıyor... Kitlenin kolay tüketebileceği yapıtlara öncelik veriyor. Oysa sanat eseri, okumak bir tüketim değildir, okumak yaratıcı bir süreçtir; düşündürür, size bir şeyler verir, ufkunuzu genişletir. Ama boş zamanınızı değerlendirmek ya da yorgun kafanızı dinlendirmek için dondurma yer gibi okuyorsanız, bu edebiyatı özünden uzaklaştırmaktır. Bugün olan da budur; şu anda çok fazla satan kitaplara bakın, onların içinde edebi değer taşıyanlarını bulabilirsiniz ama, geri kalanları sadece herhangi bir tüketim malına indirgenmiştir.

Son dönemlerde bir 'siyasal edebiyat' tartışması var... Yani edebiyat eserlerini; romanı, şiiri siyasi makaleyle, tarih yazarlığı hatta bilimsel metinlerle birleştiren çağdaş yazarlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Can Yücel, Nihat Genç gibi...

- Valla benim görüşüme göre, belki yazarları biraz pohpohlayan bir görüş bu ama, büyük sosyologlar, büyük psikologlar yazarların arasından çıkar. Her yazar için bu geçerli olmayabilir ama böyle bir durum vardır. Edebiyat tadını, edebiyat eserinin kendine özgü o güzelliğini zedelememek şartıyla -ki bu bir dengedir aslında, bu güzellik bir metinsel dengedir- istediği siyasal ve toplumsal eleştiriyi metnine yükleyebilir diye düşünüyorum. Nihat Genç her şeyden önce iyi bir romancı... Yapıtlarında toplumsal eleştiri belirgindir haliyle; çünkü bireyin toplumsal ilişkisini irdeliyor... Sonra başka bir olaya dikkat çekmek isterim: Edebi türler arasındaki sınırlar yavaş yavaş eriyor; edebi metinle edebi olmayan metin, yani tarih, sosyoloji, psikoloji metni arasındaki sınırların erimesi sözkonusu... Ne kadar köklenir ne kadar sürer bilemem; kehanet olur. Ama bunun da güzel örnekleri var; yer yer makale gibi, yer yer tarih öğretir gibi yazılmış ama roman bütünselliği bozulmamış. Yabancılardan örnek, İngiliz yazarı Berger'dir. Biraz aşure yapmaya benzer; ne katarsanız katın, güzel bir bütün oluşturabiliyorsanız ne ala, ama beceremezseniz fena!

Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'nda yazarlık üzerine dersler veriyorsunuz. Neler işliyorsunuz bu derslerde?

- Evet. Orada 'yaratıcı yazarlık' kursları var. Burada öyküyle ilgili dersler anlatıyorum. Bu üçüncü dönem oldu. Burada çok heterojen bir grupla karşılaştım; 18-19 yaşındaki gençlerden, üniversite öğrencilerinden, emekli öğretmenlere, dışişleri mensuplarına, hekimlere kadar; hem yaş olarak, hem meslek grubu hem de sosyal köken olarak heterojen bir yapı... Herkeste edebiyat tutkusu ve bir yazma sevgisi var... Tabii kurs ile yazar olmak mümkün değil, ama kurs ile insanlar kendi yetenekleri hakkında daha net bir fikir sahibi oluyorlar. Arkadaşlarımın kaleme aldığı öyküleri hoşgörülü, sevecen ama eleştirel bir ortamda tartışıyoruz. Böylece sahici yetenekle geçici heves arasındaki ayırım ortaya çıkıyor. Katılımcılarda şu bilinç belirginleşiyor: "Yazmak istiyorum, hiç durmadan okumalıyım!"

Düzen iyi bir iklim olmasa gerek. Keza kaos da öyle. Ama daha da kötüsü ne düzen ne kaos. Kabus mu rüya mı, anlamıyorsunuz. Hatta uyuyor muyuz yoksa uyanık mıyız? Sigmund bile randevu alıp gidip Karl'a sormuş: 'Abi n'oluyoruz?'.

Önce Bellek Sonra Gelecek Bir de Mekan...

RAGIP DURAN

Saatimiz, pusulamız vardı da sonradan mı yitirdik? Geçmişi doğru düzgün kaydediyor sanıyorduk, etmiyormuş. 12 Eylül'ün ne olduğunu bilmiyor çocuklar. **Ece Ayhan** ise harıl harıl Osmanlı Tarihi okuyor : 'Hiçbir Padişah hacca gitmemiş, biliyor muydunuz?' Boşluğun bizatihi kendisi zaten anlamsız, bir de boşluğun içinde dolu olmamak var ya... İncecik bir naylon torbaya doldurulmuş ağır su gibiyiz.

Patlasa da kurtulsak temkinli hareketsizlikten.

En fazla ilaç prospektüsü ya da Hi-Fi müzik setlerinin kullanım kılavuzunu okuyorlar. Babalarının evinde de zaten bir tek Kutsal Kitap vardı. Döne döne...Tekrarın tekrarının mümkün olmadığını bilmeden.

Yaşamak için ölmeye giderken onlar, biz burada gözümüzün içine baka baka yalan söyleyenlere kızıyoruz.

Dört kişi vardı odada, beşincisi girdi içeri ve

- Affedersiniz, özgürlüğün kitabını okudunuz mu? dedi. Her biri dangalak sorgu yargıcı ya...
- Okumak ne demek?
- Kitap ne demek?
- Özgürlük mü?
- Affedersiniz ne demek oluyo yani?

Bizde tarih ile coğrafya derslerini ayrı ayrı okuturlar. Tarihte gerileme dönemini incelerken, coğrafyada Güney Amerika pampaları vardır Talim Terbiyenin kitaplarında. Zamanı ve mekanı ayrı ayrı öğretirler. Köprüsüzdür haritalarla takvimler. Bir şeyin nerede ne zaman ve tabii ki nasıl olduğunu öğretmezler. Tarih ayrı, coğrafya ayrıdır. Zamanın mekanı, mekanın da zamanı yoktur. Ama **Alparslan**, atının kuyruğunu bağladıktan sonra mağlup komutan **Romen Diyojen**'in cebine harçlık koyup onu geldiği yere göndermiştir.

Orta Anadolu'da yazlar sıcak ve kurak, kışlar da soğuk ve yağışlı geçer. Bu çok vahim değil. Ama kardeş katlini meşru görenlerin topraklar? **David Lynch**'in anavatanıdır aslında. Sürekli olarak 'Kan aranıyor' anonsları yayınlanıyor. Pozitif, negatif, nötr, cerahatli kana ihtiyaç var. Biyoloji kitaplarını da yaktılar. Kurtları köpek sanmamızı istiyorlar. Yoksa bağırıp çağırıp silah gösteriyorlar ayan beyan.

Paran kadar konuş, diyorlar. O da soruyor:

- Çok konuşursam zengin olabilir miyim?

Genetik mühendislerine ihtiyaç giderek azalıyor. Zamansız ve mekansız ortamlarda gönüllü kullar mantar gibi bitiyor. Genetik olarak tahrif olmuş insanlar türetiyor bu iklim. Aptallar, aptal kutuları, aptal gazeteleri ve kahve sohbetleriyle. Kurgu-bilim romanlarının öncesini mi yaşıyoruz yoksa?

'İçeri girerken lütfen beyin ve yüreklerinizi vestiyere bırakın!' yazıyordu kapıda.

- Beyfendi siz? Tabelayı okumadınız mı?
- Efendim?
- Fiş vereceğim, beyniniz ve yüreğiniz lütfen...
- A ben zaten sabah çıkarken evde bırakmıştım onları!
- Adınız?
- .....
- Buyrun geçin efendim.

Vestiyerin köşesinde bekleyen tekir kedi çok bozuldu bu duruma.

duran@fas.harvard.edu

Teknolojik gelişmeleri yakından izleyen uzman bir dostumuzun geçenlerde anlattığına göre, üzerimizde taşıdığımız cep telefonları kapalı olsalar bile, aküleri dolu olduğu sürece birer verici işlevi görebiliyormuş. Yani kapalı bir telefonun bulunduğu bir odadaki bütün konuşmaları teknik olarak dinlemek mümkünmüş. Bizim de kullandığımız ücretsiz elektronik posta kutuları, istenildiğinde dünyanın belli dağıtıcı merkezlerinden, denetlenebilirmiş vb. İşin teknik yanına bizim aklımız ermiyor. Bunların gerçekliğini tam olarak bilemiyoruz. Ama yıllardan beri dünyanın en ücra köşelerinde olup bitenleri, uzaydaki onlarca uydu aracılığıyla gözleyen ve buna göre savaş, barış vb. politikalar belirleyen "Big Brother"ların varlığı hemen herkesçe biliniyor.

Big Brother

OKTAY TAFTALI

İnsanın başka insanları gözetlemesi ne acayip bir şeydir. Başkalarının hayatı, yaşama biçimi, ilgi ve ilişkileri niçin yine bir başkaları için merak ve izleme konusudur?

Aslında böylesi çıplak ve yüzeysel sorulduğunda, bu sorunun ve olası yanıtların pek de anlaşılabilir bir yanı yoktur. Bu dünyaya ait, tıpkı bize benzeyen bizim gibi bir işte çalışan, bizim gibi bir evde oturan, vergi ödeyen veya kaçıran, "başarılı" veya "başarısız" bir cinsel yaşamı olan, eli kesildiğinde kanı bizim gibi kırmızı akan öteki insanların hayatlarını merak etmemizden daha gereksiz, daha saçma ne olabilir.

Ama insanın öyle arsız bir yanı vardır ki, bu arsız yanı dolayısıyla "güç istenci"ni elinde tutan sisteme ve o sistemin ağababalarına kendisini ve başkalarını denetleme ve gözetleme olanağını cömertçe sunar.

Komşumuzun bizim evimize gireni çıkanı sürekli gözetlemesi, ihbarcı bir ifadeyle bizi izlemesi, bizim ise magazin medyası sayesinde artistlerin yatak odalarına kadar sızabilmemiz hep bu acayip birbirini "denetleme zinciri"nin birer halkası olarak anlaşılabilir. Oysa sonuçta, başkalarının hayatında bizim ilgimizi çeken şeylerin, benzer ve aynılarını bizim kendi hayatımızda da barındırdığımızın farkına varmamız bu saçma merakın sonunu getirmelidir. Ancak öyle olmaz, olmuyor. Tam tersine insanlar birbirlerinin hayatına ve ilişkilerine giderek artan bir merak ve müdahaleyle, giderek daha sinsice yöntemlerle burunlarını sokmaya devam ediyorlar.

Olaya biraz yakından baktığımızda ise saçma bir merak gibi gözüken ve öylece ortaya çıkan bu ilginin, aslında insanın insanı denetlemesi, insanın insanı maddi ve manevi olarak sömürmesiyle doğrudan ilgili bir tezgahın, dehşet verici bir düzeneğin ifadesi olduğunu görüyoruz.

Türkiye'de medyanın kepazeliği ve insan ruhunu tahrip eden etkileri üzerine çok şey söylendi, yazıldı. Yeryüzünde ve insanlık tarihinde özel bir lekeli dönem oluşturduğundan kuşku duymadığımız "medyamız" hakkında bizim söyleyeceğimiz fazlaca bir şey yok.

Ancak şu sıralar bazı Avrupa TV Kanallarında yayınlanmakta olan ve çok rating alan bir programdan söz edelim: Uydu antenle TV seyreden okurlarımız belki rastlamışlardır, Alman RTL II kanalında yaklaşık altı ay kadar önce **"Big Brother"** isimli bir program yayına girdi. Yanlış anımsamıyorsak "Big Brother is watching us" (büyük birader bizi gözetliyor) deyimi **George Orwell**'in ünlü **1984** romanında ve aynı romandan uyarlanan filmde kullanılan bir deyimdi. Her neyse.

Sözünü ettiğimiz TV programında geniş bir ev biçiminde tasarlanmış bir konteynerde gönüllü olarak seçilmiş ve daha önceden birbirini tanımayan, sekiz on kişilik kadınlı erkekli bir grup, banyo, mutfak, yatak odası vd. dahil olmak üzere her tarafa yerleştirilmiş kameraların gözetiminde geceli gündüzlü ortak bir yaşam sürdürmeye başlıyorlar. Her ânı, evin içindeki her mekanda görüntülenen bu yaşam, belli saatlerde canlı olarak RTL II kanalından yayınlanıyor. Televizyonu açıp bir bakıyorsunuz duşta birbirini keseleyen bir çift, mutfakta kahve içip kel âlâka söyleşen birkaç insan, yatak odasında dal t.şşak uyuyan bir başkası vs. Yayın günler boyu böylece sürüp giderken, izleyicilerden gelen telefonlara bağlı olarak, gruba uyum sağlamadığı veya izleyiciye yeterince sempatik gelmediği varsayılan katılımcılar birer birer gruptan elendiler. Ve konteynerde en sona kalmayı başaran katılımcı seyircinin en çok "sevdiği", özel yaşantısını seyirciye en eğlenceli veya sempatik biçimde sunabilen kişi olarak ödüllendirildi.

İlk etapta ilginç ve zararsız bir TV programı olarak algılanabilecek bu yayın, başka Avrupa kanallarında da benzer örnekleriyle yaygınlık gösterirken "insanlık durumu" açısından büyük bir dehşet içeriyor.

Sözüm ona **özgür ve bağımsız bir birey** olma iddiasındaki post-modern insanın, bireysel özel yaşamını TV'de şöhret olmak veya para kazanmak amacıyla milyonların gözleri önünde gönüllü olarak sergilemesindeki tragedyayı geçelim. Gülhane parkındaki kırmızı kötlü maymun gibi kendini kafese kapattıran bu insanları her gün canlı olarak TV'den izleyen sayısız "denyo" ya ne dersiniz.

Başkalarının özel yaşamını böylesine ilgiyle izleyen milyonlarca "denyo", nüfus sayımlarında koyun gibi sayılmayı, kendilerine en mahrem konularda sorular sorun her türlü otoriteyi meşru kabul ederek boyun eğmeyi, bir görev, bir yurttaşlık sorumluluğu olarak algılayacağını peşin olarak beyan etmiş oluyor.

Siz başkalarını merakla izliyorsanız, başkalarının da sizi aynı merak ve ilgiyle izlemesinden daha doğal ve daha meşru ne olabilir?

Teknolojik gelişmeleri yakından izleyen uzman bir dostumuzun geçenlerde anlattığına göre, üzerimizde taşıdığımız cep telefonları kapalı olsalar bile, aküleri dolu olduğu sürece birer verici işlevi görebiliyormuş. Yani kapalı bir telefonun bulunduğu bir odadaki bütün konuşmaları teknik olarak dinlemek mümkünmüş. Bizim de kullandığımız ücretsiz elektronik posta kutuları, istenildiğinde dünyanın belli dağıtıcı merkezlerinden, denetlenebilirmiş vb. İşin teknik yanına bizim aklımız ermiyor. Bunların gerçekliğini tam olarak bilemiyoruz. Ama yıllardan beri dünyanın en ücra köşelerinde olup bitenleri, uzaydaki onlarca uydu aracılığıyla gözleyen ve buna göre savaş, barış vb. politikalar belirleyen "Big Brother"ların varlığı hemen herkesçe biliniyor.

Ancak burada şaşırtıcı olan bu 'derin gözetleme' etkinliklerinden geçmişte rahatsızlık duyan, geniş kamu oylarının, özellikle Batı'da bile artık gözetlenmekten şikayetçi olmamaları. Tam tersine yukarıda anlatmaya çalıştığımız TV programında olduğu gibi, sıradan Batılı insanların da kendi çaplarında bu gözetleme etkinliğine katılımda bulunmaları, yine "gelişmiş Batı demokrasileri"nin sözümonalığına güzel bir örnek oluşturuyor.

Yıllar önce **Hans Magnus Enzensberger "Ah Avrupa"** adlı kitabında, İsveç'te cadde ve meydanlara yerleştirilen kameralarla toplumun izlendiğinden yola çıkarak, İsveç "demokrasisinin" totaliter bir Şili yönetiminin bile başaramadığı "kamu denetimini" nasıl sinsice gerçekleştirdiğini anlatıyordu.

Şimdi bizim ülkemizde medya yalakalığının her anlamda ayyuka çıktığı, televolelerin rating patlattığı bu dönemde yukarıdaki TV programına benzer bir "Big Brother" amma büyük iş yapar ha. Bizim kanallardan birisi ilan etsin: "Kafese kapatacak ve seyrettirecek birkaç maymun arıyoruz" diye. TV stüdyolarının önünde gönüllü katılımcı kuyrukları oluşur mu oluşmaz mı? Aslında böyle bir program belki eli kulağındadır. Bizim TV dehaları yakında patlatırlarsa şaşırmayız. 1980'lerden sonra herkesin **"özgür ve birey"** olmayı başardığı ülkemizde, özel hayata yönelik kollektif merak, çok da ilginç biçimde **"ben bir bireyim"** diyenleri deşifre eder gibime geliyor, ne dersiniz?

otaftali@hotmail.com

ÖKÜZ ANKET

Adres: Öküz Anket P.K. 264
80212 Teşvikiye / İstanbul

Öküz'ü ne zamandır izliyorsunuz? (Yıl ya da ay)

.....

Öküz'ü ne sıklıkta okuyorsunuz?

Arasıra ❑ Her ay ❑

Dergiyi bulamadığınız zamanlar oluyor mu?

Evet ❑ Hayır ❑ Bazen ❑

Satın aldığınız Öküz'ü sizin dışınızda kaç kişi okuyor?

1-2 kişi ❑ 3-4 kişi ❑ 5-6 kişi ❑ Daha fazla

Okumayı tercih ettiğiniz gazeteler hangileri?

.....

Öküz dışında tercih ettiğiniz ve okuduğunuz dergiler?

.....

Öküz'ü nereden satın alıyorsunuz?

Bakkal-market ❑ Gazete bayii ❑

Aboneyim ❑ İnternet'ten okuyorum ❑

Aşağıdaki kültürel faaliyetleri ne sıklıkta gerçekleştirebiliyorsunuz?

sinema.....

tiyatro.....

konser.....

sergi.....

kafe.....

kahvehane.....

Beğendiğiniz yerli ve yabancı yazar-çizer-şairler kimlerdir?

.....

.....

.....

Daha önce Öküz'de izlediğiniz, fakat şu anda dergimizde olmayan kimleri tekrar görmek istersiniz?

.....

Tek cümleyle hayat felsefeniz nedir?

.....

Futbolla ilgileniyor musunuz?
İlgileniyorsanız hangi futbol takımının taraftarısınız?

.....

TV izliyorsanız, en sık seyrettiğiniz TV kanalı hangisidir?

.....

TV'de en çok seyrettiğiniz program hangisidir?

.....

En sık dinlediğiniz radyo kanalı hangisidir?

.....

Radyo ya da TV'yi en çok günün hangi saatinde dinliyor/izliyorsunuz?

.....

En sık dinlediğiniz radyo programı hangisidir?

.....

Düzenli yapmakta olduğunuz bir spor dalı var mı?

.....

İnternet kullanıyor musunuz? Hangi amaçla?

.....

Öküz'ü internet sitesinden izliyor musunuz?

Evet ❑ Hayır ❑ Bazen ❑

Kendinizi yakın hissettiğiniz parti hangisi?

.....

Gidişata göre memleket hakkındaki görüşünüz nedir?

.....

Öküz'de neyi ve neleri beğeniyorsunuz?

.....

.....

Öküz'de neyi ve neleri beğenmiyorsunuz?

.....

.....

Sizce Türkiye'nin temel 3 sorunu nedir?

.....

.....

.....

Öküz, nasıl olsa daha iyi olurdu?

.....

.....

.....

Yaş.....

Eğitim durumu: .....

Meslek :.....

Medeni Durum :.....

Adı / Soyadı :.....

Yazışma adresi :.....

.....

Telefon :.....

Varsa e-mail adresi :.....

Öküz'ün hangi sayfalarını okuyor ve beğeniyorsunuz. Her birisi için bir kutu işaretleyiniz lütfen...

	Hiç okumam	Arasıra okurum	Çoğunlukla okurum	Hep okurum
Kapak	❑	❑	❑	❑
Ece Ayhan	❑	❑	❑	❑
Fazıl Hüsnü Dağlarca	❑	❑	❑	❑
Alo Öküz	❑	❑	❑	❑
Vivet Kanetti	❑	❑	❑	❑
Ragıp Duran	❑	❑	❑	❑
Eflatun Nuri	❑	❑	❑	❑
Meral Onat	❑	❑	❑	❑
İncelikler	❑	❑	❑	❑
Panter Emel	❑	❑	❑	❑
Çalışırken	❑	❑	❑	❑
Timur Danış	❑	❑	❑	❑
Gülay Batur	❑	❑	❑	❑
Altay Öktem	❑	❑	❑	❑
Longplay	❑	❑	❑	❑
Mine Söğüt	❑	❑	❑	❑
Kötü Şair Şero	❑	❑	❑	❑
Oylum Gölbaşı	❑	❑	❑	❑
Cüneyt Özdemir	❑	❑	❑	❑
Ali Kemal Yılmaz	❑	❑	❑	❑
Hatice Meryem	❑	❑	❑	❑
Vecdi Çıracıoğlu	❑	❑	❑	❑
Hem Okudum Hem...	❑	❑	❑	❑
Sunay Akın	❑	❑	❑	❑
Ayfer Tunç	❑	❑	❑	❑
Mehtap Kandemir	❑	❑	❑	❑
Tuncer Erdem	❑	❑	❑	❑
Bağbozumu Mah.	❑	❑	❑	❑
Agah Özgüç	❑	❑	❑	❑
Buzağı	❑	❑	❑	❑
Boynuzu Terleyenler	❑	❑	❑	❑
Oktay Güzeloğlu	❑	❑	❑	❑
Ustalara Saygı	❑	❑	❑	❑
Oktay Taftalı	❑	❑	❑	❑
Sami Baydar	❑	❑	❑	❑
Mevlüt Gülveren	❑	❑	❑	❑
Lale Müldür	❑	❑	❑	❑
Ayla Önder	❑	❑	❑	❑
Ömer Leventoğlu	❑	❑	❑	❑
Musa Ağacık	❑	❑	❑	❑
Nihat Ziyalan	❑	❑	❑	❑
Öküz Albümü	❑	❑	❑	❑
Fikret Başkaya	❑	❑	❑	❑
Serbest Atış	❑	❑	❑	❑
Nihat Genç	❑	❑	❑	❑
Ahmet Erhan	❑	❑	❑	❑
Feyza Hepçilingirler	❑	❑	❑	❑
Metin Celal	❑	❑	❑	❑
Cezmi Ersöz	❑	❑	❑	❑
Altay Martı	❑	❑	❑	❑
Metin Kurt	❑	❑	❑	❑
Halil İbrahim Özcan	❑	❑	❑	❑
Sina Akyol	❑	❑	❑	❑
Nalan Türkeli	❑	❑	❑	❑
Dosyalar	❑	❑	❑	❑
Ender Özkahraman	❑	❑	❑	❑
Ahmet Ümit	❑	❑	❑	❑
Güngör Tekçe	❑	❑	❑	❑
Öküz Bulmaca	❑	❑	❑	❑
Halil Turhanlı	❑	❑	❑	❑
Vahan Usta	❑	❑	❑	❑
Anma	❑	❑	❑	❑

Lütfen buradan keserek yalnızca yukarıdaki P.K.'na gönderiniz...

Not: *Ankete katılan okurlarımıza çam sakızı, Öküz armağanı çeşitli hediyelerimiz olacaktır..*

incelikler - dokuz

Kurgu: MET ÜST
Çizen: REWHAT

pia

ne olur kim olduğunu bilsem pia'nın
ellerini bir tutsam ölsem
böyle uzak uzak seslenmese
ben bir şehre geldiğim vakit
o başka bir şehre gitmese
otelleri bomboş bulmasam
içlenip buzlu bir kadeh gibi
buğulanıp buğulanıp durmasam
ne olur sabaha karşı rıhtımda
çocuklar pia'yı görseler
bana haber salsalar bilsem
içimi büsbütün yıldız basar
bir hançer gibi çıkıp giderdim

ben bir şehre geldiğim vakit
o başka bir şehre gitmese
singapur yolunda demeseler
bana bunu yapmasalar yorgunum
üstelik parasızım pasaportsuzum
ne olur sabaha karşı rıhtımda
seslendiğini duysam pia'nın
sırtında yoksul bir yağmurluk
çocuk gözleri büyük büyük
üşümüş ürpermiş soluk
ellerini tutabilsem pia'nın
ölsem eksiksiz ölürdüm

Şair Attila İlhan bu şiire Mecidiyeköy'deki evinde başlamış, otobüste devam etmiş ve Taksim'e geldiğinde bitirmiş. Yayınlandığında müthiş bir üne kavuşmuş bu şiir. Sandallara, dolmuşlara, kamyonlara yazılmış, radyoda reklam programlarına girmiş. Bir dönem *"başı bereli, yağmurluklu genç kız"* tipini moda eden de bu şiir olmuş. Herkes merak etmiş sonra bu **Pia** isimli kız kim? **Pia** ismi çevresinde türlü söylentiler, rivayetler çıkmış... Peki ama aslında kimmiş bu **Pia**?

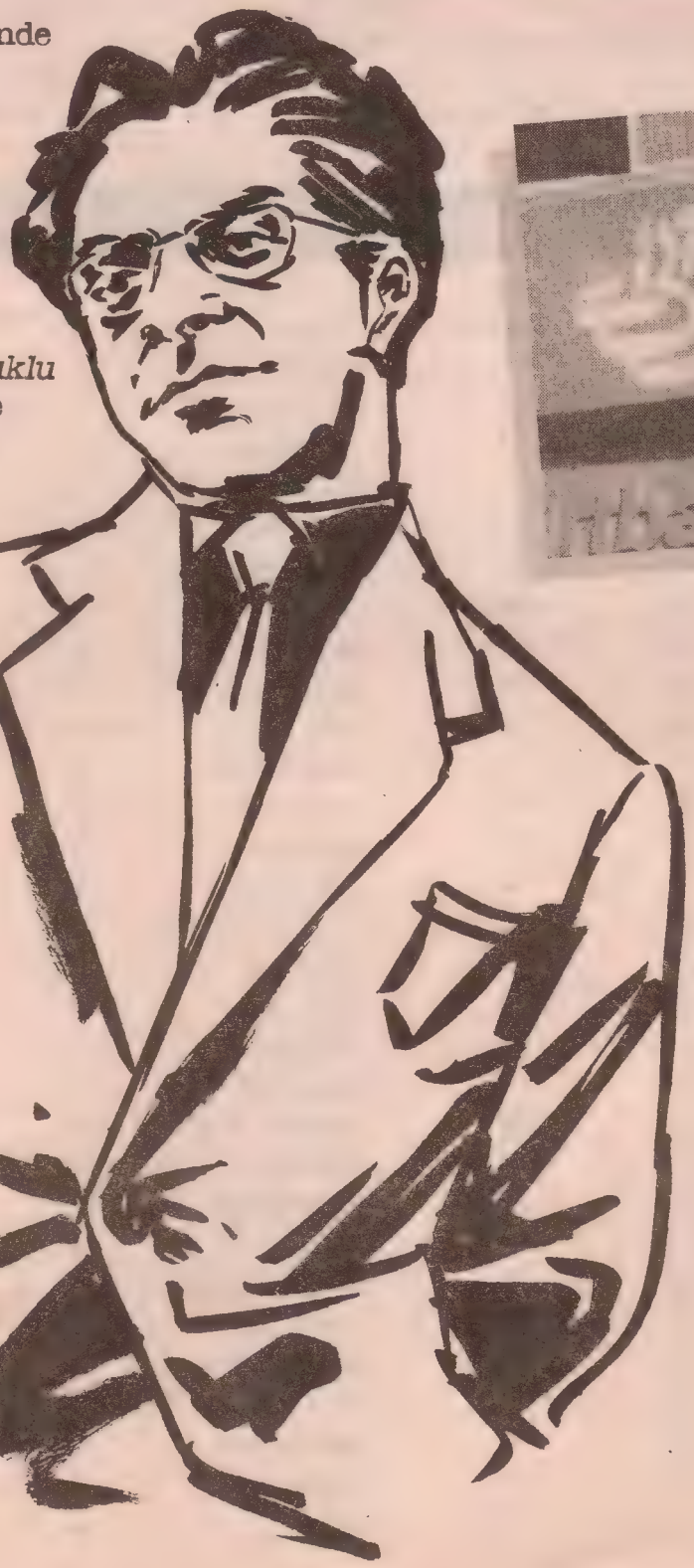

Şair Attila İlhan şiirine **Pia** ismini otobüsle Mecidiyeköy'den Taksim'e gelirken Elmadağ'da Divan Pastanesi'nin yakınındaki gördüğü bir tabeladan almış. **Pia**'nın açılımı: Pakistan International Airlines... Yani, Uluslararası Pakistan Havayolları. Düşünsenize ismi bir dönem sandallara, dolmuşlara, kamyonlara yazılan, radyo reklamlarına çıkan, herkesin platonik aşkı gizemli dilber **Pia**, meğer Pakistan Havayolları'ymış....

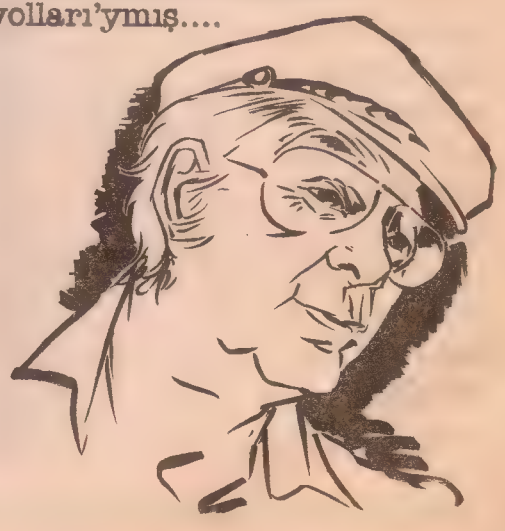

ÖZÜRLE

Şimdi diyorsunuz ki, kitaplar da böyle taşınır mı? Ustayı tanısanız şaşırmazsınız. Kim bilir gene neler düşürdün usta? Eski kitaplar, ajandalar, kataloglar, yıllıklar, bilumum pullar, haritalar, film parçaları, her dilden ne olduğunu onun da bilmediği her nevi matbuat.

Başkası olsa belki kızar. Ama fakat yalnızca Vahan Usta kitapları böyle taşır. Sanki ganimetini taşıyan talancı gibi. Avını sırtına atmış geliyor. Belki de bebeğini sarmalayıp taşıyan anne gibi hissediyordur kendini.

ÇOK ÖZÜRLE

Çok özürle biraz geciktim ama bir dosta uğradım birkaç parça eski bir şey aldım.

Özlettin be kendini. Bakıyorum ganimeti toplamışsın gene. Bana bir şeyler var mı?

Özürle, şööle veriim. Bi Mister No, bi Saint Exupery. Akşam uğra istersen biraz daha Mister No getirecek dostlar.

Hep birlikte kitapları incelerler...

Yani Vahan Usta icat ettin gene. Bunun devamını da bulursun artık.

Vahan Usta kitaplardan birine takılır.. Bir fotoğrafa...

Ne oldu Vahan Bey durdunuz birden. Hişşt Vahan Bey

Bu o. Alin, Alin

Fotoğraftaki kız odur. Yıllar önce Vahan Usta'nın ayrılmak zorunda kaldığı Makruhyan mektebindeki ilk göz ağrısı. Nasılsa bu mektep yıllığı ustanın tezgahına düşmüştür.

Öylece kalır Usta. Çoğu zaman o sokakta hissettiği gibi yapayalnız...

Derken Kaptan Siving ve arkadaşları gelir

UGH! Sanki soluk yüz, pis kemik torbasını görmüş?

Ne oldu Vahan Usta ya? Kırmızı urbalılar burdan mı geçti yoksa?

Hadi boşverin biralar benden şurda bi meyhane var

İçerlerken olanı biteni anlatır bizim Usta, Siving'e

Burnu sana açıklamak çok zor, yaşarken efsane oldun sen. Niye böyle dünyevi şeylerle uğraşıyosun. Sen gerçek değilsin. Sen de bizim gibi yalnızca bir imgesin Vahan Usta

ŞŞŞT. YAVAŞ

Cenğiz Uğur.

Akıntıya Karşı

FİKRET BAŞKAYA

Kompradorlaşmış bir rejim, her türlü ulusal kalkınmacı kaygılara, yabancılaşmış bir rejim demektir. Bir bakıma dış güç odaklarının, çokuluslu şirketlerin ayak işlerine koşulmuş bir rejimdir. Böyle bir rejim de her seferinde daha çok işsiz, daha çok yoksul, daha çok sefalet ve ahlâkî yozlaşma üretebilir.

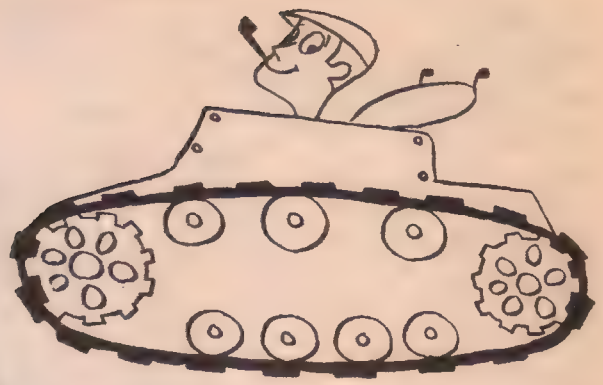

Bir Ekonomik İflasın Sefil Öyküsü...

Bu yazının yayınlanmasından tam üç hafta sonra, ünlü **24 Ocak Kararları** 21'inci yılını doldurmuş olacak. 24 Ocak 1980'de yürürlüğe konulan, ama asıl rengini 12 Eylül 1980'de Amerikancı askeri cunta'yla alan ekonomik program, 'alternatifi olmayan bir nihai kurtuluş programı' olarak sunulmuştu... (Oysa insanın olduğu her yerde alternatif de olurdu...) Türkiye ödemeler dengesi sorunun ilelebet çözecek, dışborçlar sorun olmaktan çıkacak, ekonomi istikrarlı bir büyüme sürecine girecek, Türkiye ekonomisi dışa açılıp rekabetçi duruma gelecek, enflasyon düşecek, "gelir dağılımı iyileşecek"... Daha neler neler... Oysa söylenenler yapılacak olanlardan farklıydı... Neyin nasıl yapılacağına IMF ve şürekası karar veriyordu ve Türkiye'den iki şey isteniyordu: Birincisi Türkiye borçlarını aksatmadan ödeyecek, bunun için varını yoğunu ihracatı artırmak dolayısıyla döviz elde etmek için seferber edecekti. Borçların düzenli ödenmesini sağlamak demek borçların katlanarak artması demektir. Nitekim, 24 Ocak Kararlarının alındığı tarihte Türkiye'nin toplam dış borcu 13 milyar dolar civarındaydı. Şimdilerde yılda ödenen miktarın bu rakamın üstüne çıktığı oluyor.. Toplam dış borç da 104 milyar doları aşmış durumda... Fakat, IMF Türkiye'ye 'önerdiği' bu programı 60 kadar ülkeye de 'önerdiği' için, **yapısal kriz** koşullarında daralan dünya pazarından pay almak isteyen borçlu ülkeler, birbiriyle kıyasıya rekabete girdiler ve ihraç ürün fiyatları çöktü. O kadar ki, birçok malın ihraç fiyatı 1930'lardaki seviyenin de altına indi... Böylece yoksullardan zenginlere doğru kaynak transferi veya kan kaybı derinleşti... Emperyalist ülkeler Türkiye ve benzer durumdaki ülkeleri 'dışa açılmaya' zorlayarak, hem 'aşırı açılmış' bankalarını dolayısıyla finans sistemini kurtarmanın hem de kaynak transferini derinleştirmenin yolunu bulmuşlardı.

IMF ve arkasındaki emperyalit odakların Türkiye'den ikinci istekleri birinciden çok daha önemliydi ve stratejik bir nitelik taşıyordu. 24 Ocak Programı sıradan bir istikrar programı olmaktan çok Türkiye'yi yeniden kompradorlaştırmak gibi temel bir stratejik amaç taşıyordu. Bir ekonominin, daha genel olarak bir ülke rejiminin kompradorlaşması demek, o ülkedeki siyasi iktidarın (veya rejimin) artık içerinin değil de dışarının hizmetine koşulması, "kendi halkı" için asgari bir sorumluluk kaygısı taşımaması, her türlü ulusal kalkınmacı hedef ve perspektifin uzağına savrulması demektir... Bu vesileyle nüanse edilmesi gereken husus şudur: Elbette emperyalistler ve onların finans kurumları (IMF, Dünya Bankası, vb.) bu kompradorlaşma programını silah zoruyla, ülkeyi işgal ederek, zor kullanarak dayatmadılar. Yerli oligarşinin (veya komprador burjuvazinin densin) çıkarları, emperyalist burjuvazinin çıkarlarıyla örtüştüğü için bu program uygulanabilmiştir. Zaten Türkiye'deki sermaye, emperyalist sermayenin, (şimdilerde çokuluslu şirketlerin) bir uzantısı, bir parçasıdır, onun taşeronu, değilse **yetkili satıcısı** konumundadır... Böyle bir sermayenin de kendi başına bir ekonomik program uygulama iradesi ve yeteneği yoktur. Fakat, kompradorlaşma sadece ekonomik alanla da sınırlı kalmayacaktı. Zira bu dünya'da ekonomiden bağımsız bir siyaset ya da tersi mümkün değildir...

24 Ocak programı demek ekonominin üretici temelinin sürekli aşınması demektir. Üretici temelin aşınmasının ne anlama geldiğini de insanlar artık yaşayarak öğrendiler: Üretimsizlik, parayla para kazanmanın kural haline gelmesi, veya rantiye sermayesinin saltanatı, yüksek ve müzminleşmiş enflasyon, ulusal paranın pul olması (şimdilerde TL. tüm asli fonksiyonlarını yitirmiş durumdadır. Artık TL. ne bir değer ölçüsü, ne bir tasarruf ve yatırım aracı ne ödeme aracı ne de hesap birimi olarak kullanılıyor. Yazık ki, TL para sisteminde **ufaklık para** denilenin işlevine indirgenmiş durumdadır... Üstelik bu sefil durum 'Türk milliyetçileri' için pek rahatsız edici de olmamış görünüyor...), ekonomik dengelerin sürekli aşınması, ekonominin dışardan gelecek etkilerden daha kolay yara alabilir duruma gelmesi, gelir dağılımından skandal düzeyine varan bozulma...

Bir ekonomi yönetimi için herzaman iki seçenek sözkonusudur: ya dışarıyı içerinin hizmetine sokacak bir program uygularsanız; ya da içeriyi dışarının hizmetine koşarsanız. İkinci tercihi yapmak demek kompradorlaşma tercihi yapmak demektir. İçeriyi dışarının hizmetine sokmak, çokuluslu şirketlerin önünü açmak, faaliyetini kolaylaştırmak, dış sömürüyü derinleştirmek anlamına gelir. Ülkeye yabancı sermaye çekmek büyük bir başarı olarak sunulur ve bu amaçla akıl almaz kolaylıklar ve teşvikler sağlanır. Oysa yabancı sermayenin kâr etme ve kârını büyütme kaygısının sizin kalkınma amaçlarınızla örtüşmesi diye bir kural yoktur. Çokuluslu şirket gelir, yağmalar, yağmalama olanakları zorlaşır veya yağmalanacak bir şey kalmazsa çekip gider (Son mali kriz denilende olduğu gibi...).

Kompradorlaşmış bir rejim, her türlü ulusal kalkınmacı kaygılara, yabancılaşmış bir rejim demektir. Bir bakıma dış güç odaklarının, çokuluslu şirketlerin ayak işlerine koşulmuş bir rejimdir. Böyle bir rejim de her seferinde daha çok işsiz, daha çok yoksul, daha çok sefalet ve ahlâkî yozlaşma üretebilir. Yeni dönemin üç temel sloganı liberalleşme, devletin sermayenin çıkarına olmayan her türlü müdahale ve düzenlemeden elini çekmesi ve özelleştirme veya ünlü liberalizasyon, deregülasyon, privatizasyon üçlüsüdür... Türkiye gibi hiyerarşik emperyalist dünya sisteminin çevresinde yer alan azgelişmiş bir ülkenin, bu sloganlara körü körüne 'uyum sağlaması' demek, artık yoksulluk yoksulun, işsizlik işsizin, açlık aç kalanın, konutsuzluk konutu olmayanın sorunudur, parası olan çocuğunu okutsuz, parası olan sağlık hizmeti alsın, vb. demeye geliyor... Neoliberal gerici ideoloji bütün bu kötülükleri de bireyin "aklını kullanamamasıyla', rasyonel davranamamasıyla açıklıyor... "Eğer aklını kullansa, kendinden beklenen 'esnekliği' gösterebilse, aç, açıkça ve işsiz de kalmazdı..." Oysa, söyleneni anladığımız dile çevirirseniz, bu, köleliğe razı ol demektir... Fakat, burjuva ideologlarının kuruntularından, hezeyanlarından, ikiyüzlülüğünden bağımsız bir gerçeklik var ve yol almaya devam ediyor.

Sözkonusu üçlüden liberalleşme, sermayenin önünü sonuna kadar açma, istediği yere istediği gibi girme, istediğini üretme, istediği yerde satma, istediğinde çekip gitme, vb. anlamına geliyor. Deregülasyon, uzun ve zorlu mücadelelerle işçiler ve emekçiler tarafından kazanılan mevzilerin geri alınması demek... Artık çalışma hakkından söz edilmiyor da insan haklarından çok söz ediliyor... Özelleştirme de, müzminleşmiş **yapısal kriz** koşullarında talebin daraldığı bir ortamda, sermayenin yeni değerlenme alanına kavuşması demek. Zira, kapitalist üretim formülüne göre verimli bir şekilde kullanılamayan devasa bir sermaye 'fazlası' var ve bu sermaye stoğu sürekli olarak **toptan değersizleşme** riskiyle yüzyüze... Özelleştirmeler kamu işletmelerinin yağmalanması ve/veya geleneksel olarak devlet tarafından yapılan hizmetlerde (sağlık, eğitim, ulaşım, belediye hizmetleri, sosyal güvenlik, vb.) sermayenin kolay yağmalama olanaklarına kavuşması demek.. Bu politikaların bağnazca uygulanmasıyla mafya ile mafya olmayan arasındaki sınır da silikleşiyor. Artık mafya sistemin önemli bir unsurudur... Fakat bütün bunlar hikmetinden sual olunmaz "iktisat biliminin" ya da yaygın tabirle "ekonominin gereği" olarak sunuluyor... Öyle bir küreselleşme veya yeni dünya düzeni ki, hak isteyene, özgürlük isteyene terorist damgası vuruluyor... Elbette "büyük insanlığın" bu pis saldırı karşısında sessiz ve tepkisiz kalması mümkün değildir...

Aradan 21 yıl geçtikten sonra Türkiye hâlâ 24 Ocak-12 Eylül kapanından kurtulmuş değil. Sistem sürekli olarak yoksulluk, sefalet, manevi çürüme ve soysuzlaşma üretiyor. Ekonominin yönetimi çoktan dış odakların işidir... Bizim politikacılarımız ve büroklatlarımız dışardakilerin ayak işlerini yapıyor. Zira, hiçbir özerklik alanları, seçenek üretme ve uygulama yetenekleri yoktur ve bu durum "bilinçli bir tercihin" sonucudur. Bir kere tercih baştan yapılmıştır... Öyleyse bütün bunlar ne anlama geliyor? Mevcut rejim ancak bir kaos ortamı üretebilir. Daha fazlasını değil. Her egemenlik sistemi zorunlu ve kaçınılmaz olarak iki ayak üstünde durur: Birincisi; kaba kuvvet veya çıplak şiddet kalıyor... Eğer bir siyasi rejim, şimdilerde Türkiye'de olduğu gibi, iki ayaktan sadece kaba kuvvete dayanıyorsa, ancak kaos üretebilir. Zaten Türkiye de hızla **yönetilemez bir kaotik zatiyet** haline geliyor. O halde soru şudur: Bu dünya'da hiçbir şey tesadüfen olmuyorsa, mutlaka birilerinin **bilinçli eyleminin** ürünüyse, biz de pek âlâ bilinçli eylemimizde bu kepazeliğe son verebilir, gerçekten yaşanabilir bir toplum düzen kurabiliriz... Öyleyse sorun gerekli iradeyi ortaya koyup koymamakla ilgilidir... Haysiyetli insanlar olarak yaşama iradesini ortaya koymamıza bir engel var mı?

İstanbulspor ve Beşiktaş'tan futbolculuğuyla tanıdığımız Sead Halilagiç bu kez şiirleriyle çıktı karşımıza. "Olgunlaşma" adlı şiir dosyasını kitaplaştıran Halilagiç ile halasının torunu Süreyyya Evren konuştu... Evet, top Halilagiç'te... İşte Halilagiç'in Öküz'e verdiği nefis paslar...

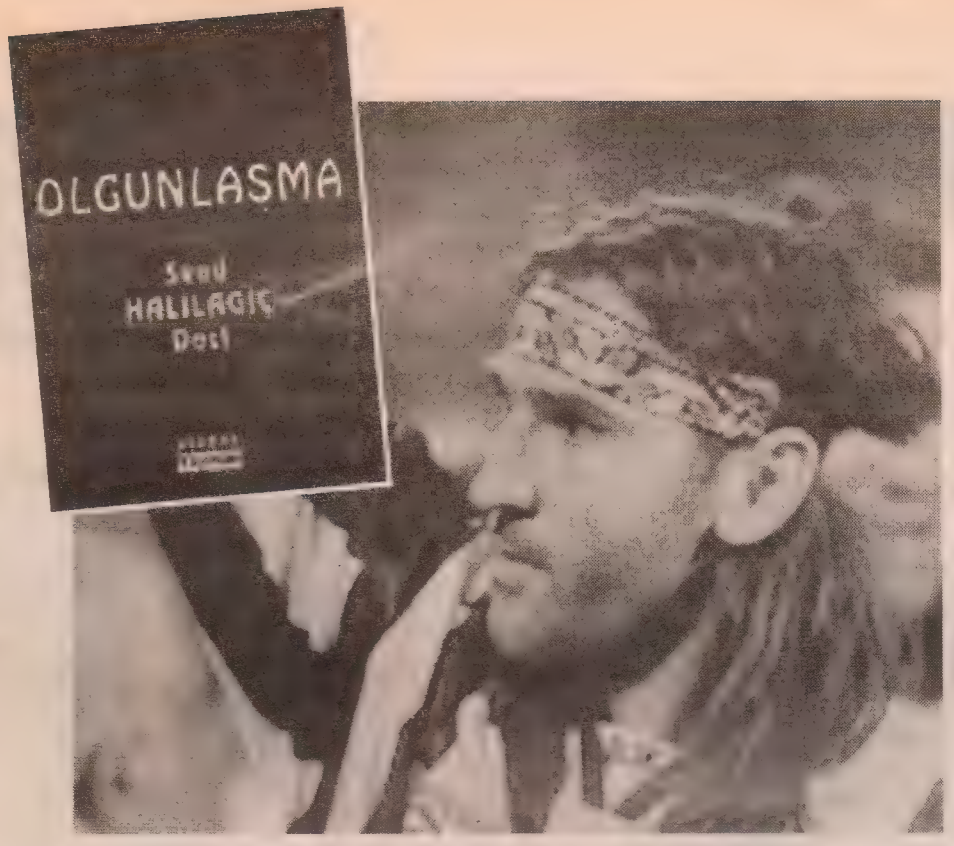

Hatırlıyorum

Çocukluk günlerimi hatırlıyorum
Kahraman olmayı hayal ederdim
Hatırlıyorum tozu
Çamuru
Sokak kabadayılarını
Ve kaybedilmiş misketler için
gözyaşlarımı

Komşu avluyu hatırlıyorum...
Oradaki kiraz ağacını
Sokak ışıklarını geceleyin
Ve kavşağımızı

Düşler için ölmeli
Bunu şimdi anladım

Ocak 91

Bir Elinle Hep Yere Dokunmak Gerek

Yeni Pazar benim doğduğum yerdir. Ufak bir şehir. 50 bin kişilik. Orada çocukluk geçirdik.. Bütün oyunumuz, sporumuz hep sokakta. Savaş oyunları oynardık, misket oynardık, saklambaç oynardık. Bazı özel oyunlarımız vardı, Türkiye'de ben göremedim bunları. Mesela Şabanaga.. Şabanaga şöyle. Topu alıyorsun, hedef nedir, insanların göbek ve poposunu vurman gerek. Sen Şabanaga olduğun zaman topu alıyorsun, atıyorsun topu. Biz hep kaçıyoruz böyle (Halilagiç yere eğilerek gösteriyor) çünkü bir elinle hep yere dokunmak gerek. Hem de kendini kurtarmaya çalışıyorsun. Top gelince vuruyorsun. Şabanaga'nın topun peşinde koşması gerekiyor.

Anaokul vardı bizde ama herkes gitmezdi. Mesela ben gitmedim. Annem hep evde kaldığından gerek yoktu. Ondan sonra ilkokul geliyor. İlkokula biraz erken gittim ben. Çünkü Şubat ayında doğduğum için erken gidemezsem sonra geç kalacaktım. Ben de liseden üniversiteye gitmek istedim, ama şöyle: sadece kolay bir şey olursa gideceğim, diploma olsun diye, çünkü o zaman bayağı futbol oynamaya başlamıştım.

16 yaşından beri ben profesyonel futbolcu oldum. Benim futbolumu bozmayacak hafif bir okula, turizm okuluna başladım. Bir iki sınavı geçtim. Ondan sonra bıraktım. Takım değiştirdim başka bir şehire gittim. Orada da gittim. Ama yine bıraktım zevk almıyordum. Vazgeçtim. Ondan sonra okul olarak hiçbir şey yapamadım. O kadar. Ama enteresan bir şey var. Burada Türkiye'de ben görüyorum, lise bitiriyor herkes ama fazla bilgi yok. Yani geniş bilgi böyle. Bütün dünyada bilmem ne. Fazla informasyon yok. Bizde bayağı ayrıntılıydı. Biz Amerika'yı öğreniyoruz, sanki bizim ülke. Ondan sonra Rusya'yı bilmem ne. Madde olarak her şeyi öğreniyoruz. Hem de okuldan bayağı bilgi topluyorduk. İnsanların gelişimi için o çok faydalı olabilir. Ondan sonra özel bir şey yapmak istiyorsan, uzmanlaşmak istiyorsan üniversiteye gedebilirsin.

Yugoslavya'da altı kardeşim var. Üç kız üç erkek kardeşim var. Babam terziydi. Annem babamın yanında çalışıyordu. Yani evhanımı. Onun yanında yardım ediyordu. O zaman dükkanımız vardı. Babam çok güzel armonika çalıyordu. Annem de şarkı söylüyordu. Benim babamın bayağı kayıtları da var. Bir tane filmde de annem şarkı söylemiş. Bu kayıtlar kullanılmış. Filmin girişinde annemin sesi var..

Sokaktayken hayallerim var ya. Hayal için savaşmak gerek. Hayallerimin için ölmeli falan. Burada, bütün oynadığımız oyunlar hep böyle hedefli oyunlardı. Aynı şey kazanmak için hedef var. Şabanaga aynı şey. Bütün oyunlarımızda her zaman bir yarışma oldu. Ben de böyle bir kişi oldum, yarışıyorum. Hedef koyuyorum kendime. Ondan sonra hedefe ulaşmak için çalışıyorum. Ha çocukken o kadar zor olduğunu zannetmedim ama sonra gördüm yeni. Hayaller için ölmeli falan, sonra gördüm. Çocukken belki böyle basit düşünüyordum, 'hayat çok güzel, tatlı bilmem ne, her şey güzel olacak' 'hayat oyundur' bilmem ne. Ama sonra aklın değişiyor.

Okulda bize ödev olarak verilen kitaplardan sadece ikisini okudum: Albert Camus'nun 'Yabancı' ve Samuel Beckett'in 'Godot'yu Beklerken ' adlı kitapları. Bu kitapları seçmemin nedeni biraz garipti: En ince kitaplar bu ikisiydi. Ama ben hayatta hiçbir şeyin tesadüf olmadığına inanırım. Bu kitapları seçmiş olmam da bir işaretti. Allah'a şükür ki ben bu işareti gördüm. Bu kitaplar gözlerimin açılmasını sağladı: Etrafımda, hayatın tekdüzeliğine kapılmış insanların yarattığı çemberi, onların boş hayallerini, kendilerinden farklı olanları yargılama hakkına sahip olduklarını zannettiklerini, farklı insanları 'yabancı' olarak niteleyip onlarla hesaplaşmaya çalıştıklarını gördüm. Ben, bazı şeyleri anlamayan, hatta anlamak isteği bile duymayan insanların kurbanı olmak istemiyordum. Bu tür insanlardan uzaklaştım, bunu onlar fark etmeseler bile. Yoluma tek başıma devam ettim...

Ben şiir yazmadan önce hiçbir şey okumadım. Kitap olarak 'Lecture' dersi vardı. Bizde Sırpça ve Boşnakça yok. İşte o dilde okuyorsun hep. Benim hiç zevkim yoktu kitap okumakta. Okuldan sonra hemen sokağa. Annem hep böyle ekmek arası sandviç hazırlıyor. Kaymak, peynir bir şey koyuyor. Ben sokaktan geliyorum ekmeği alıyorum sokağa gidiyorum tekrar. Yani çocukluğum böyle geçti. Hep sokakta. Ama ben tam şehrin ortasında doğdum. Hastane de yok, annem beni evde doğurmuş. Ona göre ilk sokağa çıktığım zaman hemen merkeze gittim. Hani burada selpak mendil satanlar var ya onlar kadardım. Tabii ben satmıyordum öyle. Orada bir leblebici vardı ben sürekli onun dükkanındaydım. Bütün insanlar beni tanıyordu. Yaşlı insanlar. Babamın bayağı müşterisi vardı. Çok geliyorlardı. Babamın dükkanı evimizin altındadı. Evimiz iki katlı, aşağıda dükkan var. Ondan sonra bazıları geliyordu beni dükkandan alıyordu, gezdirmeye götürüyordu. O yüzden ben sokağa alıştım. Sürekli hep sokak, sokak, sokak...

Kalabalıkları severim. Okulda çeşitli sporlar oynuyordum ben. Okulun takımındaydım. Hentbol, voleybol, basketbol hepsi. Yarışmalar olduğu zaman ben hep takımdaydım. 7., 8. sınıflarda aşklar başladı. Ama gene de o kadar cesur değildim. Böyle gerçek aşk falan. Çünkü bizim şehirde insanlar biraz gerikafalıydı. İnsanlar 'o ne diyecek, bu ne diyecek'e bakardı. Ona göre 'ne olacak, başkaları ne söyleyecek' vardı. Bundan ben rahatsız oldum. Aşk başka bir şey yapmaya çalıştım. Nedir bu? Kendi korkumu aklamaya çalıştım. Yeni bir şey getirmek istedim hayatıma. Ve özel bir ilişki kurmak. Filmlerdeki gibi bir şey yapmaya çalışıyordum. Ama çok uzaktı. Fazla başarılı olamadım... Mesela grup halinde bir yere gidiyorduk. Herkesin bir eşi var. Gene bir oyun şeklinde bir şey oluyordu. Mesela bir oyun vardı. Bu oyunun adı FOTA? Herkesin madde olarak bir şeyi var sen şunu veriyorsun sen bunu veriyorsun. Gene bir patron var. FOTA. Türkçe'de yok. Ben bir madde yazıyorum. Biri çıkıyor FOTA. Ne yapacak bu FOTA. Birisinin adını söylüyor, onu öpecek. Açıyoruz FOTA onu öpüyor. Bir kere şöyle bir şey oldu. Sekiz kişiyiz. Orada herkesin eşi var. FOTA tutan kimin kiminle ilişkisi olduğunu biliyor. Oyun gibi ama herkese yine kendi eşi çıkıyor. Bana mesela öpmek için sürekli benim eşim çıkıyordu. Hep aynı. FOTA oyununda hep öpmek değil. bir şey vermek falan da var. Ama onlardan vazgeçtik hep öpmeyi uyguladık. Enteresandı. Sonra liseye giderken bir şeyler başladı.

Felsefe olarak benim için asfaltın çok önemi var. Asfalta o önemi veriyorum. Asfaltta büyüyen insanlar köydeki insandan çok farklı. Hah, hangisi daha iyi, bunu bilmiyorum. Sadece büyük bir fark var. Bundan sonra ben hangi şehre gitsem hep şehir merkezine giderim, merkezi daireyi bulmaya çalışırım.

Bu Gece

Bu gece
Uzak ışıkları seyrediyorum
İnmek istiyorum hayatın özüne
Bir ılık rüzgar
yüzümü okşuyor

Bu gece aşkı seziyorum

Mayıs 91

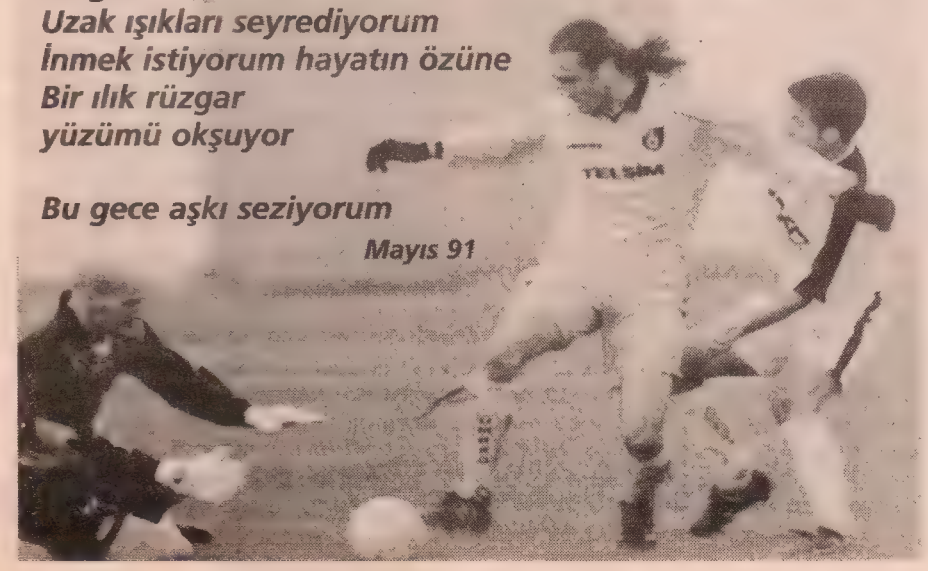

Genç kuşağın dikkat çeken şairlerinden Selim Temo doğduğu coğrafyayı, okumayı, yazmayı, tahsil hayatını, Hasankeyf'i, kültür-sanat ortamını, projelerini ve yeni çıkan kitabı "Uğultular"ı arkadaşımız Kemal Varol'a anlattı..

İlk bıyıklar! Merina Köyü. Şiwan dinleyip Parliament içiyorum! Yaş 20.

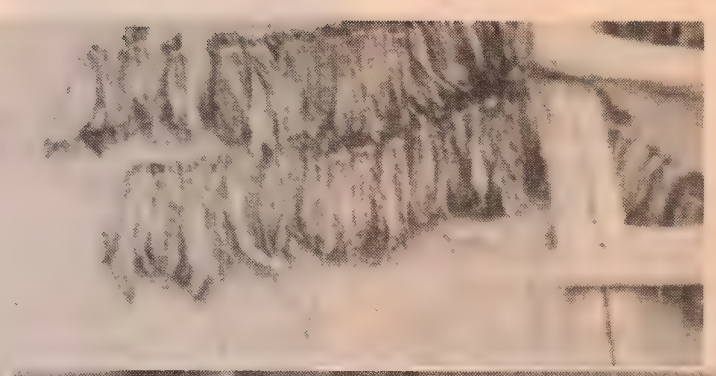

Yaş 27. Ankara 100. Yıl'da Çağdaş Kıraathanesi. Uzaklara buğulu gözlerle bakıyorum; şairlik bu işte(!)

Edebiyat, Eve Dönerken Bir Kez De Yan Sokaktan Yürümek Kadar Anlamlı

27 Nisan 1972'de Batman'ın Merina Köyü'nde doğdum. Raman-Reşkotan Tedip Hareketi'nin canlı anıları ile bir kıtlık, göç ve yoksulluk atmosferi içinde büyüdüm. Babam ezgin bir dengbêjdi (ozan). Sağ eliyle kulağına tıkayıp bir strana (türkü), bir destana başladığında sarhoş olurdum. Muazzam imgeler, olağanüstü olaylar, yüce aşklarla doldururdum içimi. Kulik u Kero'yu hatırlıyorum, Binevşa Narin' i, Xalıs Begê'yi, Filitê Quto'yu. Yaşanmamış bir ağalığın küstahlığını da hatırlıyorum, evet. Aşiretin o tuhaf hiyerarşisinde ben de bir ağa torunu sayılırdım ama babam daha altı yaşındayken konaktan kovulmuş. Maddi durumumuz bir marabanınkinden farklı değildi. Köyün dışına atılmış gibi duran uzak bir evde, sekiz kardeş birlikte büyüdük. Aramızda müthiş, aşka benzer bir tutkunluk vardır bu yüzden.

Okumak; büyülü harflerle düşünmek... Evin duvarlarına dalar, iri harfler çizerdim boşluğa. Ninem annemi dürtüp, "yok yok, deli bu!" dermiş. Duvar halılarını hatırlıyorum, imge dünyamı belirleyen şeyleri. Hazreti Ali'nin Hayber'e hışımla tırmanışı, İsa ve Musa'yı betimleyen ikonografik sahneler, ejderhalar, Babil'in asma bahçeleri, kağıt oynayan zarif kadınlar... Zühal Dal adında bir öğretmenimiz vardı, üstüme titrerdi. -Onlarca adımdan Mehmet Salih Ergül olanıyla hatırlıyor mudur acaba? Onun dışındaki öğretmenler muhbir olarak kullandılar beni; Kürtçe konuşanları, önlükle dolaşanları, bilye oynayanları ihbar ederdim.

Çok merak ediyorum Zühal Dal'ı, herhalde yaşlanmıştır! Ortaokula vasiyet üzerine gönderdiler. Akraba evlerinde kaldım yıllarca. Pek azı iyi davranırdı; yemek vermez, içeri almazlardı. Bütün Batman'ı dolaşırdım. Kırtasiyelerden çocuk klasikleri alır, orda burda okurdum. Cuma akşamları ise eve dönmek için köyün yazıhanesine giderdim. Babamla birlikte bir köşeye sığardık. Birden herkes ayaklanır arabasına yönelirdi. Kaldırımda, asla böyle bir şey olmayacağını bile bile, bizi de bindirmelerini beklerdik. Giderlerdi. Ezgin ayaklarla dolmuş garajına yönelirdik. Köy yoluna iner inmez daha içli stranlar okurdu babam. İki adım gerisinden yürürdüm -kederden ölmek konusunda ustayımdır!..

Orta sonda sinemaya gitmeyi öğrendim; gişeden bir bilet alınıyor, içeri giriliyordu. Yalnızca porno filmler gösteren Mehtap Sineması'nın müdaviydim artık. Sonra Shell'in arkasında rutubetli bir ev hatırlıyorum, Radar Otelini, Alpaslan Palas'ı, Huzur Mahallesini, Göktaksi'yi, dar sokakları.. Batman Lisesi'ni beş yılda bitirebildim. Belli bir geleneğin üstüne oturmuş bir okuldu. Sessizliğini bozanlar arasında ben de vardım. Ancak ölüm, hele de başkalarına uğruyorsa tek gerçek felakettir. Şimdi Batman'a gittiğimde tek bir arkadaşımı göremiyorum. Onlara ne olduğunu bilmek kötü, çok kötü! O şehrin romanını yazacağım; onu kırmadan, incitmeden. Onun en yoksul, en çıplak, en korkunç yüzünü gördüm; ona alıştım. O benim evimdir; korku ve kahramanlığın birbirine geçtiği evim. Bana pek iyi davranmadı doğrusu. Ama yazan tek eli olmama karşın sömürmedim onu, acılarını deşmedim.. Şimdi kendini onarmak için bütün kadınlarını öldürüyor Batman!

DTCF Etnoloji bölümüne girdim. Hemen hiç gitmedim okula. Sosyoloji asistanı bir hıyar yüzünden hayattan bir yıl daha kaybettim. Ankara'nın hemen her semtinde kaldım. Emlakçılar, evsahipleri, izbe kahveler, makarna, yumurta ve menemenle geçen sekiz yıl. Ankara'nın yutan bir yanı var, orada anı bırakamazsınız. Ankara'nın gözleri var, mutlaka ve yalnızca size bakıyordur. Ondan kurtulmak için başarmak zorundasınızdır. Şimdi Türkiye'nin en iyi master programlarından birine devam ediyorum. Tutkulu, coşkulu insanlarla çalışmak güzel. Özgürlükçü bir sorumluluk; bir gün bunu sevebileceğim aklıma gelmezdi -sanırım yaşlanıyorum!

Ah! Tamara çıktığında tek bir edebiyatçı tanımıyordum, edebiyatın ne olduğu hakkında pek bir fikrim yoktu. Kitap iki ay içinde tükendi. Hiçbir şey anlamadım, bu ilgiye hazır değildim. Bir yıl sonra '**Kırgın Nehirler Meseli**' çıktı. Onu da kendi paramla, daha doğrusu kendi parasızlığımla bastırdım. Pek az söyleşi yaptım, "imza" denen tuhaf ritüellerden kaçınmaya çalıştım. '**Çiftlere Cinayet Dersleri**'yle, romanın böyle yazılmadığını öğrendim. Ödül de aldı, ama tamamen kurgusal olması, yer yer denemeye yaklaşması gibi kusurları vardı. Bir de piyes yazdım, tarihin en kötü piyesini. En İyi Özgün Oyun ödülü aldı. Doğrusu pek zorlanmadık, A.Ü. Kültür Şenliği'ne katılan tek özgün oyundu çünkü. Sürpriz olmadı, bekliyorduk yani! Kudbettin Eser mahlasıyla, Yaşat adlı bir popçuya söz yazdım, Cemil Zeki mahlasıyla şiirler. Şimdilerde daha çok Kürtçe şiirler yazıyorum, olgun bir şeyler çıkıyor gibi. Yeni bir şiir yazdığıma inanırsam yayımlarım. Kısa öykülerimi '**Şemşamer**' adlı bir dosyada topladım.

Kendimi sözünü ettiğim büyük romana hazırlıyorum aslında; bu noktada bütün saydıklarımı "eskiz" diye adlandırmakta bir sakınca yok. Ancak bu 'dağılma'nın bir yönü daha var: Kendi hayatının parodisini yaşamak diyorum buna; şiirin ve hayatın ritüellerinden sapmayla koparılan bir özgürlük. Kendimi Selim Temo adlı kişiyle hiç karıştırmadım!

Uğultular, kara halkın şivesini bozduğu yerlerde yazıldı. Dört yıl boyunca hayatlar topladım; bunun ilk hasadı bu kitap işte. Rachmaninov, Horatius, Mayakovski, Şiwan, Itzak Perlman, Neşet Ertaş ve daha birçok ismin yardımını, katkısını gördüm! Sarmal şiirler diyorum bu kitaba. Her şiiri bir anlatının üzerine kurdum; her birinin ikiden çok okuması yapılabilir. Bu noktada dille fazla oynama, aşırı mükemmeliyetçilik (sayın Mehmet Taner'in belirlemesidir bu) gibi "eleştiri"lere katılıyorum. Ancak ikinci dille yazanların, anadilleriyle yazanlardan farklı bir "dil" geliştirdikleri de bir vakıadır. Bu, Nabi'den tutun da Joyce'a, Ahmed Arif'e, Cioran'a kadar geniş bir zamanda örneklendirilebilir.

Benzer bir gerilimi Hilmi Haşal'la, tam bu gerçeklikte değilse de, paylaştığımı düşünüyorum. Bunun dışında gelişkin bir şiir terbiyesini de kullanmaya çalıştım. Bu yüzden Uğultular' da lirizm biçeme boğdurulmuştur.

Bir ikna ve meşruiyet krizi yaşanıyor. Biri hakkında iyi ya da kötü bir şey yazılmışsa, tarafların (öven ve övülen) masa arkadaşı ya da bir vesileyle (kapan ve kaptıran) hasım olduklarını söylemek % 96.3 oranında doğru bir çıkarım olacaktır... Genç şair menç şair! 3-4 yıl önce gaza gelip ben de yazdım. Beyhude bir çaba! Garip bir alınganlar ordusu, ellerini alınlarına tutarak sahneyi terk ettiler. Birinin 200'den fazla yazısını okuyup "Hiçbir şey Bilmemenin Bilgisi" adlı bir yazı yazdım. Yayımlansa kanser olur diye düşünerek vazgeçtim. Ama "dostluk, sevgi, samimiyet" sözcüklerini 52664 kombinasyonda yazabilen bu "şair" pek Radikal köşesinde Kürtlere, yoksullara küfretmesini bilebiliyor.

Kimsenin "otorite" olduğuna inanmıyorum. Yayımladığım bir iki şiirin altına "hiçbir antolojiye alınamaz" gibi notlar koymuştum, alınmadı. Kıyamet de kopmadı, "Uğultular" bir yıl sonra en iyi yayınevlerinden birinden çıktı. Kendini

konumlandırmakla ilgili buluyorum; oradaysanız onlardan olmanız gerekmez.

Yalnızca kendimin kefiliyim; şiirde kendimi araçlaştırdığım belli bir amacım olmadığı için belki de, arkamda utanacağım bir şey bırakmadım. İki yıldır iyice soyutladım kendimi. Bu işten ciddi bir şekilde sıkıldım çünkü. Koca koca beylerin, hanımların bu kadar naif olmaları canımı sıkıyor(du). Dergilerin nasıl birer şantaj aracına dönüşebildiklerini görüyorsunuz zamanla, büyü dağılıp, gerçek başlıyor. Pek az insanın samimiyetine inanıyorum. Edebiyat çevrelerindeki ilişkiler en çok sebze meyve halindekiler kadar temiz!

Her şeye eleştirel yaklaşmanın kökeninde öz yaşamsal şeylerin etkisi pek azdır. Bir bilinç durumunun özel bir uygulanışı denebilir belki. Edindikleriniz size de bir bilgi, bilgi de bir tutum oluşturmaya başlar. Ancak mahallenin muhalifi ben değilim, bu da bir çeşit araçlaşma çünkü. Beşiri Çarşısı'ndan geçmek Nobel almaktan daha heyecan vericidir bence; uyumak, güneşe karşı bir sigara içmek...

Hayata dair olan şeyleri kutsuyorum, evet. Edebiyat, eve dönerken bir kez de yan sokaktan yürümek kadar anlamlı, yani, değişik. Kendi etkinliğini gizemselleştirmek başka bir misyon, görev, uhreviyet katıyor ve kişiyi "bir şey" yaptığına daha çok inandırıyorsa, buna karışamam.

Son yılların şiiri, varlık nedenlerini yitirmiş bir etkinliğin ifadesi gibi duruyor. Büyük bölümü geri ya da "ikinci el"dir. Ama bir Akif Kurtuluş'un şiiri dediğinizde durup düşünmek lazım. Hayati Baki, Adem Yeşilyurt, Devrim Dirlikyapan, Ali Serdar, Tuna Kiremitçi'nin yazdıkları beni heyecanlandırıyor. Ancak aslında şiirden çok romanla ilgiliyim. Bu noktada Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Hasan Ali Toptaş, Oğuz Atay, Yakup Kadri, Mehmet Uzun gibi isimlerle sözcüklerden oluşacak bir akrabalık için her şeyi yapardım!

Yeni bir şey yapmayı en az üç yıl erteledim. Kafamdaki büyük romana o zaman gireceğim işte. Ondan sonraki hayatımı bu romana vakfedeceğim, onun filmini çekeceğim! Şimdi nota ve aruz öğreniyorum. Daha önce ezberlediğim bin dizeyi unutmaya çalışıyorum. Hayatın bütün kıvrımlarına dalmak; müthiş bir coşku ve esrime içinde neredeyse hedonist çığlıklar atmak! Sistemin esirgediği her şeyi, hayatın her alanında yaratmaya çalışmak... "Sanatsal yanılsama, gerçekliğe gündelik yanılsamadan daha az uzaktır" diyor Hegel. Bu gerçekliği parçalamak gibi "normal" amaçlar peşindeyim. Bu da yüceltilmiş edebiyattan çok, sistemin, tarihin çözümlenmesiyle olanaklıdır ve derneklerdekinden daha devrimcidir!

Yazmakla kendi doğanızı bozarsınız. Yaşama-yaratma ikiliği her yerde karşınıza çıkar. Üç olsun beş olsun, birilerinin zihninde hiç düşünmediğiniz, amaçlamadığınız bir imgeye oturuverirsiniz. Buna inanma ve "bu" olduğunu düşünme: Bir edebiyatçı için en büyük felaket olan yabanlaşmanın ta kendisi. Bu "imge" giderek sizde de bir tür "varlık" kazanır çünkü. Bir kasap et keserek, doğrayarak, kıyarak hayatını kazanır. Ama akşam evine döndüğünde çocuğunu kesmez; oysa o da et!

Son olarak Hasankeyf'i ve Dünya'yı kurtaralım derim! Buna "Hasankeyf Gönüllüleri Derneği, Nasıroğlu İşhanı, Kat: 1, Batman" adresine bir merhaba demekle başlanabilir ya da devam edilebilir.

"Kuytumda" isimli ilk şiir kitabıyla 2000 Orhon Murat Arıburnu Şiir Ödülünü kazanan genç şair Gonca Özmen çocukluğunu, şiir anlayışını, sözcükleri, kuytuyu, arkadaşımız Kötü Şair Şerafettin'e anlattı. İşte anlattıkları...

En Derin Kuytu Ve En Uzun Sığınak Bildim Şiiri

1982 yılında öğretmen bir ailenin çocuğu olarak Burdur'un Tefenni ilçesinde doğdum. Hiç kardeşim olmadığından yalnızlığın dilini çocukken söktüm. Şiirin yanında masal ve denemeler de yazıyorum. 1997 Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri'nde "dikkate değer" bulundum. 1999 Ali Rıza Ertan ve 2000 Orhon Murat Arıburnu Şiir Ödülleri'ni kazandım. "Kuytumda" benim ilk kitabım. Şu an İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyorum.

Ve ben; yağmura gölge kadın... Sessizin içinde uyumuş. Yeryüzü denilen bu gizde kalmış gözlerini açınca. Sonra kuytulara gizlemiş kendini; hayatın çıplağına. Herkese ve her şeye ince bir soluk olmak istemiş. Ama bir sokak uzak kalmış herkesten ve her şeyden. Uzakla anlamlandırmış kendini. Sözün gücüne inanmış ve doğanın renkleriyle boyamış yüzünü. Şimdilerde ise nesnelerle düşüp kalkıyormuş.

Evet ben; küçük bir ilçede, sokaklarda, bahçe aralarında sek sek oynayan bir çocukluk... Tek çocuk olmanın verdiği cesaret ve aşırı sevgiyle ele avuca sığamadım bir türlü. Ağaçlara tırmanırdım, evimizin arkasındaki dağa kaçardım sürekli. Ve çok düşerdim; kollarım, bacaklarım hep yaralarla dolu olurdu. Zaten açık bir yara halinde dolaşıyorum hayatı. Ruhum da çok düşüyor ve çok kanıyor. Ama tüm düşmelerimi de sevdim yanlışlarımı ve yanılgılarımı sevdiğim kadar. Çünkü "ben" duygusunu onlar imliyor daha çok.

Okumayı öğrenmemle tam bir oda tutsağı oldum. Kocaman kitaplarla dolu bir evdeydim ve onlar bana gözkırpıyordu tüm kışkırtıcılıklarıyla. Ama benim gözüm bana yasaklanmış olan büyüklerin raflarındaydı. İlkokul ikinci sınıfta Steinbeck'in Fareler ve İnsanlar kitabını çalmıştım yasak raflardan. Büyük bir sabırla bitirdim kitabı ve utanarak geri verdim. Hiçbir şey anlamamıştım. Büyük olmanın sıkıcılığına inandım. Büyükmekten vazgeçtim.

Bu süreçten sonra yeryüzüne alfabesi yok bir yazı diye baktım. Onu ve kendimi dillendiriyorum şiirle de. En derin kuytu ve en uzun sığınak bildim şiiri. Hep sokuldum ona, başımı gömdüm. Yazarak ele geçiriyorum yeryüzünü. Onu benim yapıyorum bir başka deyişle. Buna inanıyorum:

Çalkantının önemli bir yeri var şiirimde. Şiirin, kendini özletmek için geriye gidişinin ardından ani bir gürültü. Kıyıdaki silkelenme... O şaşkınlık hali... Bir mezarın topraklarını altüst etmesi gibi bir şey.

Sahiplendiğim sözcükler var. Kitaptan da anlaşılır bu. Yüz, ses, kuyu, yara, zaman, uzak, göl, taş... vb. Üstüne üstüne gidiyorum bu sözcüklerin. Çünkü çığlıklarını gerçekten yaşıyorum. Bendeki yankılarını aktarıyorum kağıda. Ve bunun gerekli olduğuna inanıyorum.

Jean-Paul Sartre, sözcükleri nesnelerin özü olarak gördüğünü söyler. Bu bağlamda "taş" sözcük olarak da, nesne olarak da beni hep etkilemiştir. Müthiş bir felsefe var taşta. Kimsenin kimseyi duymadığı bu yaşamda, taş en iyi dinleyicisidir. Sır küpüdür o. Uğultusunu da ona çırılçıplak dokunana verir sadece. Uzun zamandır taşlarla konuştuğumdan, onların ruhunda önemli bir yerim olduğuna inanırım. Acaba taş neye inanır?

Bugünlerde ise köprüyü ve kuyuyu yazmaya çalışıyorum. Köprü ve suyun ilişkisi, hiç dokunmadan yaşadıkları uzak aşk... Köprünün suyla sevişme özlemi... Kuyu sözcüğünde de düşmek duygusunu önemsiyorum. Düşmek, sonsuz düşmek karanlığa... Kuyuma düşmek için yeterince cesur musunuz? Ben ondan hep korktum. Çünkü "Neye Dokunsam çürüyorum kuytumda / Benimki bir iç kanama, bir bozkır sıkıntısı" derken uyardım hayatı; sevgililerime yaptığım gibi.

Neden kuytu diye soruyorlar. Kuytuyu somut olarak düşündüğümüzde, gövdenin kuytusu diye de bakarsak cinselliği içeriyor ya da çağrıştırıyor. Ama bendeki 'kuytu' soyut bir kavram olarak her zaman ötekine kapalı olan iç dünyanın sözcüğü. Kimselere gösterilemeyen ve orada en çıplak olunan yer. Hepimizin kuytuları var ve orada kendimiz oluyoruz ancak. O yüzden günlük hayatın içinde kendimi gizliyorum. Saklambaç oyunu gibi. Var gibi görünsem de aslında gerçeğimle olamıyorum. Kuytuda varım ben.

Uzakta bir adam düşledim bir süre. Kurgu bir aşktı o. Onu her şeyiyle yaşatıyordum beynimde. Soluk alması benim sayemdeydi sanki. Sadece ben onu düşündüğümde yaşıyordu, yürüyordu ve yemek yiyordu. Bir yüzü ve bir gövdesi hiçbir zaman olmadı bende. Yüzün ve gövdenin anlamına değil anlamsızlığına inanıyorum çünkü. Bunu "çık git yüzünün inkarı olmaya" diyerek yazdım bir şiirimde. Yüz inkar edilmeli diye düşünüyorum.

Baudelaire "genç olsam da geçkinim" diyor ya, ben de hep yaşlı hissettim kendimi. Galiba griyim ben. Gökyüzünün kasvetiyle düşmüşüm hayata sanki. Ama kahkaha atmayı da severim şimşekler gibi. Şimdiki süreçte boyaları dökük bir ranzanın üst katında uyuyor düşlerim. Daha yakınım odaya ve duvarlara. "İnsan duvarla paylaşır yarasını" derken yanılmamışım. Bu serüvende Shakespeare'i dilinden okuma sevdasıyla başladı. Bu kentteki o bitmez şiirde olmak isteği bir de. Bilmiyorum bu dağlı yüzümü bu kentin hangi kuytusu saklayacak?

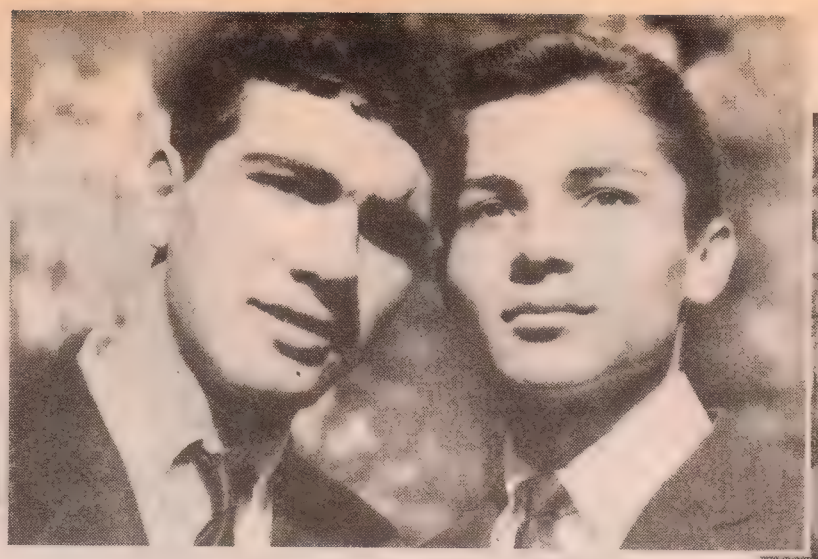

İzmir Namık Kemal Lisesi şair Şerif ile...(1965)

Ender Sarıyatı'nın son tanıkları, Cavit Kürnek, Sevgi Özcan Güven ve Hüseyin Peker

Hüseyin Peker ile birlikte.. İzmir Kemeraltı (1975)

Geçtiğimiz günlerde vefalı dostlarının katkılarıyla Etki Yayınları'ndan "Ölüme Direnen Şiirler" adlı kitabı çıkan Ender Sarıyatı'yı üç arkadaşından dinledik..

Kaybolmuş Ozanlar Ordusunun Bir Neferi: Ender Sarıyatı

Arkadaş Z. Özger'le **Ender Sarıyatı**'yı tanıştırdığımı hatırlıyorum, son görüşmelerimizin birinde. Konak'ta, Atıf denilen buluşma yerinde, çok 1968 kuşağı kişisi bir aradaydık: **Özcan Güven, Cavit Kürnek, Ender Sarıyatı, Arkadaş Z. Özger**, ben ve daha birkaç kişi, edebiyata o dönemlerde bulaşmış, sonra da sıyrılıp gitmişler...

O tanışmanın, bir benzerliği beraberinde getireceğini düşünmemiş olmalıyım. İkisinin de aramızdan erken ayrılacağını: 27'li yaşlarda. Genç yüzlerinden ötesini tasarlatmadan. Orta yaşlarında, olgun bir sohbeti bile çok görerek, gideceklerini ummamıştım.

Bugün **Arkadaş Z. Özger** adına konmuş bir şiir ödülü var. Her yıl, onu bir kez daha anabiliyoruz. Ama yine, erken kaybolan **Ender Sarıyatı**'nın birkaç sivri, unutulmaz anısı, sıcakkanlı sesi ve sevecen, unutulmaz yüreği dışında hatırlanan hiçbir şeyi yok. O kaybolmuş ozanlar ordusunun bir neferi. İşte tam bunları derken **Ahmet Günbaş** adlı İzmirli bir şair çıkageldi. "Ben Ender'i **'Dönemeç'** dergisinden hatırlıyorum," dedi. "Bize bir dosya göndermişti. **Hüseyin Yurttaş, Ali Rıza Ertan**, ben yayınlayacaktık, olmadı kaldı. Şimdi yayınlasak dedik, araya araya sizleri bulduk."

Biz de aradan, ölümünün üzerinden 25 yıl geçmesine rağmen hatırımızda kalanları toparladık, Sarıyatı hakkında bilgi verebilecek kişileri taradık. Öyle ki, bu arada Ender'in annesi, babası ölmüştü. 17 Ağustos depreminde de **Adnan Peker Sarıyatı** (Bu adın, bir dilimini bana sevgisinden taktığını biliyorum) adındaki oğlu, eşi ve yine Ender adını verdikleri, göremediği, bir yaşındaki torunu İzmit'te göçük altında yok olmuşlardı. Kimse yoktu Ender'den. Bir kızkardeşi kalmıştı, onu bulduk. Bu yazıya eklediğim bir-iki siyah beyaz fotoğraf. Geride ne bir mezar, ne de bir yakını kalmıştı. İşte bu koşullarda **Ahmet Günbaş** dostumuz, bizler dışında **Ahmet Bahçevan** adlı, içten bir dostunu daha İstanbul'dan buldu. Şiirler karşılaştırıldı. **'Ölüme Direnen Şiirler'** başlığıyla Ender Sarıyatı yeniden doğdu.

'sil yüzünü ahşap evlerimden
yoksulluğu kuşanmış bir şairim ben'

diyordu kitabının 91. sayfasında. Gerçekten yoksulluktan gelmiş bir gecekondu çocuğuydu. Aldığı, kazandığı paranın tümünü içkiye, şaraba yatıran; **Oktay Güzeloğlu**'nun **Sokak Mobilyaları**'ndan biriydi işte. Onun her şeyi yokluktan türetilmişti. Yine şiirlerinden birinde:

'neden intihar ettiğini o adamın
çocuktum
ilkokul kitaplarına sığmayan
küçücük kafam
ve sonra konuştular dinledim
sigara parası olmadığını
beş çocuğunu
ipi ve sarkık dilini
bir devrimcinin fermanını tanrıya
babalarını götürürken ardından
çocuklar
yüz misli silahlanmıştı dünyaya'

Ender Sarıyatı; yaşadığı, geliştiği koşullar nedeniyle elbet toplumcu kesilecekti. O yıllarda **Nazım Hikmet**'in ilk gün ışığına çıkmaya başlaması nedeniyle, ona bir hayranlık içeriyordu, yaşattığı şiirler. Demiryollarında çalıştı, işportacılık yaptı, haylazlık çevirdi, ama 27 yıl da olsa, bu hayatı sindirerek, severek yaşadı, doyarak gitti. Birçoğumuzun görmediği yaşamadığı güzellikleri bilerek, tadarak gitti. O dengesiz kişiliğinde bile yürek yeşerten bir arkadaş sevgisini, hepimize taşıdı durdu.

'ut
cezaevinin narin demiri'

diyor kitapta bir şiirinde. Ben onun şiirinin, bugün bile okunsa, bir olağanüstülük getirmeyeceğini biliyorum. Ama Ender Sarıyatı kimliğini 25 yıldır bir kez daha bulamadığımı, onun parlayan gözlerinden taşan şeylerin, görünmez bir şeyler olduğunu söylemek istiyorum: Kitabına başlangıç yazısını yazan **Ahmet Bahçevan** şöyle bir soru sormuş:

'Ender Sarıyatı yaşadı mı?' Sahiden bu sözü dedirtecek kadar doluydu onunla yaşadığımız günler. Onu İzmir fuarında **Nihat Behram**'la tanıştırdığımı hatırlıyorum. Ağzımıza kadar şiir doluyduk ve şarap. Belki de votka. Ağaçlara ve insanlara şarkı ve şiir söyleyerek bakışıyorduk. Sonra yarattığımız bir şair güreşinde Nihat'ı yendik? Hep fuarın otları üzerinde yazılıyordu bu güzel dizeler. Ve onların yaratıcıları, belki şiirin en güzel tüneğindeydiler.

Ender, Ardahan'da yaptı askerliğini, ben Erciş-Van'da, bu ayrılığın bile şiirlerimize taşan birer öyküsü olmuştur.

Son sözü yine Ahmet Bahçevan'ın yazısından aldığım satırlara bırakıyorum:

'Ender Sarıyatı bence yaşadıklarını yazdı: yazdıklarını yaşadı. Hem de soluk soluğa. İşsizlik ve yoksulluk günlerinde (ki az değildir) adeta ekmeğine katık etmiştir şiiri.'

Ender Sarıyatı'nın 'Ölüme Direnen Şiirler' adlı ilk ve son kitabına göz gezdirirseniz, 1968'li yıllardan çok derin kalp atışları ve kıvılcımların bugün hâlâ yaşatıldığını göreceksiniz.

HÜSEYİN PEKER

Ölüme Direnmek

Pek çok yazar, pek çok şairin ölümü içki yüzünden olmuştur. Genelde, yoksul kişilerdir bu sanat adamları. Onları bir bir saymaya kalksak, sayfalar dolar. Yoksullukları yüzünden kahırlanarak mı içkiye vurmuşlardır onlar, kendilerini? İçmek, eni konu paraya dayanan bir olgu değil midir oysa?

Ender Sarıyatı'nın da ölümü, yine **İzmirli şair Atalay** gibi içki yüzünden midir acaba? Yoksullukla, umarsızlığa düşmek umarsızlıkla da içkiye sarılmak.. Bir kördüğümdür bu olgu. Ucu ölüme varır.

1960'lı yıllar..

Sabah Postası gazetesinde ben, **Özcan Güven** adıyla bir sanat sayfası düzenliyorum. Kimler kimler yazıyor o sayfada. Hadi ozanları sıralayalım: **Refik Durbaş, Metin Altıok, Özkan Mert**: Bunlar şimdiden ünlü olanar. Sonradan bunlara biraz daha gençler katılıyor. **Hüseyin Peker, İzzet Göldeli, Mehmet Kıyat, Ali Rıza Ertan** (O da genç yaşta ölen, adına şiir ödülü konan ozanlardan biri) gibi.. Bir de unutulup gidenler var. **M. Nedim Yücel, Ünal Semercioğlu, Çınar Batu ve İbrahim Güngör.** Bu son saydığım, yoksulluğun ve içkinin batağında, tam anılası bir kurbandır. Güngör, öylesine devrimci şiirler yazar ki, onları sayfamda yayımladığım zaman, ortalık yerinden oynayabilir.

Ender Sarıyatı'ydı değil mi konumuz? Ama ben onu, yoksulluktan ve içkiden kurban edilmiş öteki şair dostlarımla birlikte burada, yeri gelmişken anmadan edemedim işte.

'Ölüme Direnen Şiirler' ve Ender Sarıyatı. Onu ve ailesini bir süre önce yayınladığım 'Herkes Kendi Penceresi Önünde Durur' adlı kitabımın 'Deprem' adlı öyküsünde, henüz bu Ender Sarıyatı kitabı ortada yokken anlatmıştım; amacım anmaktı onu.

Ender Sarıyatı..

68 kuşağının şanlı süvarisi.

Yoksullukla savaşan bir az gelişmiş, yoksul ülke çocuğu.

Bir emekçi..

Evet içiyor; ülkesinin yoksulluğuna başkaldırarak.

O bir şair, o bir yüce yürek.

Tanıdığım devrimcilerin hemen hepsi, bıçkın, yakışıklı delikanlılardır **'Che, Çayan, Gezmiş, Alp'**. Hangisini düşünürseniz..

Ender de yüzüne bakıldığında, insanı büyüleyen biriydi. Yüzü denli, yüreği de sonsuz bir güzellikti. Coşkulu, yaşama sevinci dolu, çılgın.

Onu ilk gördüğümde, Çamdibi'ndeki bir işyerinde savrularak çevreyi duman gibi saran asbest parçaları içinde boğuşur gibiydi. Ona **'hemen'** dedim, **'hemen bırak bu işi, asbest zehirler adamı..'** Sonra bir incir mazağasında karşılaştım onunla. Sonra da.. Alsancak Garının bir atölyesinde işçi olarak..

O bahçeye, sanatçıların otağı, küçük evime iyice dadanmıştı o da. Yanına bir yığın genci toplar, çıkar gelirdi. **'Bakın, siz de tanıyın Özcan Güven'i'** derdi onlara. **'Okuyun yazdıklarını'** derdi.

'Her ölüm erken ölümdür' ama bazı ölümler var ki tıpkı cinayet gibi, acımasız, gaddar. İşte, Ender Sarıyatı'nın ki de öyle.

O kendisi ölüme direnemedi. Ama, ölüme direnen şiirler yazdı.

SEVGİ ÖZCAN GÜVEN

Ender, Ender!

Adını andığımda yüreğimin **'cız'** dediği insanlardan biri Ender Sarıyatı. Bir annem, bir **Özer Baykay**, bir Ender. Ender ile Yeşildere'de bir fabrikanın derin koridorlarında tanıştırıldım. O sıralar her şeyimin aracısıydı **Hüseyin Peker**. Ender ile beni tanıştıran o oldu.

Ben Peker'in insan öğüten değirmeninden zor kurtuldum. Ender kurtulamadı. Yoksa iyi şair olabilmek için her hevesliye bir değirmen mi gerekiyordu? Ben iyi şair olamadım ve kaldım. Ender iyi şair oldu ve gitti. Bir cumartesi günü Ender ile trene bindik ve Uşak'a gittik. Doğup büyüdüğü yerleri bana göstermek bir saplantı olmuştu onun için. Uşak'ın kıyı mahallerinden birinde, çok eski, çok harap bir kapıdan başımı eğerek girdim eve. İçeride Ender'e tıpatıp benzeyen yaşlı bir kadın oturuyordu. Alev alev yanan ocaktan yayılan ısı ve duman, içeriyi zor seçilir hale getirmişti.

"Bu da kim?" diye sordu kadın.

Ender:

"Arkadaşım" dedi.

"Hangi arkadaşın?"

"Cavit! Sen tanımazsın nine. Buraya ilk kez geliyor."

Nine arkasını döndü: •

"Hep getirirsin arkadaşlarını" dedi. **"Beni gösterirsin. Nem var benim gösterilecek?"**

Geceyi Uşak'ta bir otelde geçirdik. Ender sabaha kadar şarap içti, ben onu izledim.

Sonra hep içti Ender. Ben hep öfke duydum. Çünkü içtiğinde kendisi olmaktan çıkıyor ve yanımda hiç tanımadığım bir insan, İzmir sokaklarını arşınlıyorduk.

Daha sonra, bir arkadaşım daha oldu. Ender'in tersine, içince kendisi oluyor, ayıldığında çekilmiyordu.

Ben ne zaman kendimdim?

Kendim oldum mu hiç?

Ender ile yakın olduğumuz yıllarda, çok az kendim oluyordum. DİSK kurucusu bir sendikanın İzmir Şube Başkanlığı'na seçilmiştim. Kabullenmek zorunda olduğum oyunu doğru oynamalıydım.

Hepiniz öyle değil misiniz? Rastlantılarla oluşan yaşam yazınızı sürdürmüyor musunuz? Örneğin, siz Ahmet Bey, seçerek mi çıktınız bu banka basamaklarından? Oturduğunuz müdür koltuğu sizi hiç mi yadırgamadı?

Ender'i her şey yadırgıyordu. Ben de ona alışamamıştım. Yeri yokken gülüyor, uluorta ağlıyordu. Sendikaya içkili gelmesini yasaklamıştım.

"Beni anla" diye yalvarıyordum.

Beni anlıyor ve bitirdiği ucuz şarap şişelerinin üzerine bir avuç karanfil çiğneyip geliyordu yanıma.

"Bak, ağzımı kokla" diye diretiyordu. **"Şarap kokuyor muyum?"**

"Ağzın kokmuyor ama" diyordum, **"gözlerin, kulakların, ellerin, her yerin her yerin haykırıyor bunu. Ya ayakların? Bir gün; hiç kuşkum kalmadı, İzmir Körfezi'nin kirlenmiş sularına basa basa bana gelmeyi deneyeceksin."**

Beni seviyordu!

Çünkü, onu seviyordum!

Kadere hiçbir zaman inanmadım ama benim kaderim sevdiklerimle uzlaşmama engel oluyordu.

Oysa, ne güzel şiirler yazıyordu. Fotoğraflarımla onun şiirlerini birleştiriyor, siyah-beyaz kartpostallar üretiyordum. Diyordum ki kendime:

"O, senin olmak isteyip de olamadığın halindir. Onu anla, onu koru, onu ayırma yanından."

İnsan kendinden ayrılabilir mi?

Ben Ender'den ayrıldım. Belki kısa bir ara vermiştim. İnsandım! Aralara alışıyor ve uzatıyordum.

Bir gün kardeşim geldi yanıma:

"Sorma" dedi.

Sormadım, o anlattı:

"Bu gün Ender'i gördüm. Nerede biliyor musun? Hastanede, psikiyatri kliniğinde. Annesi ziyaretine gelmişti. Koridorda biraz konuştuk. Ender bir aydır hastanede yatıyormuş. Daha doğrusu hastane koridorlarında dört dönüyormuş. Gözü hep kapıda, penceredeymiş. Kimi bekliyor? diye sordum. Kadın hem ağladı, hem anlattı. Karısı çekip gitmiş. Haklı diyor annesi. Gelin haklı. Benim oğlumda tüm kabahat. Son zamanlarda iyice çekilmez olmuştu."

Ender bir aydır yattığı Ege Üniversitesi Psikiyatri Kliniği koridorlarında oradan oraya koşuyor, gözü kapılarda kimi bekliyordu?

Bana sorarsanız, beni bekliyordu. Hüseyin Peker'e sorarsanız, onu bekliyordu.

Karısı:

"Beni" diyebilir.

Bugün, aradan bunca yıl geçtikten sonra, kim bilebilir bunu?

Ya da, kendini bekleyebilir mi bir insan?

Neden olmasın?

Ben bile kaç kez önümde yürüyen bir gölgeyi kendim sanarak, arkasına takılmışımdır.

Sonunda Ender'i çıkarmışlar hastaneden.

Kardeşim:

"Gitti geldi seni sordu" demişti. **"Evine git de, geçmiş olsun de."**

Gitmedim! Gitmek isterdim ama, korktum hep. Ya Ender kendisine dönüşmüşse? Ya onu o haliyle kabullenemezsem? diye mızmızlanmıştım.

Ve ölüm haberi ulaştı bana.

Tam anımsamıyorum ama, sanırım haberi **Hüseyin Peker**'den aldım. Sesinde bir çınlama vardı. Sanki dünyanın tüm kiliseleri çan vurmaya durmuşlardı. Bir bayram duyurusu mu, yoksa İsa'nın kaçıncı gerilişi çarmıha?

İki ay sonra Hüseyin Peker ile boşuna gittik mezarlığa. Aradık aradık Ender'i bulamadık.

Hüseyin:

"Şurada" diyordu. **"Tam şuraya gömmüşlerdi."**

Az sonra başka bir mezarın başına çöküyor:

"Yoksa bu mu?" diye soruyordu.

Ender'i ne bu dünyada, ne de öteki dünyada bulamamıştık. ■

CAVİT KÜRNEK

"Yoksul yiyeceği olan simiti bile bir kazıklama konusu yapabiliyorlar. Yani en olmadık şeyi bile... Demek ki artık adam gibi simit yemek bile imkansızlaşıyor ve o da bir özenti nesnesi haline getiriliyor. Zaten şimdi artık satarken bir yöntem var; tüketim, bir hikaye haline getiriliyor... Bir mitos, esrarlı bir örüntü oluşturuluyor. Burada, çok az da olsa biraz parası olan adam bile sağılacaktır. Simite muhtaç adamı dahi özentiyle beslenen mistik dubaralarla gaza getiriyorlar..."

Ankara Gündemi

ÖMER LEVENTOĞLU

Ankara'ya 8 Yeni Simit Fırını

Nedeni meçhul... Ramazan bereketi mi, borsa krizi mi, maaş zam oranları mı yoksa IMF'nin "Ek Rezerv Kolaylığı"ndan sağladığı 10 milyar dolarlık **"kolaylık"** mı, hatta Avrupa Birliği Ek Katma Protokolü'ne eklenen Katılım Ortaklığı Belgesi'nden mi kaynaklandığı bilinmiyor ancak, Ankara'da geçen ay simit fırını açılışlarında büyük bir patlama yaşandı. Karanfil Sokak, Sakarya Caddesi ve Ankara'nın bu en merkezi yerleri ile civarında 8 yeni simit fırını açıldı. Yeni fırınlar, küresel ekonomik yöntemlerden olan **"doğrudan satış"** stratejisine dayalı üretim ve pazarlama yapıyorlar. Bu çerçevede, fırınların hemen önüne kurulan satış reyonlarının post-modern mimarisi dikkat çekerken, dükkan isimlerinin de globalizm konseptine uygunluğu gözlerden kaçmadı. İzmir-1 caddesindeki **"Simit Dünyası"**nın en büyük rakibi, Sakarya'nın hemen girişindeki **"Simit Sarayı..."** Üretim ve satış ünitelerini birleştirerek entegre tesisler kuran bu fırınların yanı sıra, sadece üretim ya da sadece satış eksenli çalışanlar da **"esnek uzmanlaşma"**ya yöneldiklerini belirtiyorlar.

Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Sosyolog Prof. Dr. Kadir Cangızbay bu konuda Öküz'e şu değerlendirmeyi yaptı: "Yoksul yiyeceği olan simiti bile bir kazıklama konusu yapabiliyorlar. Yani en olmadık şeyi bile... Demek ki artık adam gibi simit yemek bile imkansızlaşıyor ve o da bir özenti nesnesi haline getiriliyor. Zaten şimdi artık satarken bir yöntem var; tüketim, bir hikaye haline getiriliyor... Bir mitos, esrarlı bir örüntü oluşturuluyor. Burada, çok az da olsa biraz parası olan adam bile sağılacaktır. Simite muhtaç adamı dahi özentiyle beslenen mistik dubaralarla gaza getiriyorlar..."

Ankara Esnaf Odaları Birliği Genel Sekreteri Abdullah Varol ise, fırın sayısındaki bu artışın döneme bağlı özel nedenleri olabileceğine işaret ederek, **"ancak toplumdaki yoksullaşma, bu konuda her zaman için geçerli olan bir nedendir"** diye konuştu.

Eylem... Eylem...

Aralık ayı Ankara'da **"eylem ayı"** oldu... 1 Aralık'ta bütün işçi ve kamu çalışanları sendikaları ile konfederasyonların ortak katılımıyla oluşturulan **"Emek Platformu"**nun Kızılay Meydanı'nı işgal eden bir günlük eyleminin ardından Ankara hareketsiz bir gün geçirmedi. Cezaevlerindeki ölüm oruçlarının kritik eşiğe yaklaşmasına paralel olarak artan eylemler, Ankara polisine zor günler yaşattı. Ancak ay ortasına kadar coplu ve gözaltılı idare edilen eylemlere daha sonra ülkücü grupların da dahil edilmesi yoluyla yeni tedbirler devreye sokuldu. **"İnsanları yaşatalım"** çığlıklarını boğmak üzere mahallelerdeki kahvelerden toplatılıp göstericilerin üzerine saldırtılan gruplar eylem saatlerini kaotik şiddet ayinlerine dönüştürdüler. Sol siyasi partiler, demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum kuruluşları bu şiddetin yöneldiği merkezler oldu. ÖDP, SİP ve TSİP binaları ile sendika büroları güvenlik kuvvetlerinin gözetiminde tahrip ettirildi. İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi'nden alınan bilgiye göre sadece derneğe yapılan başvurulardan oluşturdukları istatistiklerde bu ay içerisinde 100'ü aşkın insan gözaltına alınırken, 66 kişi de yaralanarak çeşitli hastanelerde tedavi altına alındı.

Sokaklarda Kaya, Sinemada Güney, "Öte"de Mevlüdan'lar

Ankara'da kaset ve korsan CD piyasası, yılın en olağanüstü dönemini yaşıyor. Bir yıldan bu yana hemen hiçbir kasetçide sesi duyulmayan Ahmet Kaya, şimdi Ankara sokaklarındaki ses cümbüşünün baskın tonunu oluşturuyor. Yüksel Caddesi'ne doğru çıkan merdivenler boyunca içine girilen **"ses cümbüşü tüneli"**nde artık müzik tarzı karmaşası bile hafifledi; bir ay boyunca Ahmet Kaya'nın ezgileri yankılandı sadece... Kaset satışları da Ahmet Kaya merkezliydi tabii ki... İlginç olan ise, başta Ferhat Tunç olmak üzere Kaya'nın cenaze törenine katılan sanatçıların kaset satışları da (belki de bu fırtınadan etkilenerek) artış gösterdi. Korsan CD satıcıları ise çok yönlü işlerinin açılması nedeniyle bayram ediyor. Ankara sinemalarında rekor izleyici toplayan Duvar filminin asıl rekoru DVD ve VCD'de yaşandı. Duvar filminin küçük el afişlerinin yanı sıra Yılmaz Güney'in çeşitli portreleriyle birlikte film satışları sokak satıcılarının yüzünü güldürüyor. Ankara'nın merkezi yerlerinde bunlar yaşanırken, Ulus, Bentderesi ve Rüzgarlı civarları başta olmak üzere kenar semtlerde mevlüdanların Kur'an okuma kasetleri ile güzel ve etkileyici hitabetleri olan ama ismi duyulmamış hatiplerin hemen her konudaki vaaz kasetleri revaçtaydı.

Geçit vermez Üst-Geçit'ler...

Yaya trafiğinin en kalabalık olduğu Ankara'da üst-geçit terörü yeniden depreşti... Üç yıl önce Mithatpaşa'da yapımına başlanan taşıt geçidine Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'nin (TMMOB) itirazıyla bağlayan üst-geçit inatlaşması, cadde ve sokaklarda üst-geçitlerin geçit vermez duruma gelmesiyle taçlandı. Kızılay Meydanı'nı da "meydan" olmaktan çıkaran çalışmalar, Kızılay Meydanı'nı geçitleştirdi... Sıhhiye'deki üst-geçitleri saymazsanız, Zafer Çarşısı'ndan Bakanlıklar'a kadarki Kızılay Meydanı alanında; Atatürk Bulvarı boyunca 4 yaya tüpgeçidi, Meşrutiyet caddesi üzerinde yine 4 yaya üstgeçidi, Mithatpaşa'da bir araç bir de yaya üst-geçidi, İzmir-1 ve İzmir-2 caddelerini birbirine bağlayan üst-geçit, Ziya Gökalp Bulvarı'nda 1 üst-geçit olmak üzere toplam 12 üst-geçide ulaşıldı.

Bu arada geçitlerin neredeyse tamamen müşterisizliği de inşaat faaliyetlerini durduramadı. Bir yandan yeni üst-geçitler yapılırken, bir yandan da mevcutların onarımı ve periyodik aralıklarla üst-geçitlerde 'görüntü değişikliği inşaatları' devam ediyor. ■

Edebiyatın şiir, öykü, deneme, roman gibi çeşitli alanlarında eserler veren, büyük Argo Sözlüğü'nün yazarı, Hulki Aktunç'un Firak isimli Toplu Şiirler kitabı Yapı Kredi Yayınları'ndan çıktı. Hulki Aktunç'la 68 kuşağı, şiir, edebiyat, argo, ölüm, yaşam, reklam ve Firak üzerine konuştuk...

'Sanatçı, Ruhların Mühendisidir'

OYLUM GÖLBAŞI

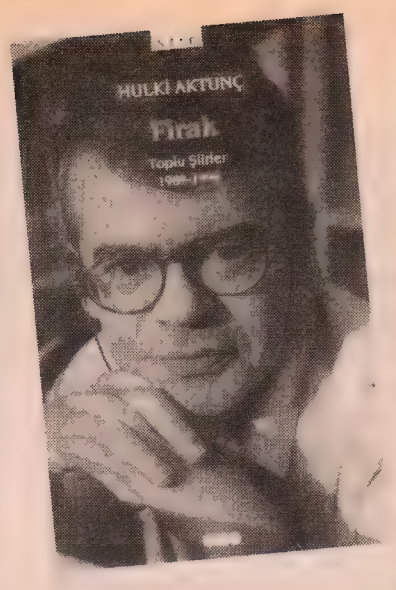

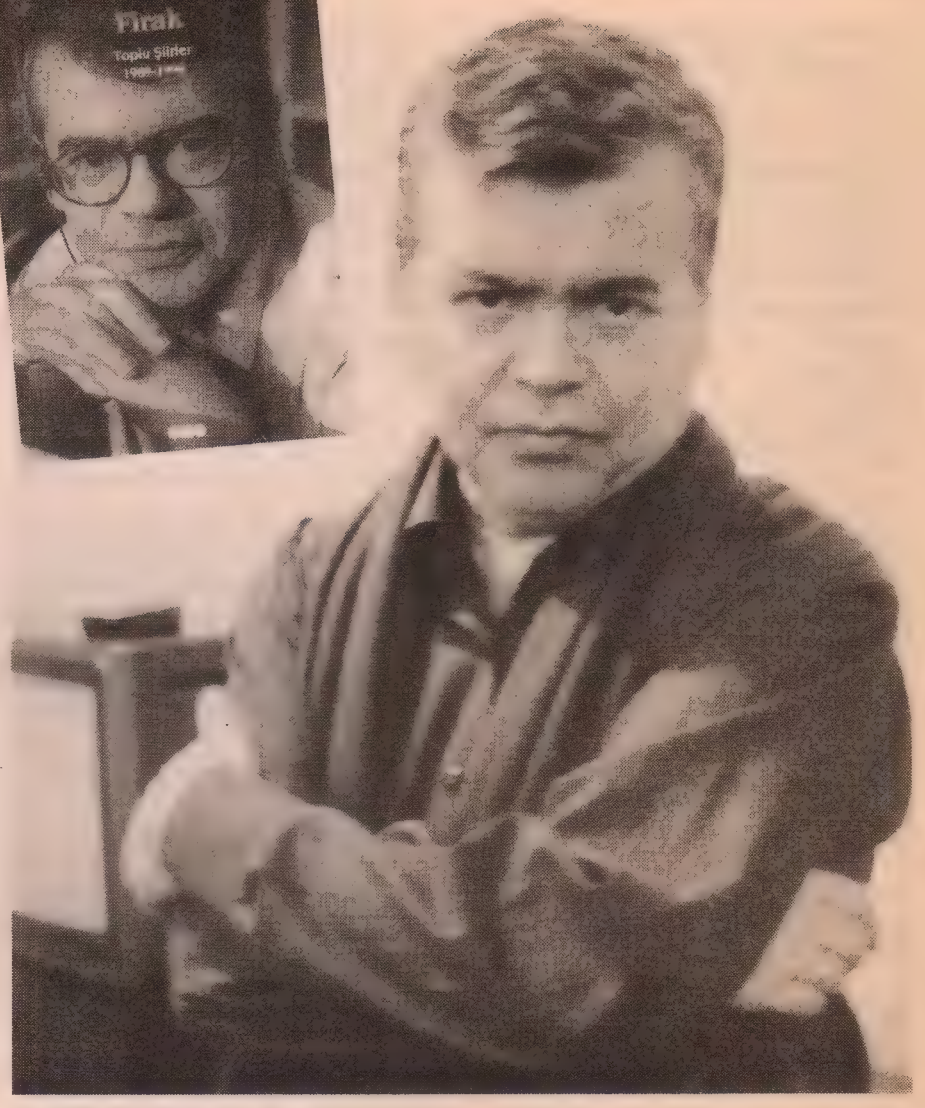

Ortaokul ve lise döneminde askeri okulda okudunuz. Ardından hukuk fakültesine gittiniz ama yarım bıraktınız...

- Selimiye Askeri Ortaokulu ve Erzincan Askeri Lisesi'nde okudum. Bunlar, Parasız Yatılı okullardı. Okuyabilmem için Parasız Yatılı şarttı; başka türlü okuyacak durumum yoktu. Ama lise 3'ü bitirirken baktım ki buradaki geleceğim beni mutlu etmeyecek, ayrıldım. Ardından hukuk fakültesine gittim, onu da yarım bıraktım. Çünkü orada 12 Mart 1971 felaketini yaşadık. Aslında orada sürdürmeyi düşünüyordum. Özellikle Anayasa Kürsü'sü ilgimi çekiyordu. O dönemde Anayasa Kürsü'sünün başkanı **Tarkı Zafer Tunaya** hocamızdı. Onunla daha birinci sınıftan itibaren, son derece uygar ilişkilerimiz oldu. Fakat 12 Mart 1971 rejimi bütün aydınlık güçlerin üzerine bir balyoz gibi indi. Tunaya hoca bir sosyalist değildi ama sol Atatürkçü diyebileceğimiz bir kanadın temsilcilerindendi. Çok çalışkan bir hukukçuydu. Aslında bana sorarsanız hukukçu olmaktan öte bir siyasal toplum bilimciydi. Çünkü onun yapıtları hepimizin kafasını açan, bugün de son derece önemli kitaplar. Bu tür bir kişinin bile birtakım sözüm ona resmi güçler tarafından evi basılıp, kendisi alınıp götürülünce, kitapları yağmalanınca dehşet verici bir karamsarlık çökmüştü. Ayrıca o dönemde hem çalışıp hem okuyordum, 18-19 yaşlarında bir adamdım. Evlendim, ilk oğlum doğdu ve bunaltı geldi bana hukuk fakültesinden, ipin ucunu bıraktım.

68 kuşağından mısınız?

- 68 kuşağıyım. **Üniversiteye adımımı attığım ilk gün politize olmam gerektiğini anladım.** Zaten politik bir insandım. Sol literatürü dergileriyle, kitaplarıyla çok yakından izleyen biriydim. Politize olmak derken, eylemci olarak politize olmayı kastediyorum. Çünkü üniversiteye adım attığım ilk gün şaşkın bir biçimde, kalleşçe bir dayak yedim. İstanbul Üniversitesi'nin açılış gününde bir gelenek vardır; merkez binadaki Atatürk ve Gençler heykelinin önünde bir açılış töreni yapılır. O yıl rektörlük bu töreni kaldırdı. Öğrenciler ise töreni yapmaktan yanaydı; siz kaldırdıysanız biz kendimiz yaparız dediler ve toplandılar. Hukuk ve İktisat Fakülteleri'nin bulunduğu merkez bina solcuların, Edebiyat Fakültesi ise sağcıların egemenliğindeydi. Sağcılar bir haber yollamışlar (bu olay bugünkü ilişki modellerine son derece benzeyen bir olaydır); "Biliyoruz, siz orada hakimsiniz ama biz de bu açılış törenine katılmak istiyoruz. Rektörlüğün verdiği bu karara karşıyız. İzin verin, biz de gelip çiçeklerimizi koyalım, kardeşçe bunu kutlayalım." Bizim çocuklar da tamam demişler. Biz anıtın çevresinde toplandık. Ana kapıda ellerinde çelenklerle oldukça kalabalık bir güruh belirdi. Kutlamaya geliyorlar! Bugün gibi aklımda, bundan 32 yıl önce... Anıta, dolayısıyla da bizim kalabalığımıza 8-10 adım yaklaştıktan sonra, her biri çiçeklerin arkasında sakladıkları sırıkları, palaları çıkartıp 'Allah Allah' diye bize saldırdılar. Bu çok tipiktir. Eskilerin deyimiyle bir 'ervah' gösterir. Arkadaşça bir yaklaşımda bulunuyorlar ama aslında bu bir hile. Tabii orada dayak yiyip defolup gittiler. Fakat önemli olan böyle bir girişimde bulunmaları. Bir genç adam üniversiteye adım attığı ilk günde böyle bir olayla karşılaştığı zaman ne yapabilir? Dolayısıyla **68'lilik konusunda bir zorlayıcılık, provokasyon var.** "Biz döveceğiz, mutlaka karşılığını vermelisiniz. Mutlaka bu çatışma çıkmalı, mutlaka insanlar ölmeli."

68'li olmak...

- Bence 68'li olmak; şu ya da bu biçimde kendi yaşadığımız ülke ve dünya ile ilgili belirli birtakım görüşler oluşturmak, bir tartışma ortamı içinde bulunmak, bu tartışmaya somut katkılarda bulunmak. Zaman zaman alay konusu edilen entelektüellik biliyorsunuz ki insanın yaşadığı dünya ve ülkeyle ilgili üretici düşünce ve çözümler üretme gücüdür aslında. Bu serüvene doğru yola çıkmaktır bence 68'li olmak. Burada içinde yaşadığımız ülkenin koşullarını da hiçbir şekilde unutmamak lazım. Benim canımı sıkan şey, "Bu da 68'liydi sonra şu oldu, sonra bu oldu..." vs gibi dedikodular, uğraşan kişiler var. Oysa kişi ne yapmıştır, şimdiye kadar ne üretmiştir, bu soruyu sormak, buna bakmak gerekir. Önemli olan bence bu.

1968 yılı aynı zamanda sizin edebiyat dünyasına girdiğiniz yıl...

- Evet, ilk yazım 1968 yılında Yeni Ufuklar dergisinde yayınlandı. Bu bir deneme yazısıydı. O zaman 19 yaşındaydım. Yeni Ufuklar çok önemli bir dergiydi; **Sabahattin Eyüboğlu**, **Vedat Günyol**, **Azra Erhat**, **Halikarnas Balıkçısı** gibi çok önemli ustalar yazıyordu. Orada bir yazımın yayınlanması beni son derece mutlu etmişti. Yazının adı 'Mektuplardan Yansıyan' idi. Yazın dünyamızda son 4-5 yıl içinde yayınlanmış, ünlü kişilerin mektuplarını içeren kitaplarla ilgili bir denemeydi.

Şiir, öykü, deneme, roman gibi edebiyatın çeşitli alanlarında çalışmalarınız var. Bunların yanı sıra bir de Büyük Argo Sözlüğü bulunuyor. Birbirinden çok farklı birçok alanda eser veriyorsunuz...

- Aslında şiir yazarak başladım. Ama **1976 yılına kadar şiir yayınlamaktan korktum.** Nedense şiirle ilgili böyle bir korku vardı bende. O sıralarda kısa hikaye üzerine yoğunlaştım. İlk kitabım '*Gidenler Dönmeyenler*' de zaten bir hikaye kitabı. Bir süre hikayeyle devam ettim. Ama o sırada denemeler, incelemeler, eleştiriler yazıp dergilerde yayınlıyordum. 1976 yılında, biraz da **Enis Batur**'un ısrarı ve arkadaşça komplosuyla ilk defa bir dergide şiirlerim yayınlandı. Benden 8-10 şiir almıştı, onları o dönemde kendisinin çıkardığı 'Yazı' adlı dergide yayınladı. Böylece benim de şiir konusunda alın damarım çatlamış oldu. Daha sonra da şiir yayınlamaya başladım. Roman, öykü, şiir, deneme, sözlük gibi değişik türlerde çalışıyorum çünkü insan, yazarlık yaşamının belirli bir anında şunu görüyor; bir şey anlatacaksanız onu illa o dönemde üzerinde yoğunlukla çalışmakta olduğunuz türün kalıpları içine sıkıştırmak ya da hapsetmek gerekmiyor. Görüyorsunuz ki belirli bir anda, belirli bir duyarlık, bir yaşam deneyimi veya yaşam konusundaki belirli bir sav, bir dünya görüşü ancak şiir ile anlatabiliyor. Dolayısıyla kendinize sansür koymamalısınız diye düşünüyorum. O şiirle anlatılıyorsa, onu öyküyle anlatmanın, roman olarak anlatılabiliyorsa bir denemenin içine hapsetmenin hiçbir anlamı yok.

Büyük Argo Sözlüğü nasıl ortaya çıktı?

- Sözlük çok sıradışı bir çalışmadır. Çünkü elimizde bulunan argo sözlüğü artık Türk argosunu yansıtmaktan 40 yıl kadar uzaklarda kalmış. Ki o 40 yıl Türkiye'de kentleşmenin son derece hızlandığı bir 40 yıldır. 40 yıl öncesiyle 40 yıl sonrası akla kara kadar birbirinden farklılaşmıştır. Çünkü şehirleşme, kentleşme argonun temel gebesidir aslında. Köy argosu diye bir şey pek yoktur, kent argosu vardır. Kentlerde doğar, gelişir argolar. Dolayısıyla dil konusunda özel bir merakım, sevdam, aşkım olduğu için, dilin en önemli alanlarından birisi saydığım argo alanını somutlaştırmak istedim. O yüzden de yaklaşık 10 yıl kadar çalışıp Büyük Argo Sözlüğü'nü yayınladım.

Sözlüğü oluştururken nasıl bir çalışma yürüttünüz?

- Her şeyden önce bir argo sözlüğü üzerinde çalışan kişinin sözcüklerin kategoleri, yeni sözcüklerin ulamları üzerinde düşünmesi gerekiyor. Ne argodur ne değildir? Bunu kesinlikle saptamış olması gerekiyor. Bunu saptadıktan sonra özellikle değişik çevrelerle sözlü görüşmeler yapmak, dergi, kitap ve eski sözlüklerin taranması gerekiyor. Çünkü argo o kadar kaygan bir şeydir ki bugün argo olan bir şey bir yıl sonra argo olmaktan çıkar çünkü şifresi artık çözülmüştür. 'Dandik' lafını örnek olarak verebiliriz. 'Dandik' bundan yirmi yıl önce argoydu, çünkü size söylediğim zaman anlamıyordunuz. O dönemde 'dandik' yalnızca uyuşturucu maddeler alanında, kötü nitelikli, hatta sahte esrar, eroin anlamında kullanılıyordu. Daha sonra bu 'dandik' sıçrayarak kötü nitelikli herhangi bir şey anlamında kullanılmaya başlandı. Bugün 'dandik' dediğimiz zaman, kentte yaşayan yüz kişi varsa, seksen-doksanı bunu anlar oldu. Argo çok kaypak, son derece hızla değişen bir dil alanıdır. Şifresi her çözüldüğünde onun yerine yeni bir şifre koymak için, bütün o tatlı şeytanlığıyla harekete geçer ve de bunu başarır. Dolayısıyla her şekli çözüldükçe argo sözlüklerinin de yenilenmesi gerekir. Bu sözlüğün başarmak istediği zor bir şey de sözcüklerin kökenlerini vermekti. Türkiye'de zaten hala doğru dürüst bir etimolojik sözlük yok. Bu yönde birtakım çalışmalar var. Ancak bunlar doyurucu değil. Kesinlikle biliyorum, aslında büyük bir Türkçe sözlüğümüz yok. Argo sözlüğü kendi kendine beş yüz sayfaysa, herhalde beş bin sayfalık bir sözlüğümüz olması gerekir diye düşünüyorum. Böyle bir sözlük henüz yok. Argo konusunda ise elimizdeki kaynaklar Türkçe'nin argosuna bir haksızlık niteliğine bürünmüşlerdi. Bu onları yazanların suçu, kabahati, kusuru değil. Ama zaman geçtikçe yenilenmemiş, diriltilmemiş kitaplar bunlar. O yüzden ben de oturdum, hemen hemen her baskısında eklerle, katkılarla, yan-

lışları düzelterek daha oturaklı bir argo sözlüğü oluşturmaya çalıştım.

1976 yılında ilk defa şiirleriniz yayımlandı ama 1989 tarihli 'Sır Katibi'ne kadar şiir kitabı çıkarmadınız...

- O da aynı korkudan. 'Şimdiye kadar yazdıklarım bir şiir kitabı olmuş mudur olmamış mıdır?' diye çok fazla düşündüm. Aslında 86 yılında çıkacaktı o kitap. Çok iyi işler yapan bir yayınevi 'Sır Katibi'ni istemişti. Fakat sonra hiç umulmadık birtakım gelişmeler oldu ve o yayınevi dağıldı. Bu nedenle kitabın çıkması da 1989'a kadar sarktı. Ayrıca, Toplu Şiirler kitabının üzerinde '1989-1999' yazıyor ama bunun '1976-1999' olması gerekir. Kitap çıktığı anda ilk kez şiir yayınlamışım gibi oluyor, halbuki kitabım çıktığında 1976'dan beri zaten şiir yayınlıyordum dergilerde.

Sürekli şiir yayınlamanıza, kitap çıkarmanıza engel olan bir korkudan bahsediyorsunuz. Kökeni nedir bu korkunun?

- Türkiye'de yüzde yüz inandığım bir gerçek var; Türk şiiri çok güçlü bir şiir. Belki de dünyada geleneği, kökleri bakımından en sağlam şiir yapılarından bir tanesini taşıyoruz. Bin beş yüz yıldır şiir yazılan bir dilimiz var. Büyük ustalarımız var. İnsana şunu sorarlar: '**Türk ve dünya şiirinde ne gibi bir eksiklik gördünüz ki şiir yazıyorsunuz?**' Bu acımasız ama haklı bir sorudur. Bu, öykü için de, roman için de, sözlük için de geçerlidir. '**Sizin hikayeleriniz birdenbire yok olsaydı, Türk hikayesi ne kaybederdi?**' '**Sizin şiirleriniz birdenbire yok olsaydı, Türk şiiri hatta dünya şiiri ne kaybederdi?**' Bunun gibi haklı sorular kendi yazarlık, şairlik sorumluluğunu bilen nice insanı durdurmuştur. Daha iyisini, yapılmamış, yazılmamış olanı üretmek için bence son derece doğurgan bir sorudur bu. Beni de zaman zaman duraklatan bu olmuştur. Örneğin 'Erotologya' denemeleri de uzun yıllar masa üstünde durduğu halde, 'Bunları yayınlayayım mı, yayınlamayayım mı? Yayınlarsam üzerinde çalışarak ne gibi yeni bir biçime kavuşturabilirim?' vs. sorularını sordum. Sorular belli bir biçimde, doğrucu bir yanıt bulduğunda kitaplar da ortaya çıkıyor. Nitekim Erotologya da böyle oldu. Şimdi ikinci baskısı ve ikinci cildi üzerinde çalışıyorum.

Şiirlerinizde, öykülerinizde göze çarpan sürekli bir yenilik arayışı var. Biraz da bu yenilik arayışı mı sizi durduran?

- Temel sorulardan biri bu. Yazarın, şairin plastik maddesi, yoğurması, yeni biçimler vermesi gereken temel hazne dil olduğu için, 'Ona, ileri bir dünya görüşünün ışığında yeni neler katabilirim?' sorusunun doğru yanıtlarını bulmak. Bu da hiçbir zaman kolay bir şey değildir. Burada amatörce, sevgiyle, aşkla, sevdayla yazan kişilerin çabalarını küçümsemek gibi bir niyetim kesinlikle yok. Bunun olması, yapılması gerek. Ancak daha önce gelen ustaların meydan okumasıyla karşı karşıyasınız. Onları çok iyi bilmeniz, değerlendirmeniz gerekir. Acımasız bir başka unsur daha var; yaşam hızla değişiyor. Şu anda ben, 51 yaşında bir adamım. 21 yaşında genç bir yazarın, şairin yaşadığımız dünyayı algılaması ile benim algılama biçimim arasında çok önemli farklar var. Alman felsefesinin bütün dünya dillerine hediye ettiği bir kavram var; 'Zeit Geizt' yani 'Zamanın Ruhu'. **Zamanın ruhunu ipin ucunu kaçırıp da ıskalarsanız yazdığınız hiçbir şey bir belge olmaktan öteye geçmez.** Oysa şiir de, öykü de, roman da, hatta sözlük de salt bir belge olarak kaldığı zaman statik, durağan bir nesneye dönüşür. Oysa sanatçıların yapması gereken şey, insanlarda belli güdülenmeler yaratabilmektir. Sanat konusundaki tutumu çok sert, partici ve güdümlü olduğu söylenen Stalin'in bir lafı vardır; '**Sanatçı ruhların mühendisidir.**' Buna kesinlikle inanıyorum. Sanatçı, kendi ruhunun mühendisi olmadan, başkalarının ruhuna mühendislik yapamaz. Kendisini, çevresini, yaşadığı hayatı anlaması gerek. Benim de bunun gibi bir sözüm vardır; '**Kendi hikayesini yaşayamayan, başkalarının hikayesini hiç yaşayamaz.**' Değişken, ele avuca sığmaz zamanın ruhunu kavramaya, anlamaya ve hatta yeniden oluşturmaya çalışması gerekiyor sanatçının. Başka bir deyişle, yaşadığımız hayatı yeniden, yazı olarak oluşturmak ve dönüştürmek zorundadır ki ruhların mühendisi olabilsin. Bütün bunlar gerçekten büyük meydan okumalardır. Bu meydan okumalardaki yazarlık savaşımı içinde ne gibi mevziler elde edebilirim henüz bilmiyorum. Yaşamakta olduğuma göre de galiba hiç bilemeyeceğim.

Şiir ve kısa öykünün, anlatılmak istenenin kısa ve öz bir biçimde anlatılması yönünden birbirine benzediğini düşünürüm. Acaba bu benzerlikten dolayı mı en çok eser verdiğiniz dallar şiir ve öykü?

- Bu çok doğru. '*Ten ve Gölge*' adlı öykü kitabım çıktığı zaman sevgili şair arkadaşım **Refik Durbaş**, benim bir yandan da yoğun bir şekilde şiir çalıştığımı bilmiyor idi. 'Ten ve Gölge'yi okuduğu zaman, "Sen resmen şairsin aslında." demişti. Ben de ona "Gizlisi saklısı yok, artık açıkça şiir yayınlıyorum" demiştim. Nitekim dört yıl sonra da 'Sır Katibi' adlı kitabım çıktı. Kısa öykü ve şiir, örneğin kısa öykü ve romandan daha kardeş türler. Öte yandan 'Öyküden romana geçti' gibi laflar söylerler. Bu doğru değildir. 'Ben öyküde direniyorum.' diyen sevgili **Tomris Uyar**'ın '*30'ların Kadını*' adlı kitabı öyküyle roman arasında duran bir kitap. Demek ki, Tomris gibi bir kısa hikaye militanı bile, 'başka türlü anlatamamak' durumuyla karşı karşıya kaldı. Başka türlü anlatamazdı '30'ların Kadını'nı. Alttan alta ilintili öykülerden oluşan bir kitap. Dolayısıyla bugünün ve yarının yazarlarının öykülerin, şiirlerin, romanların ve bunlarla ilgili birtakım kalıpların içine hapsolmayacağını düşünüyorum. Bundan sekiz-on yıl önce icat ettiğim bir kavram vardı; 'Türlerarası'. Giderek bunun egemen olacağını düşünüyorum. Örneğin Enis Batur'un son eseri '*Acı Bilgi*', zaman zaman bir denemeye dönüşüyor, zaman zaman bir günlük havasını taşımaya başlıyor, zaman zaman bakıyorsunuz sanki bir müzik eleştirmeninin yazısı... Bu yapıtı oluşturan sürecin merkezinde olan bir kişi var ve bu kişi dünyaya bakışlarını müziğe, fotoğrafa, büyük kentlerin yaşamına, geçmişin **Bach** adlı büyük üstadına bakışlarından yeni bir sentez yaratmak istiyor. Belki de başlığı 'Acı Bilgi' bana bunu çağrıştırdı. Bu kitabın bir roman olup olmadığı konusunda kafamda soru işareti var. Ama kesinlikle bir türlerarası çalışmadır.

Türlerarasının daha çok tercih edilmesinin nedeni toplumdaki değişmeler mi sizce?

- Evet, kesinlikle. 1930-1940 yıllarında **Ahmet Hamdi Tanpınar** bir yazısında, "Radyo çıktı artık edebiyat öldü. İnsanlar kitap okumayacak." diyor. 1970'lerde bir yazarımız, "Televizyon çıktı artık insanlar okumayacak, yazmayacak." diye bir yazı yazmış. Yakınlarda biri yazmıştır ya da yazmak üzeredir, "Tamam bu iş bitti artık. İnternet çıktı kitap bitti. Kimse okumayacak, yazmayacak." Bütün bunlar bence doğru değil. Bence tüm bu gelişimler başka şeylerin yolunu açmıştır. Örneğin radyo, radyo oyununun önünü açmıştır; televizyon dizi fikri üzerinden, eskilerin ırmak roman dediği roman serilerinin bir değişik biçiminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İnternet de çok uluslu bir işaretler dilinin egemen olmaya başlamasını sağlamıştır. Tüm bunların sanatları, sanatların da bunları etkilememesi mümkün değil. Bütün bu karşılıklı etkileşme de yazarların, okurların, ressamların, izleyicilerin, müzikçilerin, dinleyicilerin yaşamlarını ve davranışlarını elbette değiştiriyor. Bu değişimler de aslında her türlü gelişimin motoru.

Şiirlerinizde ölüm, bunun hayatın bir parçası, herkesin ortak anısı olduğu fikri çok vurgulanıyor. Bu anlamda hayata ve ölüme bakışınız nedir?

- Bu gözle okuduğunuz zaman, bu belli bir izlektir. Bence temelde bütün sanatçıların yapmak istediği şey, yaşamakta oldukları hayattan önemli birtakım parçaları koparabilme gücüdür. Bu zaman zaman egoistçe görünen bir şeydir ama zaman zaman da başkalarının birtakım güzellikleri görebilmesi için yaptığı bir eylemdir. Yani yaşama karşı bir mücadeledir. Ben de vakti gelip öldüğüm zaman arkamda 19-20 ciltlik bir miras bırakacağım. Bu miras nitelik ve nicelik bakımından ne kadar iyi olursa; özellikle de nitelik bakımından iyi olursa; belki o zaman daha rahat bir ölümle dünyadan gideceğim. Aslında yaşam ve ölüm temel izlek olarak bütün sanatçılarda vardır. Bende o kadar ağırlıklı olduğunu düşünmemiştim. Çünkü bende en ağırlıklı izleğin 'kavuşmak ve ayrılmak' olduğunu söyleyenler de vardır.

Yedi kitabınızın toplandığı 'Toplu Şiirler'i görünce, şiirinizdeki değişimi nasıl değerlendirdiniz?

- Yedi kitabı birden bir ciltte görünce insan yine korkuyor. 'Ya, ben ne yapmışım.' biçiminde bir tedirginlik duyuyor. Ancak bütün bunları yan yana gördüğümüzde nereden nereye gelindiği konusu da ortaya çıkıyor. Mesela 'Sır Katibi' zaman zaman naif bir şiir dokusunu taşır. Türkiye'deki şiir geleneğini çağdaş anlamda yorumlama ve yaşadığımızı bunla bağdaştırma, bununla birleştirme çabalarının yoğunlaştığını, ayrıca giderek daha **militan bir şiire doğru yürüdüğümü gördüm**. Örneğin, ilk kitap daha çok deniz mitosları üzerinde dururken, giderek 'Sivas Olayları' üzerine sert şiirler yazmışım. Ama bu sert şiirleri yazarken de daha önceki şiirsel deneyimlerimden yararlanmışım. Düpedüz bir bildiri şiiri yazmaktansa, daha çok içe işleyen, kalıcı, dolayısıyla da daha oyucu şeyler yazmaya başlamışım. Bu çok net görünüyor. Örneğin '*Bir Şeyin Varoluşu*' adlı kitabımda politik bazı şiirler var.

Toplu şiirlerinizin başlığı 'Firak'. Firak'ın anlamın nedir?

- Firak iki anlam taşıyan bir sözcük, bir anlamı ayrılık, ikinci anlamı ise hüzün. Aynı zamanda bu sözcük bu sözcüğü seçmemin nedenlerinden bir tanesi artık tek başına yaşamayan sözcüklere olan ilgim. Ayrıca bu sözcüğün tek başına yaşabildiği tek yer çok sevdiğim bir şarkıdır. Bu da beni etkilemiştir. O şarkıda da 'Firak açmadadır sinede yare' diye geçer.

Siz aynı zamanda bir reklamcısınız. Bir dönem Reklamcılar Derneği başkanlığı da yaptınız. Bazı çevrelerde şairlerin reklamcı olmasına karşı bir tepki var...

- Neden birtakım aktüel kavramlara böyle teslim olunduğuna şaşırıyorum. Devletin müfredat programını uygulamakla yükümlü bir öğretmen şiir yazdığı zaman, '**Siz öğretmen olarak nasıl şiir yazıyorsunuz**' diye bir soru sorulmuyor da reklamcılar için soruluyor. Niçin 'Fikret Hakan, siz hem artistsiniz hem de hikaye yazıyorsunuz. Bunun ne manası var' diye sorulmuyor. 'Siz bir yandan hayat kadınısınız ama anılarınızı yazıyorsunuz. Ne alakası var' neden denmiyor. 'Siz Türkiye'de merkezin sağında bulunan bir partinin milletvekilisiniz, niçin roman yazıyorsunuz' sorusunu niye Yılmaz Karakoyunlu'ya kimse sormuyor? Bence bu tür sorular sormak, son derece ters ve medyatik yaklaşıma teslimiyettir. Bizim toplumumuz gibi toplumlarda hiçbir meslek birbirinden iyi ya da kötü değildir. Elbette, **kimi arkadaşlarımızın olduğu gibi bir yerlerden kira gelirlerim olsaydı, babam bana oturaklı miraslar bırakmış olsaydı, ben de kendime başka bir meslek seçerdim ya da kendimi salt yazmaya verirdim.** Bizim ülkemizde insanların yüzde doksan dokuzunun hangi rastlantılarla hangi meslekleri yaptıklarını çok iyi biliyoruz. Sanki bütün her şey son derece rasyonel işliyor da 'Bir şair nasıl olur da reklam yazarlığı yapar' sorusu soruluyor. Bence burada biraz skandalist bir yaklaşım var. Kötü niyetli bir yaklaşım olduğunu hiçbir zaman söylemeyeceğim çünkü ilgi çeken bir alandır reklamcılık. Ama bunun altında acaba şöyle bir yaklaşım mı var, (en iyi tanıdığım kişi kendim olduğum için, örnek olarak kendimi verebilirim) 'Hulki Aktunç şimdiye kadar hiç hikaye, şiir, sözlük, deneme yazmasaydı daha iyi olurdu' mu denmek isteniyor. Ya da 'Yalnız bunları yazsaydı da başka bir meslek yapsaydı' mı denmek isteniyor. Bunların hepsi, kelimenin en negatif anlamıyla, idealistçe yaklaşımlardır. İdealistçe derken 'ülkücü' anlamında söylemiyorum. Gerçekçi, materyalist felsefenin dışında kalan felsefe, düşünce biçimleri anlamında söylüyorum. Dolayısıyla bu tür tepkilere artık gülüp geçiyorum.

Eklemek istedikleriniz...

Yeni şiir çalışmalarım var. Yayınevi toplu çalışmalara başlayalım dediğinde, son derece insani bir korku duydum yine, "Ne oluyor abi, gidiyor muyuz bu dünyadan?" diye düşündüm. Bir ara böyle küçük bir bunalım geçirdim diyebilirim. Sonra baktım ki birçok okur bulamıyor kitapları, bunun kökten çözümü budur diye düşünüp toplu şiirleri yayınladım. Hikayeler de, romanlar da, denemeler de toplu yapıtlar serisi içerisinde daha eli yüzü düzgün bir şekilde çıkacak.

Fotoğraflar: Oylum Gölbaşı

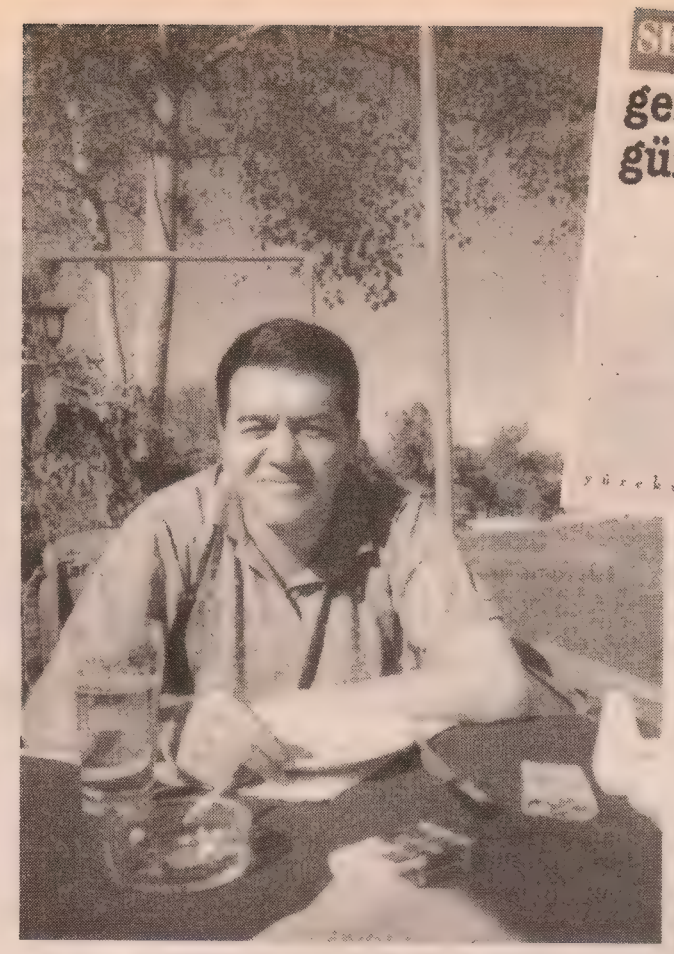

Gezgin Aklın Günlüğü adlı yeni kitabında bilinç akışı tekniğinin sınırlarını zorlayan şiirin sıradışı şairlerinden Serdar Koçak şiir, öteki, devrim, çocukluk, delilik, siyasal roman, medya, iktidar, muhalefet ve daha bir sürü şey hakkındaki görüşlerini yazarımız Vecdi Çıracıoğlu'na anlattı...

Bizzat Anarşi Olan İnsan Son Umudumdur

Ellilerin sonlarıyla altmışların başlarında yetişen benim kuşağım, gençliğini iki darbe arasında zaman zaman, resmen ilan edilmiş bir içsavaş içinde geçirdi. Bir yandan da Türkiye hızla ve kaotik olarak kapitalistleşiyordu. İstanbul, bir metropole doğru ilerlerken bu kapitalistleşme sürecini iki kat bir barbarlıkla yaşıyor, hem çevre hem insan adeta tasfiyeye uğruyordu. Kemalizm çözülürken bir yandan olumlu -ulusal demokratik devrimin kazanımları- bir yandan olumsuz -ulusal demokratik devrimimizin halka neredeyse bir aydın zorbalığıyla benimsettirilmek istenmesinin yarattığı yıkıcılık- yanları deformasyona uğrayarak yeni ve yeterince açıklayamadığımız etkiler yaratıyordu. Buradan dönerek çocukluğuma gelirsek, yetmiş iki, yetmiş üçlere kadar Kalamış'ta plajıyla, sinemasıyla, koyda her çeşidinden doyasıya tuttuğumuz balıklarıyla, her sokağın payına düşen semt sahalarıyla, değişik etnik ve dini azınlıklarla beraberce, tadıyla tuzuyla renkli bir hayat yaşarken -çocukluk- ilk gençliğe adımımızı atar atmaz görece daha yoksul semtlerden ve Anadolu'dan gelen yaşıtlarımızla tanışır tanışmaz Kemalizmin kafamıza, kazıdığı okumuş insan halkının öncüsüdür parolasının da etkisiyle gepgeniş, umutla sevgiyle dolu Türkiye'nin ilerlemesi, devrimcileşerek ilerlemesi hedefiyle kendimizi sömürüsüz bir toplum, batılı bir toplum için mücadele içinde hayatın en katı yanlarıyla birdenbire tanışıverdik. Çocukluğumuz tavsiye olurken; umudumuz, sevgimiz, devrimimiz, şehrimiz de tasviyeye uğruyordu. Benim kuşağımın edebiyatını, varoluş kaygısını anlamak isteyenler bu temel ekseni de mutlaka anlamak zorundadır. Şimdi orta yaşta bilgisayar ya da doğrudan bilgi devriminin daha büyük bir hızla yıkıp geçtiği dünyayı, kavrama, açıklama çabamız da ancak bu temel eksene dönerek anlaşılabilir.

Ortaokul çağından başlayarak en önemli ilgi alanım hep edebiyat oldu. Sanat dünyayı dönüştürerek içselleştirebilmek için vardır. Kendi gerçeğimi ve dış gerçeği sanat aracılığıyla realize edebilmek benim tek umudumdu ama görev sanattan önce geldi ve ben hayatımda bu birinciliği seksenlerin ancak ortalarında yeniden kurabildim. Şen şakrak bir çocukluktan sonra, gördüğüm onca kıyım, barbarlık, vahşet ve yoksulluk beni doğrudan kendi bedenim ve bilincimle uzun yıllar sürecek bir kavgaya ve yenilmişliğimi doğrudan bedenim ve bilincim üzerinde deney yaparak açıklamaya götürdü. Bilincimi savurdu. Savrulduğum yerde -Türküm, doğruyum, çalışkanım, **Misak-ı Milli ve Gençliğe Hitabe**- duruyordu. Deli gibi okuyarak ve doğrudan delirerek Kurtuluş Savaşı'nı zihnim ve bedenim üzerinde adeta denemeye başladım. Ağır alkollü, ağır kahırlı gecelerin ortasında otobüse biniyor, örneğin Gerede'de iniyor ve Samsun'a doğru yürümeye koyuluyordum.

Samsun yolunda yürüyen bilinç deli bilinçtir. Ama, delirerek kendini korumaya çalışan bir bilinçtir. Bu Çanakkale yollarında da böyleydi. Sonra duruldum, zorla durutuldum ve bu kez sadece kağıt ve kalemle 1970'lerden 1980'lere geçişimi okurca algılanabilecek bir gerçekliğe, sanatsal bir gerçekliğe dönüştürmeye çalıştım. Yayınlanan ilk kitabım PERVAZ da bu dönüştürme çabasının mahsulüdür. Orada aşk, ihanet ve ölüm vardır. Daha da çok aşkoluş, ölümoluş ve ihanete uğrayanın yaralı devrimcioluşu vardır. Kitabım öngördüğüm ölçülerde mütevazı bir başarı kazandı ve ben kendimi bütünüyle yazmaya adadım.

Edebiyatta yapmak istediğim; temel insani ve kültürel değerleri koruyarak, hayat içinde bir varoluşun mümkün olabileceğini, dil ve dilin ürettiği arasında yeniden kurarak, dil kültür karşıtlığında da diyebiliriz kanıtlamaktır. Son bilimsel keşiflere göre insanın kültürel varoluşu onbin yılın çok öncesine gidiyor. Her yeni keşif tarihimizi daha da uzatıyor diyebiliriz. Öte yandan, örneğin okyanuslar altında bilmediğimiz yaşam biçimlerinin varolduğu, hayvanların ve bitkilerin iletişim tarzlarını kavramaktan çok uzak olduğumuz kesin gibi. Sabah gazeteyi okuduğumuzda dünyanın beynine ulaşıldığını, bu beynin insan beynine çok benzediğini ve sanatsal üretimde bulunduğunun anlaşıldığına dair bir haber inanın beni çok şaşırtmaz. Yer ile gök arasında çok şey var. Dönelim, yıl 1979, Kalamış'ta Köhne'de çay bahçesindeyiz. Marksist bir zaviyede geçen kırlardan mı şehirlere, şehirlerden mi kırlara tartışmasından sonra eve dönerken midyelerden mi, eriklerden mi başlamalıyız diye arkaşımı şaka yollu uyardığımı hatırlıyorum. Bütün bunlar yüzünden edebiyatta şiirle başladığım yolu anlatı ve denemeyle sürdürüyor ve şu sıralar canımı dişime takarak etimle, ruhumla, soluğumla, kanımla bir roman yazmaya çalışıyorum. Sanatçı çabam özgür anı nitelemek ve iletmektir.

Bir mutabakat aracı olarak dil insanlar arasındaki ilişkiyi özgürleştirebilir. Sözleri özgürleştirmek dil içindeki iktidar bağlantılarını çözmek ve bu çözümün yapıtaşlarından özgür bir seyrelmiş yapı kurmak -yıkarken yeniden oluşturmak- edebiyatın asli vazifesidir. Burada şiire düşen görev belirleyicidir. Günümüz şairi yüzyıllardır kullanılan bir formu deformasyona uğratarak keşfettiğinde mal bulmuş mağribi gibi seviniyor. Varolanın devamı içinde kendine verilmiş her payeyi hemen benimsiyor. Oysa ŞAİR silkinip atandır. Bu noktada şairleri uyarırken koşulları da göz önünde tutmak gerekir. Bilgi devrimi kültürü adeta bir atık haline getirmiştir. Bütün geleneksel yapılar çözülmeye uğramış, ifade olanakları tıkanmış şair; kendini sadece "ben" çığlığı ile duyurmaya itilmiş bir korkunç baskı karşısında sözünün duyulduğunu sandığı her anda bayrağı çekip teslim olmuş onayın kendisine tanıdığı yeri benimsemiştir. Oysa şunu bilmelidir ki şair her zaman ötekidir. Bu öteki olma konumu yıkılırsa o artık yoktur. Yazdığı şiirler boş bir çuvala benzeyecektir ki, görüyoruz benziyor.

Sanatçı algı, olup bitene mesafeli durmalıdır. Zaviyesi ve uzaklığı varoluşun temel eksenlerine odaklanmalı, bakışı; özgür, birleşik, çözünük özgür durumu netleştirecek ayarı insiyakiyle bulmalıdır. Kendini sanat nesesi yaparak öznelik halinin yapıtaşlarına ulaşmalı, onları sökmeli ve yeniden kurma sürecinde görünür tüm dünyayı sanat haline getirmelidir. Bakışımız bulanıklaştığında netlik ayarını yapmaya en çok yaklaştığımız andayız. Görünmeyen orada bize kendini göstermeye çalışır. Baktığımız anda kör özgür nitemsiz ve bağlamsız olmaya adayızdır. Zamanı ve mekanı burada yeniden oluşa çağırırız, yeniden görür, yeniden doğarız. Ve, bilinmelidir ki, gerçek doğada ve gerçek sanatta hiçbir şey te-

sadüfi değildir. Hiçbir gerçek şair, özgür durumların oluşturduğu bir sanatçı değildir. Sanatçı oluş ve sanat, doğrudan ve tabiatı itibariyle yani öncesiz ve sonrası olarak vardır.

Siyasal roman bitti? Dünyada da bu tartışıla dursun, biz bunu Türk gibi tartışıyoruz. Bu Tanzimat hastalığıdır. Bizde roman yok, bizde aydın yok, bizde felsefe yok, şimdi de siyasal roman yok. Bu yoklar ve yeni gelişen bittileri aydınımızın düş fukaralığına mı vermeli yoksa gerçek aydınların sözlerini bizden esirgeyerek var etmeyi seçtiğine mi vermeli gerçekten merak konusdur. Ama şu var, geleneksel siyaset bitmiştir. Dünya, yepyeni bir iktidar ilişkileri, sistemine, yepyeni bir ekonomiye sahiptir artık. Bütün yapı, bütün formlar tartışma konusudur. Bilgi devrimi herşeyi sıfırlamıştır. Bu sıfır noktasında, güzel sanatlar insanın ontolojik kaygısını, özgür olmayı yeniden dirençle savunabilir. Her türlü muhalefetin önündeki tıkanıklık şimdi açılmıştır. Avangard, şimdi ve yalnız şimdi mümkündür. İkibinlerin ilk yılları büyük sanata açıktır. Yepyeni iktidar etme biçimleri, yepyeni muhalefet etme biçimleri geliştirmeye zaten zorunludur. Onu içselleştirmeye ve kendi zeminin bekasını kuvvetlendirmeye çalışacağı bu önümüzdeki yıllar özellikle üçüncü dünya ülkelerinde sanatçının son büyük fırsatıdır. Yaralı devrimci-oluş kağıda fırçaya toprağa konuşmalıdır.

Siyasal roman keşke bitmiş olsa. Roman keşke bitmiş olsa. Yeni türlere açılsak. Dilin devrimcileşmiş durumu bize yeni edebiyat türleri bahşetse. Evet bahşedecektir. Bir yandan siyasal roman, klasik roman sürecektir, bir yandan kendini kültüre derkenar eden dille hayatı adeta içine boca edeceğimiz "açık roman" yazılacaktır. Bedenini ve ruhunu bilgi devriminin gazabına açan sanatçı tarihe silinmez izini bırakacaktır. Açık roman, açık şiir güzel sanatların tarihini işte şimdi "başlatacaktır". Tarihe başlangıç vehmeden batılı-hıristiyan akıl sonda vehmeder. 18'lik delikanlı "ben sanal mıyım" diye haykıracak, muhalefetini üretecektir. Dünyada, Nevada taraflarında insanları laboratuvarlarda yetiştirecekler; Ortadoğu'da bir aşık maşukasına "sen kopya değilsin değil mi" diyecektir. Bir yerde kaybolan renk başka bir devrimci noktada uç verecektir. Yok ve bitti arasında genç sanatçı "varım, oluşuyorum, tükenmeyeceğim" demektedir.

Medya ile iktidarın çelişkisi görünürdedir. Medya her türlü muhalefetin karşısındadır. Herşeyi paraya dönüştürerek, görünürde var kılmak gerçekte yok etmek ister. Bizler medyanın karşısında Amerika'daki kızılderililer gibiyiz. Onlar herşeyi paraya dönüştürecekler, acaba o zaman bizi mi yemeği düşünüyorlar? Batılı akıl yamyamdır. Batı demokrasisi kocaman bir palavradır. Bu, palavradır ama, bu palavranın 20. yüzyılda Avrupa'da doğrudan savaşta öldürdüğü yüz milyon insan gerçektir. Bir kamera, bir polis, bir vatandaş numarası onlar işte budur. Pozitivizm üzerimize çevrilmiş bir tüfek gibidir. Tüfeğin uzantısındaki el, tetiği çekmeye reddettiği anda insan yerine kopya, yahut robot... İşte onların planı budur. Medya, iktidarın her sabah evrele yolladığı dinamit lokumudur. Akşamları açıkça taarruz ederler. Televizyon karşısındaki birey, göğüs göğüse çarpışarak insansa yaşama değerini, temel varoluş ahlakını çansiperane korumak zorundadır. İşte bu bizzat anarşi olan insan, son umudumdur. Küçüldükçe büyüyen dünya şiirin sesine kulak verecektir.

Hem Okudum Hem de Yazdım

MAHMUT ŞEVKİ OKUTAN

Pop Kültür Oluyor
Craig McGregor
Çev: *Güröl Özferendeci*
Çiviyazıları Yayıncılık

Pop kavramı, hem dünyada hem de ülkemizde elit kesimce dışlanıyor ve hor görülüyor. Yazar Craig McGregor öncelikle 'pop'un da bir kültür olduğu üzerinde duruyor ve en başta bir önyargıyı yıkmaya çalışıyor. Popüler kültüre içerden bakmaya ve anlamaya çalışan faydalı bir eser.

Orhan Veli
Memet Fuat
Adam Yayınları

Adam Yayınları Memet Fuat külliyatına bu kitapla bir halka daha ekliyor. Bu kitapta iki ayrı zaman diliminde Orhan Veli üzerine yazılmış çeşitli yazılar yer alıyor. Kitabın ilk bölümünde yazılar 1953-1995 yılları arasında yazılmış yirmı bir yazı yer alıyor. Kitabın ikinci bölümünde ise Memet Fuat'ın yeni kaleme aldığı ilk kez bu kitapta yayınlanan beş yazısı yer alıyor. Kitap, Orhan Veli'yi, dönemini, şiirini, beslendiği kaynakları ve onun hakkında gelişen tartışmaları ele alan kapsamlı bir çalışma.

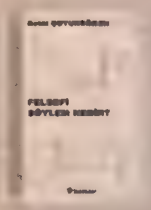

Felsefi Söylem Nedir?
Betül Çotuksöken
İnkılâp Yayınları

Felsefe varolanı nasıl kavramaya çalışıyor? Felsefenin ayırt edici nitelikleri nelerdir? Felsefe neyi, neleri konu edinir? Konularına nasıl yaklaşır? Bu yaklaşımını nasıl dile getirir? Her felsefi söylemde varolması zorunlu olan nitelikler nelerdir? Felsefeyi felsefe yapan nedir, nelerdir? Lise ve dengi okullarımızda felsefe derslerinin artık içinin boşaltıldığı bir dönemde felsefeye yeni başlayacaklar için iyi bir kitap.

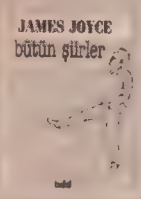

Bütün Şiirler
James Joyce
Çev.: *Osman Çakmakçı*
Babil Yayınları

İrlandalı ünlü yazar James Joyce, aslında şiirle başlamış edebiyata ancak daha çok yenilikçi bilinç akışı yöntemiyle yazdığı düzyazı kitaplarıyla tanınıyor. Kitapta sadece Joyce'un şiirleri yer almıyor. Onun hayatıyla ilgili ilginç fotoğraflar ve ipuçları da var. Artık Dünya edebiyatının mihenk taşlarından biri olmuş Joyce'u daha yakından tanımak için iyi bir fırsat.

Toplumcu Gerçekçi Şiir 1923-1993
Metin Cengiz
Tümzamanlar Yay.

Hem toplumcu şiirin kaynaklarına, hem de toplumcu şiir yazan şairlerin şiir serüvenlerine ilişkin bir inceleme. 1923-1953 yılları arasında ülkemiz şiir macerasında geniş yer tutmuş bir dönemi ve şiir anlayışını yeniden etraflıca ve bugünün bakış açısıyla düşünmek için yararlı bir antoloji. Özellikle genç şairler ve şiirseverler için...

Masal Mafya Semt Hikayeleri ve Diğer Çizgi Öyküleri
Kutlukhan Perker
Çınar Yayınları

Kutlukhan Perker, 1972 doğumlu genç bir çizer. Onu Öküz dergisinde yayınlanan çizgilerinden tanıyoruz. Kitap Perker'in ikinci çizgi kitabı. İlk kitabı "Türkan Şoray Dudağı" gibi güzel bir kitap. Genç ama usta bir çizerin elinden çıkma eski mahalle öykülerinin anlatıldığı bu kitabı çok seveceksiniz.

Ahşap Anahtar
Abdulkadir Budak
Can Yayınları

Kitap baştan sona 'baba' teması ve bu temayla ilişkilendirilen çeşitli konular üzerine yazılmış şiirlerden oluşuyor. Diğer şairlerin 'baba' temalı şiirlerine de çeşitli göndermeler var. Son yıllarda şiir üzerine fazlasıyla düşünen, dergiler çıkaran Abdülkadir Budak'tan 'baba bir kitap'. Bu kitaptan bir kaç dize: *"Ben bu şiirleri yazmasam ne olurdu / Bir daha susmuş olurdum kezzaptan sözcüklerle / Divan şairleri gibi söyleyecek olursam / Dikenli bir gül kalırdım bülbüle"*

Bir Tös Vardı
Fakir Baykurt
Papirüs Yayınları

Kitap Fakir Baykurt'un sekiz kitaplık özyaşam dizisinin beşinci kıtabı. Baykurt, yazardı ama öğretmendi de, üstelik öğretmenlerin örgütlenmesi için büyük çaba sarfeden bir öğretmen. Baykurt'un 1965-1971 yılları arasında Türkiye Öğretmenler Sendikası dönemini anlatıyor. Kısa adı TÖS olan bu sendika 1971 darbesiyle kapatılınca uzun bir yargılama dönemi başladı. Kitap boyunca TÖS'ün kuruluşundan kapanışına kadarki süreç yer yer bir roman havasında anlatılıyor.

Seslerimiz Öpüşürken
Ender Macun
Çınar Yayınları

İlginç bir roman denemesi. Günce, mektup, rüya, fantezi, anı, hikaye türleriyle kurgulanmış. Roman kahramanlarının hepsi tutkulu. Roman kahramanlarından Bay Kenan tüm bu kahramanların kaderi gibi. Onları maceradan maceraya atıyor. Hayatlarını hallaç pamuğu gibi değiştiriyor. Bay Kenan'ı geniş çağrışımlı bir metafor olarak da düşünmek mümkün. Bazen kader, bazen zaaf, bazen her şey..

Güzün İçindeki Ses
Tülin Tankut
Bu Yayınevi

Kitap, Bu Yayınevi'nin ilk gençlik dizisinden çıkmış ve ilk baskısını 1997 yılında yapmış. Bir anlamda belki çok arabesk olabilecek bir konuyu akıcı bir dille, sağlam bir kurguyla anlatıyor. Tankut'un kitabı gençlere okumayı sevdirecek, okuma alışkanlığı kazandıracak kitaplardan.

(H)içlenlenmeler
Salih Aydemir
İlgi Yayınları

Kitabın başında kitap için "şiirsel denemeler" ibaresi var. Tüm metinler iki ayrı paragraf ve bir kısa cümleden mürekkep. Yazarın kitabına seçtiği isim kitaptaki tüm metinlerin meramını da anlatıyor zaten. Bir içlenme ve h'içlenme kitabı bu yani. Yazar ve kahramanı Leo arasında geçen kalabalık bir iç konuşma.

İç Kitabı
Ece Temelkuran
Gala Yayıncılık

Ece Temelkuran, 1973 doğumlu genç bir yazar. Aslında mesleğini hiç icra edememiş, etmemiş bir avukat. Sonra serbest muhabir. Bütün Kadınların Kafası Karışıktır, Kızım Oğlum Devletim - Evlerden Sokaklara Tutuklu Anneleri isimli iki başka kitabı ve Bekaret Testi Suçtur isimli ödüllü bir araştırması da var. Temelkuran bu kıtabı 'yüksek sesle' okunmasını istediği bir içsesle yazmış. Kıtap türlerarası bir içyolculuk.

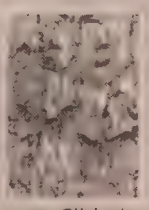

Söz Yaksın Kendini
Sabahattin Umutlu
Virtüel Yayınları

Sabahattin Umutlu 1967 yılında doğmuş. Çeşitli Fanzinler çıkarmış. Şiirleri çeşitli dergilerde yayınlanmış genç bir şair. Dizelerinde de zaten o fanzin ruhun özgür çağrışımı yenilikçi havası var. İlginç bir deneme.

Fethiye Günlüğü
Orhan Tez
Etki Yayıncılık

Fethiye'nin gizli özne olduğu ilginç bir günlük. Öyle alıntılar, dizeler, ahkam kesmeler, büyük fikirler yok kitapta. Sadece Fethiye'de yaşanan ve yazarın başından geçen hadiseler, izlenimler var. Başkalarından ziyade kişinin kendi kendisine tuttuğu bir günlük gıbı. Gündelik hayatın içinde Fethiye'de yaşanan olaylar.

Son Analiz: Bir Psikanalistin Acı Serüveni
Jeffrey Masson
Çev: *Üstün Öngel*
Ekin Yayınları

Yıllarca psikiyatri çevresinden dışlanmış Jeffrey Masson'un bu kıtabını çevirmen Üstün Öngel dilimize kazandırmış. Üstün Öngel'i kutlamak gerek. Kitap, Milos Forman'ın ünlü filmi Guguk Kuşu tadında ve bir roman akıcılığında. Yazar, mesleğinin insanlara verdiği zararları büyük bir açık yüreklilikle anlatıyor. Kitap boyunca psikanalize, terapi uygulayan bir 'deli' edası var. Hem psikanaliz cemaatini hem de tüm genel terapi yöntemlerini cesurca sorguluyor. Yazar daha önce Freud'un gün ışığına çıkmamış veya sansürlenerek bir kısmı yayınlanmış mektup ve belgelerini de uzun araştırmalar yaparak ve bir çok baskıya göğüs gererek yayınlamış.

kıyı

TUNCER ERDEM

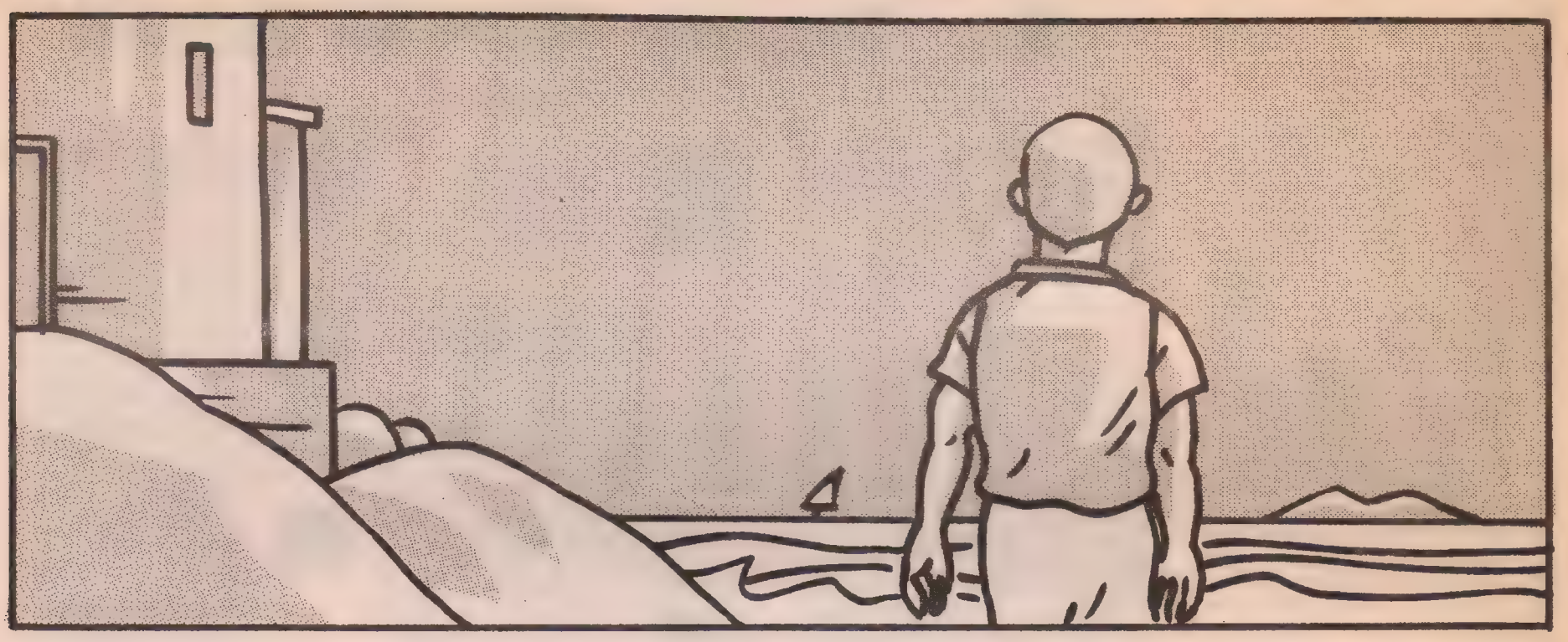

uzaklara özlemi, / kıyıdaki küçük yüreğin,

kömür şileplerinin ardındaki / köpüklü dalgalar gibi;

yol aldıkça durulan / ağırbaşlı bir heyecan...

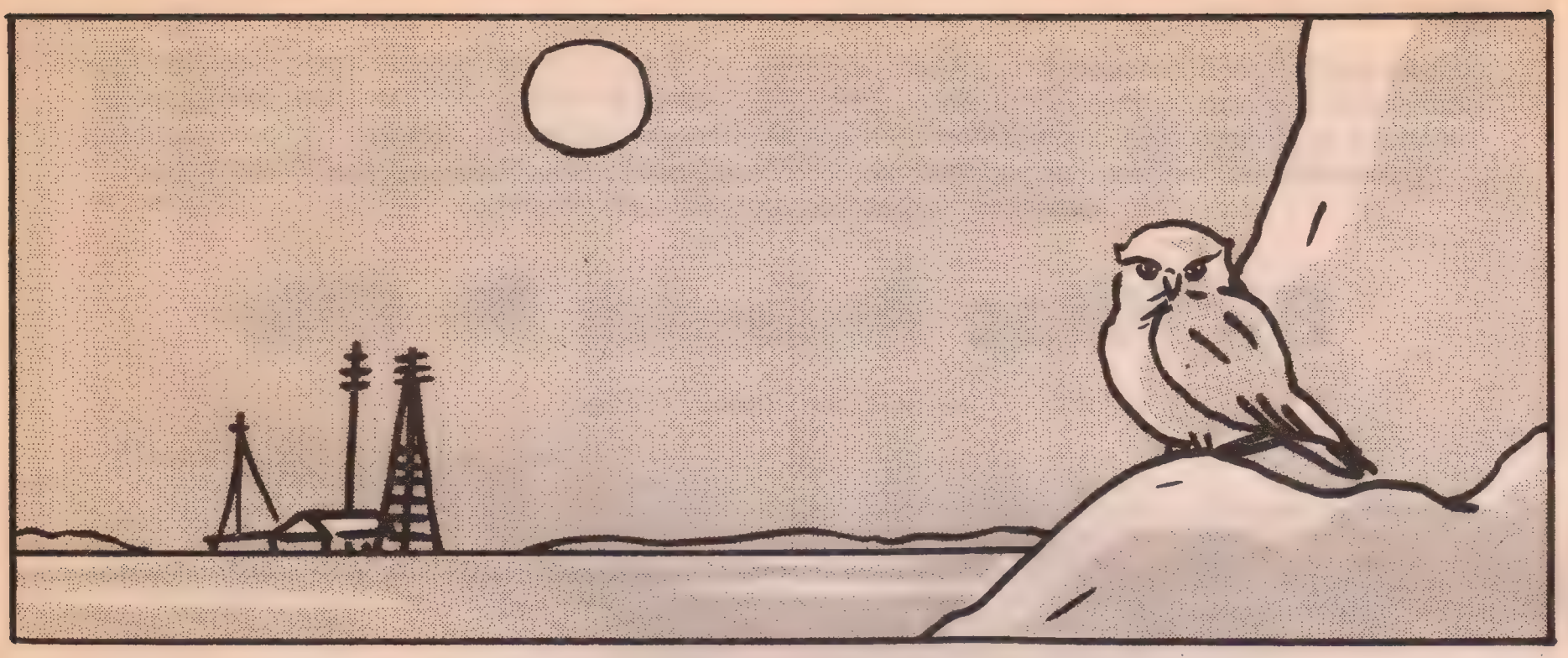

geceleri radyoda, / uzak istasyonlardan anlamsız cızırtılar.

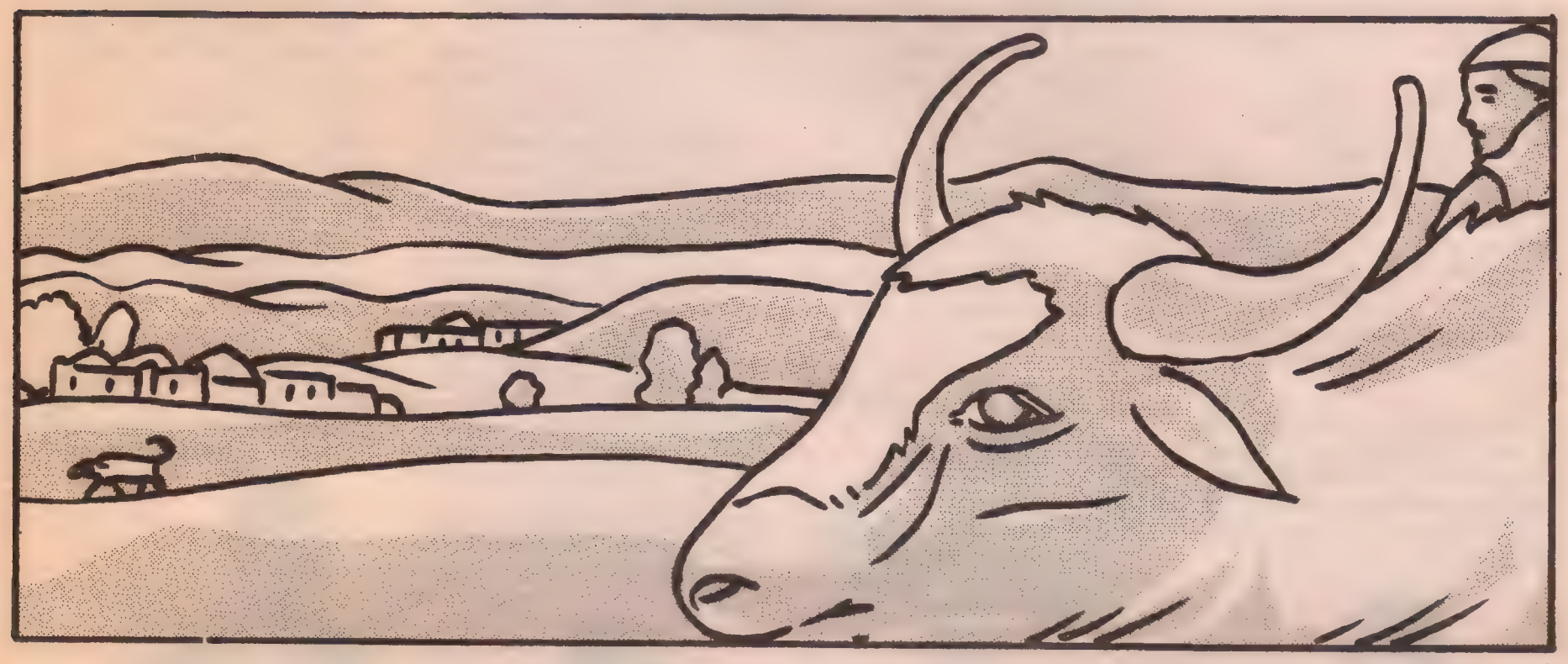

yeni toprakların tuhaf kokusunu, / adı duyulmamış kasabaların ruhunu taşıyor rüzgâr.

bir özlemin sonudur her keşif; / ve hepsi bir kıyıdan başlar...

Herkes kendi fikrine çocuğuymuş gibi sahip çıkıyor, onu çocuğu gibi her durumda haklı ve güzel buluyor. Ancak aynı zamanda çocuğuna belirli bir terbiye vermesi gerekiyor. Onu tehlikelerden koruması gerekiyor. Ona katı kurallar da koymak zorunda hissediyor kendini. Birtakım yasaklar, yükümlülükler, kısıtlamalar getiriyor kendi mücadelesine, kendi ideolojisine. Onun yoldan çıkmasını, başına bir şey gelmesini istemiyor.

Bir Kitap Anlaşıldı Mı Ölür

SÜREYYYA EVREN - RAHMİ G. ÖĞDÜL

İnsan da İnsana Sızıyor

Hayatı sürekli kompartımanlar halinde düşünüyoruz. İçeriklerinin birbirleriyle karışmadığı, birbirine sızmadığı kompartımanlar. Kafamızın içinde de hep çekmeceler var. İlgili şeyleri aynı çekmecelere koyuyoruz, daha doğrusu tıkıştırıyoruz. Estetik, güzellik duygularımıza hitap eden yaşam görüntülerini farklı kompartımanlarda saklıyoruz. Çirkin şeyler ise başka kompartımanlarda. Başka başka duygulanımlara denk geliyor bunlar.

Ancak işler her zaman böyle gelişmiyor, kompartımanlar birbirine sızıyor.

Doğa Bize Sızıyor, Biz Doğaya Sızabiliyoruz, Sızdıkça Sınırlar Sürekli Birbirine Karışıyor

Evlerimizi doğadan yalıtmaya çalıştıkça, ne denli başarısız olduğumuzu görüyoruz. Doğa küf olarak duvarlarımızda ortaya çıkabiliyor ve saten boyamızı berbat edebiliyor. Şık gösterilerimize sokak cocukları sızabiliyor ve gösteriyi berbat edebiliyorlar.

Görüntüler, imajlar üst üste çakışıyor, birbirine karışıyor, biz onları ayırmaya çalışıyoruz.

D.H. Lawrence diyor ki **"Bir kitap bir kez anlaşıldı mı, bir kez bilindi mi ve anlamı sabitleştirildi mi ya da yerleştirildi mi, o ölüdür. Bir kitap, ancak bizi etkileme ve farklı bir yoldan etkileme gücü olduğu sürece yaşar."** Her şeyin ama her şeyin anlamını kompartımanlar içine yerleştirerek öldürüyoruz. Birbirine sızması için ani şoklara, kompartımanların duvarlarını çatlatacak depremlere gerek duyuyoruz.

"Bir kitabın gerçek neşesi onu tekrar tekrar okumakta ve her zaman onu farklı bulmakta, yeni bir anlam, başka bir anlam düzeyi bulmakta yatar." Her şeye yeniden dönmek gerekiyor, kompartımanları çatlatmak, her şeyin birbirine sızmasını sağlamak gerekiyor.

Dayanışma Nine Ve Torunları

Dayanışmanın üzerine titrememiz lazım. Bir torun gibi. Dayanışma hepimizin torunu. Ve hepimiz dayanışmanın torunuyuz. Torun sahibi olmakta ya da torun olmakta şöyle bir avantaj var: Mücadele, ideoloji, siyaset vs. bunlar mücadele edenin çocuğu gibi. Herkes kendi fikrine çocuğuymuş gibi sahip çıkıyor, onu çocuğu gibi her durumda haklı ve güzel buluyor. Ancak aynı zamanda çocuğuna belirli bir terbiye vermesi gerekiyor. Onu tehlikelerden koruması gerekiyor. Ona katı kurallar da koymak zorunda hissediyor kendini. Birtakım yasaklar, yükümlülükler, kısıtlamalar getiriyor kendi mücadelesine, kendi ideolojisine. Onun yoldan çıkmasını, başına bir şey gelmesini istemiyor.

Oysa dede ve nine, anne-baba kadar sorumluluk hissetmez üzerinde ve hep kural yıkar çocukla beraber. Dede-nine sürekli kaçamak yaparlar ve katı terbiyeyi bozarlar ve çocukla hiç çekinmeden çocuk olabilirler.

Dayanışmalar mücadelelerin anneanneleri gibidir. Çocuk-mücadelenin büyüme sürecine katkıda bulunan çeşit çeşit görüş, çeşit çeşit varyasyon açarlar.

Kesişmeler, iç içe geçmeler çok önemlidir. Çok doğurgandır. Sosyalleştirirler. Her ideoloji bir büyükanneye büyükbabaya sahip olmalı.

Kalabalığın içinde büyümeli. Çok seveni olmalı. Bisiklete binip kaçabilmeli.

Örneğin **Thomas Bernhard** kendi çocukluğunu anlattığı **Bir Çocuk** adlı kitabında böyle bir deneyimini anlatır. Bernhard henüz sekiz yaşındadır.

Bir gün eski Steyr marka bir bisiklete atlayıp kendi kendine bisiklet kullanmayı öğrenir. Bulunduğu Taubenmarkt'ta birkaç tur attıktan sonra artık çok iyi kullanmayı bildiğini düşündüğü bisikletle otuz altı kilometre ötedeki Salzburg'ta oturan Fanny teyzeyi ziyaret etmeye karar verir. Tabii işler beklediği gibi gitmez, bir süre sonra hava kararmaya başlar, ardından zincir kopar, yol kenarındaki hendeğe düşer vs. Neyse, sonunda onu eve bırakanları da atlatır ve annesinin yanına değil doğruca anarşist büyükbabasının yanına gider. Büyükbabası gerçekten de onu korur ve bu eyleminin büyük bir cesaret ve girişim olduğunu söyleyerek Bernhard'ı anne dayağından ve büyük krizden kurtarır. **Bernhard** büyükbabaları şöyle anlatıyor: **"Büyükbabalar her insanın öğretmeni, gerçek filozoflarıdırlar; başkalarının sürekli kapattıkları perdeleri onlar açar. Ancak onlarla birlikte olduğumuzda gerçek olanı, yalnızca seyirci salonunu değil, sahneyi ve sahnenin arkasındaki her şeyi görürüz. Büyükbabalar yüzyıllardan beri şeytanı yaratıyorlar; onlar olmasaydı yalnızca sevgili Tanrı olacaktı."**

Allah analı babalı büyütsün derler. Tabii güzel, bir mücadele anasız babasız kalınca zorluklar çeker. Fakat esasında allah anneanneli babanneli dedeli nineli büyütsün demek lazım.

Ara Not: Bu arada Süreyyya enişte oldu! Genç bayan **Nisan Güneş Elçi** hayata atıldı. Allah anneli, babalı, anneanneli, babaanneli, dedeli, nineli, teyzeli enişteli, halalı, ablalı, ağabeyli büyütsün diyoruz...

Çıplak Gerçekler!

Nine mine derken gazetede bir haber: "Yargıtay, yaşları 63 ile 77 arasında değişen dört nineye, 'bölücü örgüte yardım-yataklık ettikleri'

gerekçesiyle verilen 3 yıl 9'ar ay ağır hapis cezasını onadı."

Dil Sürçmeleri?

Bazen dil sürçmeleri çok verimli, çok isabetli oluyor. Örneğin geçenlerde **Teksas Valisi George Bush**'un Teksas eyaletinde nasıl peşpeşe idamlara imza attığıyla ilgili bir haber vardı televizyonda. Tam bir asmayalım da besleyelim mi idaresi kurulmuş. Eakat **Ali Kırca** haberi sunarken yanlışlıkla **Tekses Valisi** demesin mi...

Çok doğru gerçekten, Ali Kırca çok haklı bu dil sürçmesi yorumunda. Esaslı bir öngörü. Tek-ses, tek-ülke, tek-din, tek-parti, tek-vali, tek-doğru diye giden tek-çizgide Bush ABD'nin başına geçerek Teksas Valiliği'nden Tekses Valiliği'ne terfi ediyor galiba.

Bakkaldan Bir Çocuk Çıktı

Bir çocuk. Bir iki yaşlarında. Bakkaldan dışarı çıktı zorlu adımlarla. Yeni yürümeye bağlamış belli. Düşüyordu az kalsın. Bir tökezledi iki tökezledi ama düşmedi. Kendini toparladı. Şöyle bir sokağa baktı, önce sola sonra sağa, sokağı kolaçan etti. Sonra dönüp tekrar bakkala yöneldi.

Gene düştü düşecek derken dengeledi kendini. Yardıma ihtiyacı yoktu açıkça. Şunu düşündürüyor: Çocuk düşe kalka büyür. Çünkü düşmemek ve büyümek istiyor. Düşmek veya ölmek istemiyor, ciddi bir iradeyle hayatta kalmaya, ayakta kalmaya çalışıyor. Çocuğun sürekli korunması bir şeydir. Ama o ayakta kalma iradesinin beslenmesi, o iradenin önünün açılması başka bir şeydir....

Doğum Ve Doğum Sonrası

Bazı TV belgesel ekipleri bir doğum olayına tanıklık edecekleri zaman çok heyecanlanırlar -ya da en azından seyirciyi heyecanlandırırlar. Bir telaş, koşuşturmaca, olağanüstü bir olaya canlı tanıklık fırsatı havası estirilir.

Işte böyle bir belgesel sahnesi düşünün. Ceylan benzeri bizim için pek tanıdık olamayan bir hayvan doğum yapıyor. Bir Avustralya hayvanı gibi geliyor. Doğum sürecininse başka pek çok tanıdık hayvana benzediğini görüyoruz.

Ayakta doğuruyor yavrusunu. Yavru yere düşüyor. Anne hemen dönüp onu koklamaya başlıyor. Hafif hafif yalıyor arada bir, üzerindeki sıvıyı temizliyor.

Bu arada yavru ayağa kalkmaya çalışıyor. Yavrunun ayağa kalkma çabası ortalama bir saat sürüyor. Defalarca ayağa kalkmayı deniyor defalarca düşüyor. Annenin yavruya yardım edecek elleri kolları olmadığı gibi böyle bir eğilimi de pek yok. Anne, sadece oradan ayrılmıyor, onun yanında olduğunu hissettiriyor.

Ne kadar iyi hatırlıyoruz bu duyguyu kendi hayatlarımızdan. Bazen sadece orada olmak gerekiyor.

Mahallenin Ekolojisi

Sosyal Ekolojist Dönüşüm kuruldu. 3 Aralık pazar günü yapılan açılışın ardından SED etkinlikleri de **Baraka** filminin gösterimiyle başladı.

Çeşitli film ve belgesel gösterimleri ve söyleşilerden oluşan etkinlikler SED'in Asmalımescit Mah. Meşrutiyet Cad. No:249 Daire:3 Beyoğlu/İstanbul'daki lokalinde gerçekleştiriliyor. Tel: 0212 293 21 29 - 0 212 249 05 34. E-mailleri: sosyalekoloji@hotmail.com

Mahallede İlkyardım Kursları

Birtakım dernekler kurulur, lokaller açılır, film falan gösterirler, söyleşi möyleşi yaparlar, gidip çay içilir vs. Bunları biliyoruz. Fakat burada ekolojistler postdeprem çağına uygun bir numara yakalamışlar; SED'de ilkyardım kursları veriliyor... İst. Büy. Şehir Belediyesi Acil Yardım ve Cankurtarma Müd. Eğt. Şubesi işbirliğiyle düzenlenen kursların ilk günü teorik çalışma yapılıyor ve saat 10.00'dan akşam 17:00'ye kadar sürüyor. Diğer iki gün de belediyenin yerinde pratik dersler yapılıyor. Kayıt olmak için acele ediniz, kontenjanları stoklarla sınırlı! --bu arada geçenlerde PTT'de telefon faturası ödüyorduk memur **"bizi seçtiğiniz için teşekkür ederiz,"** dedi şakacı bir tonla. Neyse.

İlkyardım meselesinin çeşitli yönleri var. Mesela geçenlerde bir maçta **Fenerli Andersson**'un kafası yarıldı, saha kenarında dikiş atıp hemen maça geri gönderdiler. Prag 2000 eylemlerinde de eylemciler polisin saldırısıyla yaralandıktan sonra geride tedavi olup tekrar mücadeleye dönüyorlarmış!

Er Ryan'ı Kurtarmak filmini seyretmiş olanlar hatırlayacaklardır. Filmin hemen başındaki uzun ve şiddet dolu çıkartma sahnelerinde Almanlar takır takır çıkartma yapan Amerikan askerlerini vururken vurulan askerlerin arasında bir ilkyardım ekibi dolaşıyordu. Bir yandan ateş devam ediyor bir yandan da doktorlar kurşunların arasında koşuşarak teşhis koyuyorlar, tedavi ediyorlar, operasyon yapıyorlar, ölüleri ayırıyorlar.

Akla şu geliyor, acaba ilkyardım olduğu gibi ilk direniş de olabilir mi? Hiyerarşik ilişkilerin yol açtığı acil yaralanmalarda mikro direnişlerle hemen yarayı kapatıp sahaya dönüyorsun... Mesela mikro direnişler minik özgürlük dikişleri atmaya benziyor. Dört özgürlük dikişi ve maça devam. Bu aslında ütopyaların ütopik beklentilerle kan kaybettirdiği yaralılara gündelik hayatın yara sarma imkanlarını sunuyor. **'Özel olan politiktir'** iklimini genişletiyor.

Mahallenin De Bir İnternet Kafe'si Var!

Siyanürsüz Bergama Hareketi

Bildiğiniz gibi, Bergama-Ovacık siyanürlü altın madenine karşı yıllardır kararlı bir mücadele yürüten Bergamalı köylüler **Eurogold**'un faksından çıkma düzmece belgeler kanıt gösterilerek çete kurma suçlamasıyla karşı karşıya bırakıldılar. Bergamalı köylüler yakında İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde gizli örgüt üyeliğinden yargılanacaklar.

Bu noktada **'Siyanürsüz Bergama Hareketi'** adlı bir grup kurulmuş durumda. Grup, eğer Bergama köylüleri örgüt üyesiyse ben de aynı örgüte üyeyim diyerek kendilerini DGM'ye ihbar ediyorlar. Ve bunu bir kampanyaya dönüştürmüşler.

Ayrıntılı bilgi ve döküman web sitelerinden (www.siyanursuzbergama.org) alınabilir. İletişim için: Ender Eren: (542) 582 06 72 - Ebru Özdemir: (533) 340 31 31 ya da bilgi@siyanursuzbergama.org.

İşkenceyi Durdurun

Uluslararası Af Örgütü'nün sitesinde de bir kampanya haberi var. **'Dünyayı işkenceden arındırılmış bölge yapın'** kampanyası www.stoptorture.org sitesini ziyaret ederek işkenceye karşı bir adım atmanızı, arkadaşlarınıza ve ailenize kampanyadan söz etmenizi ve kampanyaya katılmalarını önermenizi istiyor. Kampanyaya davet metinlerinde şöyle diyorlar: **"İşkence dünya ülkelerinin yarıdan fazlasında uygulanmakta. İşkence ne kaçınılmaz ne de doğaldır. İşkenceyi nasıl durduracağımıza dair bir bilgi eksikliği yok; sadece siyasi irade eksikliği var. Uluslararası Af Örgütü'nün kampanyası işkenceyi durdurma gücünü elinde tutanlara baskı yapmayı amaçlamaktadır. Değişim için siz de yardım edin."**

sureyyyaevren@yahoo.com - rgogdul@yahoo.com

Sydney Hattı

NİHAT ZİYALAN

Kanguruların patır patır pisledikleri meğer altın değil, şeymiş. Hani sokaklarından altın süpürecektin? Üstelik gittin, Demir Yolları'na hamal oldun. Yer süpüyorsun, hela temizliyorsun. Olsun! Burada İngilizce bir yaşam var, beni kim tanır ki? Peki bu için için ağlamalar ne oluyor? Üstelik saçın acayip dökülüyor!

Sürgün ve Arka Oda

Kapılar yüzüme karşı değil, içime karşı kapandı duygusu... Hiçbir hazırlığın yok. Saçlarının rüzgarda savrulduğu, yürü ya gençliğim dediğin bir sırada birdenbire burun buruna geliyorsun.

Ayrılmayı aklının kenarından bile geçirmediğin ortağınla, pattadak ayrı düşüyorsun. Çünkü ortaklığınızda ilk kez bir şey yaşanmış, o veya siz sınıfta kalmışsınız. İnsan oğlu sınıfta kalmayı hazmedemiyor. Vay anasını, pisi pisine mi geçti bunca yıllar? Aklın muhasebe yapmaya kayar.

Kendini ortağına inşaat kalfası, hadi çekinmeden yaz, inşaat amelesi yapmışsın. İstanbul Büyükada'da onun üstüne olan bir arsaya, artistliğini de kullanarak apartman dikmeye soyunmuşsun. Harcamalar senin elinde, arkadaşların tarafından hayat kahpelikle doludur diye uyarıldığın halde üç beş kuruş bir kenara atmamışsın. Kendi paramı mı çalacağım yahu diye bakıyorsun ortaklığınıza. İşte o, aranızda ilk kez yaşanan olayda, kendim ettim kendim buldum diyerek, dımdızlaklaşıyorsun.

İşi terk edince, evini terk etmiş gibi oluyorsun, yahu aman yatacak yerim, en kötüsü param yok! Üstüne üstlük bir gönül kırgınlığı da bastırmıştır. Sağolsun gerçek dost, arkadaşların yetişir, ama nereye kadar? Sokakta imzalı resmin istenecek kadar bir artistsin. Daha doğrusu kendini öyle görüyorsun. İşte bu, daha doğrusu kendini artist görüyorsun duygusu, dipten dibe, bu diyardan çekip gitmelisin, sen buralarda yapamazsına dönüşür.

Ekonomik veya politik bir sürgünlük değil. Kendinin yarattığı, artık ben bu diyarda yapamam! Bütün bunlara tuz biber eken bir olay oluşur: Soyunur musun? Sinemalarda, koltuk gıcırtılarına karşı anadan doğma soyunacaksın! İki üç günde, bir film atılıyor. Aklının ucundan bile geçmeyen bir para! Sanatçı sorumluluğun seni geri tutuyor. İnsanları kandırmaya değil, onların zihnini açmaya kararın var. Ama parasızsın! Soyunur musun teklifine evet derim diye, kaçacak delik ararsın. Belki de soyunmayı bahane ediyorsun, dipten vuran sorunların üstünü küllemek için...

Tam bu arada, içindeki vicdan denilen şeyle, bir arka oda ördüğünün ayrımına varırsın. Üstelik kapısı da her zaman açık! Sinemada soyunmana, köşe dönücü olmana hacet yok! Ama aynadaki aksinde, az buçuk da olsa kendini bir şöhret görme var. İmzalı fotoğrafı istenen artist!

Vicdanınla, kendini şöhret görme duygusu, resmi elbise veya cop baskısı olmadan arka odada çekişmeye başlar. İşte o sırada sansür de işe karışır. Ahlaki, toplumsal, polisiye bir sansür alayı yani! Kişisel sansür diyemezsin, çünkü vicdanının onun yerini almasını istiyorsun. Sığındığın o arka oda, giderek vicdanının arka odası oluyor. Hesaplaşmalar hep orada yapılıyor.

Aklının, en önemlisi, sorumluk duygunun konuk edildiği karanlık odadan, kanguru ülkesine kapağı atman önerisi gelir. Senin istediğin, kafanı yastığa koyduğunda rahat uyumak değil mi?

Orada yaşam İngilizce. Artistliğin, şairliğin Avustralya'da geçer mi? Her işi yaparım. Gerekirse tuvalet temizlerim. Burada yapsana, vatanında. Şöhretim buna engeldir! El ne der sonra?

Kapağı Avustralya'ya attım, Sidney Havaalanı'na vardım diye sevinmen gerekirken, etrafında konuşulan dilin salt İngilizce olmadığını şaşırman büyüyerek işitir ve pısmaya başlarsın. O an, ah bir geriye dönebilsem diye kıvranırsın. Ama köprüler atılmıştır. Daha sonra, kendini ikinci sınıf bir vatandaş gibi göreceğin bir ülkeye imzalı fotoğrafını da sürgün ettiğini anlarsın.

Avanta işe bulaşsana! Esrar, ot, daha sonra beyaz satarsan, bok gibi para cukka!

Şiişt sakın ha diye arka odadan bir ses gelir. Ben seni bunun için mi buralara sürgün ettim?

Sığındığın arka oda gaddardır ama, sana ihanet etmez. Çıkar için onur kırıcı durumlara meylettiğinde bıkmadan seni uyarır, yalnız bırakmaz. Geldiğin yerde de köşeyi dönebilirdin!

Kanguruların patır patır pisledikleri meğer altın değil, şeymiş. Hani sokaklarından altın süpürecektin? Üstelik gittin, Demir Yolları'na hamal oldun. Yer süpüyorsun, hela temizliyorsun. Olsun! Burada İngilizce bir yaşam var, beni kim tanır ki? Peki bu için için ağlamalar ne oluyor? Üstelik saçın acayip dökülüyor!

Arka odanda keyif çatan vicdanın, sesini dinletir: Yaşamını güzelleştirerek yaşamayı öğren!

Benden önce gelenleri mi örnek almam gerekir? Çoğunca dedikleri şu: Paran olacak hemşerim! Havuzu bahçesi olan bir ev, son model otomobil. Banka defterini cebinde gezdirip, arada bir dokunacaksın. Ya da dine ver kendini, beş vakit namaza dur. Yapamam! Bütün bunlara durumum müsait değil. Üstelik çok geç.

Giderek bu arka oda, enerjisini edebiyat kitapları okumaktan, yazı yazmaktan alır. Değişik bir oksijen üretilir orada. Arka odadan gelen sesler:

Ana diline yapışarak oku ve yaz.

Dünyada yapılan haksızlıklara duyarsız kalma. Hayatı güzelleştirmeye çalışarak yaşamayı öğren ve her zaman ufukta bir umut ışığı gör.

Kafayı yastığa koyunca rahat bir uyku çekmek değil midir önemli olan?

Sydney 2000

Not: *2001'de Ece Ayhan'ımızın şifa bulmasını dilerim.*

Genç olsun yaşlı olsun, yorgun hafızalar insanları zaman zaman yanıltabiliyordu. Geçtiğimiz Antalya Film Festivali'nde öykücü ve senaryo yazarı dostumuz Osman Şahin de böyle bir tuzağa düşmüştü. Tebrik ettiği sinema yazarı Ali Hakan'ı kime benzetmişti biliyor musunuz? "Filler ve Çimen"in yönetmeni Derviş Zaim'e...

Bilge Olgaç

Derviş Zaim

Biket İlhan

Türk Sinemasında 'Yeşilçam Benzetmeleri'...

AGÂH ÖZGÜÇ

1960'lı yılların Türk filmlerinde, sık sık birbirlerine benzeyen tiplerin ve bu benzetmeler yüzünden düş kırıklığına uğrayanların öykülerini izlerdik. Abla ile kardeşi birbirine karıştıran saf aşıklar ya da gözkoyduğu erkeği elde etmek için türlü oyunları çevirip kardeşlerinin kimliğine bürünen uyanık abla tipleri... Ve benzetme olaylarının başka çeşitlemeleri.

Onlar, hayaller üzerine kurulmuş filmik benzetmelerdi belki. Ama gerçek yaşamımıza döndüğümüzde yorgun belleğimizle biz de zaman zaman Yeşilçam filmlerindeki gibi birilerini birilerine benzetip tuzaklara, tatlı yanılgılara düşmüyor muyuz? Ne kadar dikkatli olsak da pot üstüne pot kırmıyor muyuz?

İşte, önce kendimle ilgili bu tür bir yanılsama örneği.

Yıl 1961. Tünel'e doğru inen İstiklal Caddesi üzerindeki dönemin ünlü gece kulüplerinden Vagon-Blö'de (kapanalı yıllar oldu) **"Küçük Hanımefendi"** adlı bir film çekiliyor. Ve ben **Sinema Dergisi** adına bir set röportajı yapıyorum. Maskeli balo sahnesinin çekimi yapılan gece kulübü, özellikle de duvar kenarlarındaki oturma yerleri vagon dekorlarıyla süslenmiş. Bu vagonlardan birinin içinde oturan oyuncu **Yavuz Cener**'le selamlaşıyoruz. Ardından el sıkışıp konuşmaya başlıyoruz Yavuz Cener'le. Ne Yavuz Cener'i?..

Karşımdaki, birkaç ay önce **Belgin Doruk**'la evlenen yapımcı kocası **Özdemir Birsel** değil mi? Ne kadar da birbirlerine benziyorlar? Her ikisini de yakından tanımış olsam böyle bir tuzağa düşmeyeceğim. Ha Yavuz Cener, ha Özdemir Birsel. O kadar birbirlerine yakın tipler. Bir süre sonra olay aydınlanınca, hatamı anlayıp nasıl da mahçup oldum (Daha sonraki günlerde daha iyi tanıdığım bu iki sinemacının kulakları çınlasın).

Elde olmayan bu tatlı benzetmeler yüzünden mahçup olan yalnızca ben miyim? İşte bu da tanık olduğumuz bir tatlı olay.

Yıl 1990. Şimdi ismini hatırlıyamadığım filmin özel gösterimi nedeniyle bir kokteyldeyiz. Sinema yazarı **Coşkun Şensoy**, heyecanla yerinden fırlar. Birkaç adım ötesinde arkadaşlarıyla sohbet eden hanımı, yönetmen **Bilge Olgaç** sanıp tebrik eder. Oysa heyecanla tebrik ettiği kadın, Bilge Olgaç değil, sinema yazarı **Sevin Okyay**'dır. Okyay da Şensoy'un bu masum yanılsamasını hoşgörüyle karşılayıp onu bozmaz. Ama biz durumu açıklayınca, işte o zaman hatasını anlayan Coşkun Şensoy bozulur.

Nedense bu tatlı benzetmeler çoğunlukla film galalarında ya da koktelylerde gerçekleşiyor. Örneğin, **Füsun Önal** da **Atilla Dorsay**'ı yazar **Doğan Hızlan**'a (takma adı **Osman Giritli**) benzetmedi mi bir kokteylde? İki yazarı birbirine karıştıran Füsun Önal, durumu kurtarmak için ne demişti? **"Sesinizi Doğan Hızlan'a benzetmiştim..."**

Sinema dünyamızdaki bu benzetmeler, birbirine karıştırmalar, çalışkan ve konuşkan dostumuz sayın **Ünsal Oskay**'a dek uzanır. Oskay da bir kokteylde **"Kayıkçı"**nın yönetmeni **Biket İlhan**'ı tiyatro sanatçısı **Ayla Algan**'la karıştırmamış mıydı?

Sinema ve sanat dünyamızda bu benzetmeler ve karıştırmalar, özellikle de nüfus kağıtları eskidikçe elde olmayan yanılgılarla sürüp gidecekti. Aslında bu pot kırmaların yaşlanmakla da pek ilgisi yoktu. Geçenlerde bir film festivali nedeniyle Ürgüp'teki gece kulüplerinden birindeydik. O gece kulüp müşterileri arasında bir dalgalanma olmuş, içeri giren bir yakışıklıyı herkes **Kadir İnanır** sanmıştı. Gerçekten çok matrak bir geceydi. Neşemizden bir hayli kafayı bulmuştuk. Oysa Kadir İnanır'a benzeyen yakışıklı, Ürgüp'teki Janet Pansiyon'un sahibi eski gazeteci Cumhur'dan başkası değildi.

Genç olsun yaşlı olsun, yorgun hafızalar insanları zaman zaman yanıltabiliyordu. Geçtiğimiz Antalya Film Festivali'nde öykücü ve senaryo yazarı dostumuz **Osman Şahin** de böyle bir tuzağa düşmüştü. Tebrik ettiği sinema yazarı **Ali Hakan**'ı kime benzetmişti biliyor musunuz? **"Filler ve Çimen"**in yönetmeni **Derviş Zaim**'e...

Daha çok 65 yaşın üzerindekilerde görülen unutkanlık, tanıma güçlüğü gibi durumları içeren bellek kaybına **"Alzheimer hastalığı"** deniyor. Uzmanlara göre **"21. yüzyılın hastalığı"...** Halk dilinde ise **"bunama"** adıyla tanımlanan bu hastalıktan Allah hepimizi korusun.

Bu arada **"Türk Sinemasında Yeşilçam Benzetmeleri"** başlığını atarken bir düzeltme yapmak gerekiyor. Gerçek yaşamdaki bu benzetme yanılgıları, elbette Yeşilçam filmlerinde gördüklerimizden çok farklı. En azından o öykülerdeki, o filmlerdeki gibi yapay değil. Çünkü **"masumiyet" ve "mahcubiyet"** içiçe yaşanıyor bu benzetmelerde.

Nejat Saydam'dan Fatih Altaylı'ya...

Kimi zaman alaycı, kimi zaman sert üslubu nedeniyle ve özellikle de sinemacıların tepkisini çeken ünlü bir köşe yazarı **Fatih Altaylı**. 36. Antalya Film Festivali sırasında genç sinemacıları bir araya getirerek düzenlediği açık oturumda da alaycı bir üslup kullanmış ve oturuma katılan **Barış Pirhasan**, Altaylı'ya karşı gayet nazik bir yaklaşımla tepkisini dile getirmişi.

Ölümünden önce tepkisini dile getiren sinemacılarımızdan biri de yönetmen **Nejat Saydam**'dı. 22 Ekim'de yitirdiğimiz Saydam, ölümünden bir ay kadar önce Altaylı'ya şu faksı çekiyordu:

"Sayın Fatih Altaylı

13 Eylül tarihli köşe yazınızda "Bir film çekimi için İstanbul dışına çıkmak..." diye devam eden bir olaylar zincirine yer veriyorsunuz.

Hassasiyetimi mazur görün. Yüzün üstünde film çevirdim. Çeşitli yıllarda yurtiçi ve yurtdışı çekimlerim oldu.... Hepsini saygıyla andığım sevgili hanım arkadaşlarım, güven duyguları ve huzur içinde bu çalışmalara katılmışlardır.

Bu çalışmalar boyunca bir tek müessif olayı yaşamadım, yaşatmadım. Benim dışında da böyle bir olay asla yaşanmamıştır (Ayrıca her meslek kolunda olduğu gibi kendini Türk sineması mensubu ilan eden birtakım düzenbazlar münferit olaylar yaratmış olabilirler).

Türk sineması bir ailedir. Bunu o günleri yaşayan gazeteci dostlarınızdan öğrenebilirsiniz. Birçok seyahatlerimizi onların gözlemleri içinde yapmışızdır. Hele bir tanesini saygıyla anmadan geçemiyeceğim. **Erol Dernek...** Ve Yeşilçam ona vefa borcunu en güzel sokağına adını koyarak ödemiştir.

Saygılarımla.

55 yıllık sinema emekçisi yönetmen **Nejat Saydam**.

Ancak Saydam'ın dile getirdiği bu duygu yüklü satırlar, karşı bir tepkiden çok bir iç dökmenin en doğal ifadesiydi. Son derece hassas ve kırılgan bir iç dünyası olan Saydam'ı böyle üzen neydi?

Özetlersek, Altaylı 13 Eylül tarihini taşıyan yazısında şöyle diyordu: "Yakın zamana kadar Türk filmcileri İstanbul dışında çekime gideceği zaman, yanlarında götürecek kadın sanatçıyı bırakın, kadın makyöz bile bulmakta zorlanırlardı. Çünkü film çekimi için İstanbul dışına çıkmak demek, başta başrol oyuncusunun, sonra rejisörün, ardından filme destek veren yerel makamların tacizine uğramak demekti".

Oysa Altaylı'nın geçmişe dayalı ve kulaktan dolma sözleri, bir **"zincirleme taciz olayı"** açısından ne kadar abartılı da olsa geneli bağlamıyordu. Diğer mesleklerdeki gün ışığına çıkmayan **"gizli taciz olayları"** da geneli bağlamazdı. Ama sinema ve sinemacılık mesleği, magazin dünyasının en önde gelen haber kaynağıydı. Ve Altaylı'nın da ifade ettiği gibi **"bayılıyorduk yatak odası öykülerine"...** Hele, adım başında pusuya yatan magazincilerin en zengin haber kaynağı sinema dünyası olursa?

Ve yine sayın Fatih Altaylı'nın sözkonusu yazısında iddia ettiği gibi, magazin basınının uzun süredir gündeminde olan **Kadir İnanır-Buket Saygı** olayı yüzünden ne **"Türk sineması kaybetmiştir"**, ne de bu olay **"Türk sineması için bir darbedir"**. Türk sinemasına asıl darbeler, böyle ucuz sansasyonel **"yatak odası öyküleri"**nden değil, **"hariçten gazel okuyanlar"**ın saldırılarından gelmiştir. Özürle hatırlatırız.

Hülya Koçyiğit'le birlikte ilk kez kamera karşısına çıkan Ulvi Doğan, ünlü bir sinema yıldızı değildi. Ünlü Türk ve yabancı kaynaklı kadın yıldızları kapak konusu yapan Ses Dergisi, bu medyatik kuralı ilk kez ünsüz bir erkek oyuncuyla bozuyordu.

Geçmişini Sahaflarda Arayan Bir Ulvi Doğan...

"Susuz Yaz", Türk sinema tarihinin önemli ve olaylı filmlerinden biri. Önemi, 1964 Berlin Film Şenliği'nde uzun metrajlı film dalında sinema tarihimizin **"uluslararası ilk büyük ödül"**ünü kazanması. Bir **"olaylı film"** olmasının nedenine gelince? Büyük usta **Metin Erksan**'ın yönettiği "Susuz Yaz"a iktidarın yurtdışına çıkmasına yasak koyması, filmin yasadışı yollardan Berlin'e kaçırılıp festivale katılması. Filmin başrol oyuncusu ve Erksan'ın ortağı **Ulvi Doğan**, İngiltere'de "Susuz Yaz"a sevişme sahneleri ekleyerek **"Kardeşimin Karısı"** adıyla gösterime sokması... Bu ve diğer olaylar nedeniyle iki ortağın aralarının bozulması, birbirleriyle çatışmaları...

Ve daha neler, neler?..

36 yıl önce "Susuz Yaz"la ilgili olayları öğrenmek isteyen meraklılar varsa, 1964'ün **Ses Dergisi** koleksiyonlarına bakabilirler.

Ne ilginçtir ki, "Susuz Yaz" Berlin Film Festivali'nde birincilik ödülü "Altın Ayı"yı kazanınca Ulvi Doğan, o dönemin en büyük sinema dergisi Ses'e kapak oluyordu. Kaldı ki **Hülya Koçyiğit**'le birlikte ilk kez kamera karşısına çıkan Ulvi Doğan, ünlü bir sinema yıldızı değildi. Ünlü Türk ve yabancı kaynaklı kadın yıldızları kapak konusu yapan Ses Dergisi, bu medyatik kuralı ilk kez ünsüz bir erkek oyuncuyla bozuyordu.

Neden filmin asıl yaratıcısı **Metin Erksan** değil de parayı basıp oyuncu olan Ulvi Doğan'dı?.. Popülizmden uzak gerçek yaratıcıların sanatsal özellikleri ne denli ağır bassa da **"bizim medya"**da kapak olabilme şansları yoktu.

Ulvi Doğan, Almanya'da tekstil mühendisliği yapan yakışıklı ve çakı gibi bir delikanlıydı. **Necati Cumalı** uyarlaması **"Susuz Yaz"**da oynadığı yıl 33 yaşındaydı. Bir filmlik oyuncu olarak sinema ansiklopedilerinde yer açılan Doğan, "Susuz Yaz"dan sonra uzun yıllar Türkiye dışında yaşadı. Ve geçtiğimiz günlerde Beyoğlu Aslıhan'daki Sahaflar Çarşısı'nda, onu tanıyanlar tarafından görüldü. **Sahaf Sener Köksümer**'den, 36 yıl önce fotoğrafları ve röportajları yayınlanan dergileri aldı. Sinema ile olan geçmişini Sahaflar Çarşısı'nda ararken görülen Ulvi Doğan, 69 yaşındaydı. Ve hâlâ yakışıklıydı. Yıllardan beri Amerika'da yaşıyordu.

Buraya kadar her şey yolunda... Buraya kadar her şey yolunda... Buraya kadar her şey yolunda... Buraya kadar her şey yolunda...

Protesto

KEREM EKSEN

"Bu, düşmekte olan ve her katta 'Buraya kadar her şey yolunda... Buraya kadar her şey yolunda...' diyen bir toplumun öyküsüdür. Ancak önemli olan düşüş değil, yere iniştir."

İki yıl önce sinemamızda *Protesto* adıyla gösterilen *La Haine (Nefret)* filmini görenler bu cümleyi çok iyi hatırlar. Muasır medeniyetin beşiği Fransa'nın "arızalı" kesimlerini perdeye yansıtan, "Öteki Fransa" ile "Beyaz Fransızlar" arasındaki yaman çelişkiyi çığlık çığlığa anlatan yönetmen Mathieu Kassowitz, bir binadan düşen adama benzetiyordu vatanını. Ve filmin sarsıcı finalini bu acımasız metaforla birleştirip suratımıza sıkı bir tokat aşkettikten sonra sıcacık evlerimize gönderiyordu bizi.

Türkiye öyle bir ülke ki, en acımasız mizah, en sert tokat, en ince ironi bile "gerçek hayat" karşısında mağlup duruma düşüyor. Aziz Nesin'in kemikleri sızlıyor. Kafka'nın *Dava*'sı tüm gerçeküstü niteliğini yitiriyor ve Kassowitz'in filmindeki düşen adam, her gün bağıra çağıra "Her şey yolunda ve herkesin keyfi yerinde!" diye şarkılar söylüyor.

***

Dar Alanda Kısa Paslaşmalar filminin galasındaki "rezalet" de gerçek hayatın acımasız dolaysızlığı ile Kassowitz'in sanatını geride bıraktı: En güzel cicilerini giyip tarihi Emek Sineması'nı dolduran sanat çevreleri, perdedeki film yerine sahneye fırlayan bir tinerci çocuğun "skandal" gösterisini izlemek zorunda kaldılar. Yüksek reyting alabilecek her şey vardı bu gösteride: Heyecan (çocuk vücudunu kesmekle tehdit ediyordu salondakileri), şiddet (ve sonunda kesti), aşk (çocuk bir Memoli hayranıydı ve onu yanına çağırıyordu), nefret (çocuğu "kışkırtan basın sivil toplumumuzun sert tepkisine maruz kaldı) vs. vs...

Ve geriye kalanlar: Birkaç magazin haberi, vicdanı yaralı, yüreği bungun birkaç yüz seyirci, "Bakınız sokak çocuklarının hali" saptamaları, "Daha fazla ilgi, daha fazla sevgi" talepleri vb. vb... Çocuk ise, büyük ihtimalle yaptığı eylemin sembolik değerinden habersiz, Taksim İlk Yardım'a götürüldü, oradan kaçıp soluğu tekrar sinemada aldı, ancak gazetecileri görünce İstiklal'in karanlıklarında kaybolup gitti.

Bu defa sıcak evlerimize dönmek daha bir zor. Hayatla bağı hiçbirimizin tahayyül edemeyeceği derecede zayıflamış, gözlerimizin göremeyeceği kadar marjda yer alan bir karakter çıkıyor karşımıza. Üstelik karanlık sokaklarda önümüze çıkıp bizi "taciz" etmiyor, bizzat gözümüzün önündeki sahneye fırlıyor. İlk defa tamamen kendi rızasıyla gazetecilerin önüne atıyor kendini. Zira daha önce kendisi, çok seven gönüllü kuruluşların etkinlikleri vesilesiyle boy göstermişti medyada: saçı kesilmişti, filmi çekilmişti, yıkanmıştı, temizlenmiş, uygar olmuş, böylece izleyici karşısına çıkmaya hak kazanmıştı. Şimdi ise, paşa gönlünün istediği bir anda, gözümüzün önündeki sahneye fırlayıp marjdaki hayatını kültür yaşamımızın orta yerine taşıyıveriyordu. Kameralar kendisini dönüyordu çünkü "o", böyle olmasını istiyordu. Üstelik de, bu derece "dışımızda", bu derece "marjda" kalan bu karakter, -ne tuhaftır ki- rayting'lerden pekala haberdardı. Son derece "içimizden" sayılan bir figürle beraber görünmek istiyordu kameralara. Memoli'yi ekranlarımızın mert, cesur ama herdaim kibar yakışıklısını, bileği bükülemez nizam bekçisini yanında görmeyi arzuluyordu.

***

Çocuk kendini kesti, izleyiciler çığlık attı, kameramanlar çekti. Sonra film izlendi. Sonra gazetelerde -hepsinde değil- bir haber: "Skandal gala". Toplumsal yaşamımız için alabildiğine "gerçeküstü" sayılabilecek bu olay, bir "skandal" formatında hazmedilip belleklerin "ilk unutulacaklar" kısmına atıldı. Çocuk arka sokaklarda, "toplumumuzun utanç abidesi" olarak boy göstermeye devam ediyor. Onu sevmeliyiz. Ona ilgi göstermeli, ona "diğer insanlar" gibi davranmalıyız. Onu korumalı, onun sattığı selpakları almalı, arabamızın camını sildiğinde ona para vermeliyiz. Onu buzdolaplarına kapatmamalıyız. Küfrettiğinde uyarmalı, onun geleceğini sahiplenen gönüllüleri gönülden desteklemeliyiz. Bunlardan birini -ya da birkaçını- en kısa zamanda yapıp, bu olanları bir an önce unutmalıyız.

Çünkü bu kez "sokaktaki çocuk", unutamayacağımız bir eylem yaptı karşımıza çıkıp. Beyaz perdenin önüne fırladı, Kassowitz'in filmindeki formülü tepetaklak edip unutulmaz bir *Protesto* gösterisi gerçekleştirdi. Şunu demek istedi belki de:

" Önemli olan yere iniş değildir. Önemli olan düşüştür."

Çünkü düşüş hiç bitmez gibi gelir insana.

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No:20 80800 Beyoğlu / İstanbul

Şaşkınım ve kızgınım!

Ben Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsünde öğrenciyim. Okulun, girişteki polis kontrolünde çantamda bulunan Öküz Dergisi'ni gören polis memuru, dergiyi alıp göz gezdirdi. Başka bir polise verdi; o da bir başkasına. İçlerinden birisi bana "sen şöyle bir gel" dedi. Ve bir anda etraftaki bütün polisler çevremi sardı. Çantamdaki bütün gözlere birkaç kere bakıldı; kasetlerim dinlendi; üstüm arandı; ismim alındı. "Bu dergiyi neden okuyorsun?" gibi garip birkaç soru soruldu. Bunu takip eden günlerde de gözler üstümdeydi. İşte bu yüzden şaşkın ve kızgınım. Bunu sizinle paylaşmak istedim.

Erinç Yağlı - İstanbul

Hesap

Gözlerinin buğusunda acımasız
hayatın izleri var.
Her şey ne kadar da çabuk gelişti.
Ayak uyduramayacağın kadar çabuk...
Yelkovanla akrebin yarışında unutulmuş
küçük ama büyük detaylar
cinayetin delilleri
Parçalanmış ruhunun parçaları,
kalbine çakılan nice kazıkla
salmış örümceklerini üstüne
Dalgın gözlerin bir silkinişle
toparlanabilir
Keşfettiğin aptal nesneler bile
sana hükmedecek
Düşüncelerin hep seni kovalayacak
Hesabını soracak yaşadıklarının

Duygu Yavuz - İstanbul

"Bileklerimi Kestiğim Geceydi, Gözlerini Ayırmadı Benden"

Hangi dersteyiz bilmiyorum. Sadece konuşulanları duyuyorum, anlamıyorum. Yanılgılarımı, kanayan yaralarımı çözümlemekle daha doğrusu özümsemekle meşgulüm. Elimde silginin üzerine yazdığım "Alp" yazısını okuyorum. Öbür tarafında da kendi ismim yazılı. Ne gün, ne şekilde yazdım bilmiyorum. Anımsadıklarım, acılarım, yerine konulamayan, silginin üzerine hep yazılıp silinen isimler, bazen de yazılamayanlar, yazılsa da silinenler...

Hocayla gözgöze geliyoruz. Bir yerlerim acıyor, bakışlarımı kurtaramıyorum. Dersin bitmesine kaç dakika var diye bakıyorum saatime "8 dakika" evet "8 dakika". Aklıma dün geceki "8 dakika" geliyor. Okula yaklaştıkça O'ndan ayrılacağım diye sıkıntı basmıştı her yanımı! Ellerimi çekemiyorum ellerinden 8 dakika kaldı diyorum. Ömrümüz dakikalarla sınırlı kalmadı mı? Anlarda, saniyelerde eridik, bazen kaynaştık, bazen x-y koordinatları gibi ayrıldık, ayrıldık... Onunla dakika saymak da güzeldi ama.. yine birgün yasak da olsa, acı da olsa, aynı dakikaları yaşamak için "yine" buluşmayacak mıydık! Uslanmayacak mıydık kendi sıvılarımızla, acıtmayacak mıydık, kanayan yaralarımızı. Son ses müzik dinlemeyecek miydik yasaklı gecelerde!

Olmakta olanlara, olmaması gerekirdi diye ya da olmaması gerekir diye yanıt vermekten bahsetmiştim bir şiirimde. Evet olan oluyordu ve o an bir daha geri gelmiyordu. Artık bunu anladım ve kendime döndüm. Aynalar yalan söylemiyormuş. Bir tek şey farklıymış eskiye göre: o aynadaki "ben" de "ben" yokmuş artık.. gülücükler yokmuş... Esir düşen gözler varmış, kelepçeli eller... O anlarda yaşanmış, paramparça, içimi acıtan, kanatan bir yerlerimi... Dokunuşlarda gizliymiş herşey... O dokununca anladım bunu. Karanlıkta sadece ikimiz nefes alıyorduk, ikimizin kalbi atıyordu, titriyorduk! Ağlatıyordu beni... "Özlem çekmişsin sen" dedi... Adın gibi özlem çekmişsin!.. Sımsıkı sarıldı bana. Hiç böyle olmamıştı. Böyle sersem, böyle deli gibi olmamıştım. CPR'da (kalp masağı) "kemikler kırılabilir" dedim. "Evet" dedi.. Birazdan kırılacak 1-2 kemiğin. Aşk dedim belki acı çektirmektir, dokunmaktır biraz değil mi? Bunu ikimiz de yaşamıştık o an. Ne kadar sarıldık bilmiyorum birbirimize.. Daha ne kadar CPR'a devam etti... Ne zaman ümit kesilir dedim hastadan? 1-2 saat sonra dedi.

-"Ümit var mı bende" dedim;

-"Evet, var tabii" dedi var. Daha yaşayacağın, çekeceğin var dedi belki de!

Biliyordum ki uyanacağım bir rüyaydı bu... Uyutan kimdi beni onu bilmiyordum. Ellerime dedim sen dokununca yüksekten düşer gibi oluyorum. Öylece asılı kalmış havada! Tenimi ürpertiyor nefesin bile. Hazları hiç bu kadar yoğun yaşamadım diyorum. Bu kadar içten sarılmadım kimseye. Gözlerini gördüm karanlıkta bir de! Çıldırtan gözlerin. Bıçak gibi kesmişti sanki bileklerimi birden bakışları, bir şeyler acıdı içimde.

Hayat vardı gözlerinde ve onları gözlerimde gördüm... Bileklerim hâlâ kanıyordu.

Kan ter içinde uyandım bu rüyadan. İstesem yine görebilirdim o rüyayı. Ama uykuya dalmak gerekirdi önce, önce dokunuşlar vardı, sonra yok oluşlar..

Her şeyi rüyalarıma bıraktım...

Dünü yaşadım, bugünü yaşıyorum, yarınımı rüyalarıma bıraktım.

Şimdi de hep şunu düşlüyorum "bir daha uyanmasam o rüyadan, hep uykuda kalsam, ya da hiç uyumasam!"

Özlem Dereli-Ankara

Metelik

Cebimde beş kuruş para yok
Meteliğe taş atıyorum
Ama yine de mutluyum belki de
Param olmadığı için
Bir şey yapmamaktan
kaynaklanıyordur
Derin bir iç çekerek
Mutfağa gidiyorum
Kahvaltı hazırlamaya
O da ne!?
Dolapta hiçbir şey yok
İki şişe rakıdan başka

D.Derya - Akçakoca

Sevgili Öküz Kardeşlerim,

Öküz Dergisi'ni çıkışından beri düzenli olarak izlemeye gayret ediyorum. Bunun kendimce birkaç nedeni var. Bunlardan benim için en önemlisi, derginin angaje olmayan bir muhalif tavrının olmasıdır.

Bir şeylere muhalefet etmek hem kolay hem de zor bir iş. Kolay; çünkü insan, anlayamadığı, anlamak istemediği durumlarda karşı durarak moral bir üstünlük ele geçirdiğini düşünebilir. Zor; çünkü Anadolu coğrafyasında farklı düşüncelerin en azından iki bin yıldır nasıl bertaraf edildiği ortada. Yani yürek işi biraz.

Kurulu düzenin kendi karşıtlarını acımasız yöntemlerle yok etmesi muhalefeti ortadan kaldırmıyor elbette. Bu geleneğin bize; arkadan gelenlere onurlu bir miras bıraktığını söylemek istiyorum.

Ama, üzerinde yaşadığımız bu topraklar her zaman onurlu mücadelelere tanıklık etmemiş. Çoğu zaman aymazlık, lakaytlık, hatta laubalilik derecesine bir kabullenme, bir teslimiyet yaşandığını da görüyoruz.

Amacım kimseyi yargılamak veya ders vermek değil. Aksine teslimiyet konusunda ben birinci sıraya kendimi koyuyorum hep. Nedenine gelince; bunca zillete, rezalete rağmen hala bir solucan gibi yaşamaya, ayaklar altında kendime bir yer bulmaya çalışıyorum.

Biz -ya da ben- söylenmesi gerekenleri söylemeyip, yapılması gerekenleri yapmayıp, onları yapan ve söyleyenlerin sırtını sıvazlayıp yalnız bırakmayı çok seviyoruz. Sonra da "Anamızı s.ken kadı, kime şikayet edelim?" deyiveriyoruz. Oysa, anamızı s.ken kadıya bir şey demediğimiz zaman arkasından kazaskerin, paşanın, sadrazamın geleceğini hesaba katmıyoruz.

Bir dergiye "öküz" adı verilmesini önce garip, sonra da ironik buldum. Çünkü bu sözcük bizim halimizi çok güzel ortaya koyuyor. Bildiğiniz gibi boğa, azgın bir hayvandır, zincire vurulmaz kolay kolay. Kızdığı zaman yıkar ortalığı. Onun için en ağır işleri sırtlayacak olan öküz adayı boğalar iğdiş edilir. Yani erkekliği giderilir. Üstelik bu iş insanlık dışı bir yöntemle; hayalarına taş bağlanarak yapılır.

Iğdiş edilen bu hayvanlar artık dünyanın en zararsız yaratıklarıdır. En ağır işlere koşabilir, dürtebilir, günlerce aç bırakabilirsiniz. Asla kızmaz, sinirlenmez ve sahibine zarar vermez, onun sözünden çıkmazlar. Hatta bazı öküzler bu durumu abartırlar. Şöyle ki yazın harmanda dövene koşulan öküzler, sıkıştıkları zaman harmanın üstüne sıçmazlar. Ayaklarıyla döven tahtasına vurarak sahiplerini uyarırlar. Sahipleri de onların kıçına bir teneke tutarak boklarını alır, tezek yapar.

Öküzler, belli bir yaşa gelip de iş göremedikleri zaman ise kesilip yenilirler. Üstelik -çok çalıştıkları ve yaşlandıkları için- etleri de sert olur, pek makbul sayılmaz.

"Öküz altında buzağı aramak" deyimiyle onların erkeklik duygularıyla; "öküzün trene bakması" deyimiyle de saflıklarıyla acımasızca alay edilmesi de cabası.

Hepinizi en öküzce duygularımla selamlıyorum.

Aydın Hoca - İskenderun

İçimdeki Ka'lar

İçimde o kadar çok "ka" harfi birikmişti ki; bir gece ağzıma kadar dolduğumu hissettim. Dilimin ucuna takılıp duruyordu "ka"lar. Ben de çıkarıp attım, atabildiğim kadarını! İşte size o atıklar:

"ka"dan kurtulmak kavliyle
Kaç kırık kalbi kavladın?
Kaçına konak kurdun?
Kimlerle konuştun,
katran karası kulübelerde?
Kaldırımların kenarından koşarken
kalbin kargılandı mı?
Kaçık mı korkaktır,
kaçak mı?
Kaldır kafanı, kibirlice!
Kapının kilidini kır,
kanırt kapıyı!
Korkma!
kibritle karanlığı!
kibritle ki
kalabilesin kuytulukta...
Kaçıkları kızdırma!
Kadınları küstürme!
Korkakları kışkırtma!

Murat Tek - Kartal Özel Tip Cezaevi

Hakimiyetor

Ayı oynatan babaların
kızları delirdi
palyaço oldular
hakimiyetorlar diyarında
burunlarını çekti zengin bebeleri
suçu değildi ki
küçükken ayıyla konuşmak
ayı onunla konuştu
o cevap verdi
Ankara'da elele tutuşmuş
ayıyla yürürken
kovdular aralarından çocuklar
onu,
anneleri dedi ki;
verme ona cevizini
kapat ki görmesin
aya basan adamın televizyon camında
ayağının izini
belki şiir yazılsa
ayla-ayıya kafiye bulunurdu ama
yapıştı bikere bırakmaz onu haya

Zeynep - Ankara

Bir Bahar Gününün Bünyede Uyandırdığı Hisler ve Teknoloji Üzerine...

Perdenin aralığından içeri süzülüp, gözlerinin üstüne düşen bir ışık demetiydi onu uyandıran. Hemen kalkmadı yataktan. Uyandığına emin oluncaya kadar bekledi. Sonra yavaşça doğruldu, çok nazik bir biçimde, sanki boynunun incinmesinden korkuyormuşcasına, başını duvardaki saate doğru kaldırdı. Akreple yelkovan dikey bir doğru oluşturmuşlardı, yukarıdan aşağıya doğru. (Bü-

Akşamsefası

tün gece bilgisayarın başındaydı, e bu kadar uyuması doğaldı.) Aynı yavaşlıkta kalkmak üzereydi ki, bir an için terliklerini bulamadı. Yazın bile terliksiz basamazdı yere. Yatağın altından çıkardığı terliklerini ayağına geçirdikten sonra kalktı yataktan.

Üstüne bir şeyler giyecekti, vazgeçti. Darmadağınık odasında, yerdeki ıvır zıvıra basmamak için, çamurlu bir yolda yürüyormuş gibi dikkatli adımlarla pencereye doğru yürüdü. İki parçadan oluşmuş perdeyi onu uyandıran yaramaz ışık demetinin girdiği aralıktan tutarak iki yana doğru açtı. Ve birden, odanın içi, zifiri karanlık bir gecede şimşek çaktığı an ki gibi, aydınlandı. Güneş odanın içinde yeniden doğmuştu sanki. İşte o an kışın artık bittiğinin farkına vardı.

Pencereyi açtı ve dışarı baktı. İncelemeye başladı bahçeyi. Uzun uzun baktı; tomurcuklanmış, yeni yapraklarını sergilemeye hazır ağaçlara, ağaçların dibinde biten yeşilin her tornunu barındıran otlara, rengarenk, narin, dokunsan kırılacakmış gibi duran ve ne yazık ki ömrü bir yıl olan çiçeklere... İçine çekti, rüzgarın bütün çiçeklerden teker toplayıp, içinde harmanlayıp ona getirdiği eşsiz bahar kokusunu. Ve dinledi kuşların söylediği şarkıları.

Kendini doğa gibi yenilenmiş hisetti birden. İçi kıpır kıpır oldu. Sanki bütün ağaçlar, çiçekler, kuşlar, güneş, bütün bu olanlar onu bir şeye itiyordu. Evet! AŞK'tı bu. Doğa bütün varlığıyla aşka çağırıyordu onu. Evet! Kesinlikle emindi artık. Kesinlikle aşık olmalıydı. Delicesine sevmeliydi, heyecanlanmalıydı. Aşk sözcükleri ve hatta şiirler yazmalıydı onun için. Kelimelerle haykırmalıydı onu sevdiğini ve kelimelerle sunmalıydı ona kendini.

Hemen bulmaya karar verdi, aşık olacağı insanı. Dinginliğini bir kenara bırakıp aceleyle oturdu bilgisayarının başına. Sonra; Windows... Parola... Bağlanıyor... ve nihayet chatroom'a girmişti. Nickname'ini yazdı. İşte hazırdı yeni aşklara yelken açmaya.

Ercan Sarıoğlu - Ankara

Dağların Ardında

Dağların ardında
Yemyeşil çiçekler var
Dağların ardında
Yemyeşil bitkiler var

Dağların ardında
Güneş ışığıyla batar
Dağların ardında
Tanrı var doğa var

Dağların ardında
Kırmızı güller var
Dağların ardında
Yeşillik var otlar var

Dağların ardında
Muz var karpuz var
Dağların ardında
Şelale var dere var

Gülfiye D. Sarsmaz - İzmir

Nerdesin

Bir kuş çırpınırdı uzaklarda, kayalıkların ardında... Bir martı çığlığı sonra.. Hemen hepsi yanıbaşımdaymış gibi tuhaf, bir o kadar da umutlu bir gülümseyiş belirdi yüzümde...

Yüzüm artık bu belirişlere kayıtsız kalmıyor.

Yükseldi çığlığı, morun en güzel tonunda olan martının... Hep o vardı ama beni umutla tanıştıran, hep o vardı gökyüzünü anlamlı kılan. Mor martı mı durmuş deme sakın, sen aç yüreğini, ellerine doldur umudunu ve öylece kal. Bak, nasıl göreceksin sende...

Bir tıkanış, bir yarıda bırakılmışlık... En güzel yerinde İzmir'in bütün bu güzelliklerin ortasındayken diyemiyorum "güzel şeyler düşünelim diye".

Şimdi hissettiklerim tuhaf!

Farkında olmadan ilerleyen saat karşısında en az senin kadar kayıtsızım. Senden öğrendiğim tek şeydi bu kayıtsızlık. Sahi, senin başka bir yönün var mıydı? Olmamış birşeyi anlamsızca ve hep bekleyen ben, göremedim ellerinde olduğunu söylediğin yüreğini... Havada ılık bir koku var. Herşey bu ılık kokuyla beraber tekrar anlam kazanıyor.

Çığlıklarla dolu bu yerde mutluluğun gereksiz cümlelerini bir araya getirmek gibi bir kaygım yok. Olmadı hiç.

Hiçbir şey şu anda, martı çığlıklarından daha huzur veremez bana.. Senin varlığın bile..

Sen hiç olmadın zaten yanımda. Anlamsız, en çok da gereksiz bir şekilde karşımdaydın. Aslında istiyordum orda olmanı.. Çok sonra kabulleneceğim en gereksizinin kendim olduğuna...

Bir kuş çırpınırdı uzaklarda, duyardım çırpınışındaki kararlılığı... Çığlıkların gerisinde kalsa da hissederdim..

Şimdi ben, olmamış birşeyin belli belirsiz doğuşunu izliyorum çırpınışında...

Ya o kuş, martı çığlıklarının önüne geçer de, ben zorlanırsam bu kez de kararlılıkla... Herşey bir belirsizlik...

Hissetmeyi gerektiren birşey yok seni... Sahi sen, Neredesin?

Meral Çakar-İzmir

Tören

Yasaklanmış sevdalar
zoraki evlilikler
Koynumuzda olağanüstühal
karneyle verilir sevişmeler
En masum arzularda
mastürbasyonla doğar bebeler
Süt vermez
Şizofren şefkatlere
stres topu
silikonlu memeler
Gayrı anneniz
biberonda inekler
Möööö...leyerek büyüyor
İnternet-Cafe'lere
ikibinli nesiller

Erdoğan Serin - Çorum

Kış İçin

Ağaçlar daha cesur bizden
Biz giyinirken onlar
soyunuyorlar sonbaharda
Sonbaharı soyuyorlar!

Mehmet Şaman-Ankara

Gözlerin Sımsıcaktı

Seni aradığım zaman
Kalabalıklaşan yalnızlıklarda
Doymak vardı
Yüreğinin sesini
En yitik zamanlarda
Seviyorum demek vardı
Soğuk geçen kış iklimlerinde
Ayazlarda ve yağmurlarda
Hem ıslak ıslak
Hem de...
İşte öylesine

Emine-Dicle Üniversitesi/Diyarbakır

Deniz Feneri

Bir geceyi daha
Boyarız umudun mavisine
Bozkırın ortasında
Bir deniz feneri olur yüreklerimiz
Yüreğinde deniz saklı
Umutsuz dostlarımıza

Erol Çelik - Trabzon

Arayış

Ve aniden döndü, baktı arkasına mahsun ve korkunç. İki saniye sonra gözlerindeki ifade oyuncağını kaybetmiş küçük bir kızınkine döndü. Bir oraya bir buraya koşmaya başladı, nereye gitse aynı yer, aynı boşluk vardı. Daha hızlı, daha hızlı koşmalıydı; ulaşmak, yetişmek için. Ama boşluğun keskin pençesi omzunda, sıcak nefesi ensesindeydi.

Hızla koşmaya başladı; anlamsız ve çaresiz, amansız bir yarışın içinde hissediyordu kendini.

Bu öyle bir yarıştı ki, BOŞ...

Daha da dikkatlice baktı etrafına, gözünün çevresindeki kırışıklar sıklaştı, esen kuru rüzgar dudaklarını çatlattı. Vücudu kırgınlaştı, iyiden iyiye içindeki çaresizliği dizginliyemiyor daha da daha da korkuyordu. Birden o çıktı karşısına, ilk başta ne olduğunu anlamadı fakat onun aradığı olduğunu düşündü.

Yavaş yavaş ona doğru yürümeye başladı, yürüdükçe ama sanki hiç hareket etmiyordu, sanki yer kendisinin altında hareket ediyordu.

Yürüdü, yürüdü. Hâlâ ona ulaşamamıştı, yorgundu. Durdu. Bu sefer o yaklaşmaya başladı. Onu eline almak için kollarını kaldırdı, avuçlarını astı ve ona doğru uzandı. Yavaş yavaş parmaklarıyla gıdıklamak istercesine onu kendisine doğru çekti. Öyle parlak ve sıcaktı ki. Birden sarsıldı ve kafasını kaldırdı. Yanındaki ona;

- "Hey gene mi uykunu almadan geldin? Filmin en güzel yerlerini kaçırdın" dedi. Alık alık çevresine bakındı. Az sonra bütün gördüklerinin saçma sapan bir rüya olduğunu anladı. Tekrar ellerine baktı, rüyadaki gibi elleri yine sıcak idi. Fakat bu kez o yerine sevgilisinin ellerini tutuyordu.

Aslında aradığı bi şey yoktu zaten aradığı da sevgilisinin ellerini sıcacık yapan sevgisiydi.

Gülümsedi , "SENİ SEVİYORUM" diye mırıldandı, taa derinlerden.

Kadıköylü-İstanbul

Saklambaç

Yıldızlar uzaktaydılar,
yalnızdılar
Ben yine de solucan olmak isterdim
Balık avcısı bir parçaya
bölsede bedenimi
Ben yine de solucan olmak isterdim
Çünkü gözlerin toprakta saklı

Özkan Kula-İzmir

Tombul Teorisi

metronom gibi ritmik devinir
kalçaların çarpa çarpa
bir sağ lob'una bir sol lob'una
beynimin
irtifa kazanmakta biryerlerim
a benim Kybele'm, ağır tonajlım,
tombişim
mekan işgali altında cisminin
tonajına inat yerçekimine karşı
memelerin
yüzüme karşı diklenir çekilmiş
bir sustalı gibi
ön saflara çıkar libidom
mantığım geri çekilir
a benim capon balığım,
kurbişim
yüzün işgali altında gözlerinin
tombulsun sen, tombul kal

kim dayatır kadınlara 90-60-90'ı
kozmetiği estetiği daha bilmem neleri
ne zamandan beri değişmiştir erkeklerin
kaç bin yıllık damak zevki
o benim kadınım, oynaşım, sevgilim
yüreğim işgali altında yüreğinin

dünyanın tüm tombulları birleşin

Serkan Engin - İzmit

Kaybolan Parça

Evet, dönüp dolaşıp yine evime, hücreme geri döndüm. Her zamanki gibi dağınık, her zamanki gibi karanlık mağarama geri döndüm. Aptal kedi yine etrafı batırmış, hoş o olmasa da ev tam bir virane, ama olsun burası kendimi huzurlu(!) bulduğum, kendim olduğum tek yer. Sigara izmaritleri, boş içki şişeleri orda burda. Meyhaneler yetmiyormuş gibi bir de gelip evde devam ediyorum içmeye yalnızlığımla. Bir de şu lanet olası öksürük olmasa! Neymiş sigarayı azaltmam lâzımmış. Hadi leyn, boşversene; sigarayı bırakınca her şey hallolucak mı sanki? Dünya mı duracak, çirkeflik son mu bulacak söylesene.. Adamım boş yere bunca çaba!..

Bak, bir elimde sigaram, bir elimde kadehim; umarsızca, umutsuzca devam ediyorum yaşamaya. Hoş buna yaşamak denirse. Düzene lanet eden ben evet ben, yine de bu düzenin bir parçasıyım hem de kopuk, kaybolmuş bir parçası. Ama kimse kaybolan parçanın peşinde değil, herkes kendi dünyasında herkes kendi sevdasında. "Yeter artık, uyanın" diyorum ama kendim kestirmeye devam ediyorum, fakat bir gözüm açık bakarsın uyanan biri olur.

Beni görenler, o insanca duyguların vermiş olduğu duyguyla bakıyorlar yüzüme. ACIMA!!! Ama acımayın bana istemiyorum, ben seçtim böyle yaşamayı, siz seçtirdiniz böyle yaşamayı bana. Önce umutsuzluğuma, yalnızlığıma, başıboşluğuma gülen siz, şimdi neden acıyorsunuz? Halbuki siz olmadan öyle rahatım ki dünyamda. Tüm riyakarlıklardan uzak, bencillikten uzak yaşıyorum, belki de en büyük bencillik benimki ama ne demiş Özdemir Amcam, "Yalnızlık paylaşılmaz, paylaşılsa yalnızlık olmaz". Şimdi de ben gülerek izliyorum sizi, o acınası halinizi.

Tüm duyguları, hayatı dolu dolu yaşıyorum içimde. Kusura bakma kardeş, öyle bir fanus yaptım ki kendime sana yer yok. Kendi karanlık dünyam, öylesine mavi öylesine sonsuz ki hiç kimseye yer yok. Daha fazla gelme üstüme, karanlığımda boğulmanı istemiyorum.

Mercan Savaş-Denizli

Aforizmalar

- İnsan ne kadar özgürse
o kadar yalnızdır.
- Aptallar akıllıları deli sanırlar.
- Aşkın bir adım ilerisi nefrettir.
- Bugün yarın dündür.
- Mutluluk, mutsuzluğun
tadını çıkarmaktır.
- En büyük yanlış, en büyük yanlışı
iki defa yapmaktır.
- İnsan reddettiği her şey için
bir gün mutlaka pişmanlık duyar.
- Aşk, insanın kendine yeteri kadar
değer vermemesi sonucunda oluşan
patolojik bir olgudur.

Polat Onat-Elazığ

Sayı: 80 / Ocak 2001 ● Ayda Bir Yayımlanır ● **Sahibi:** Mehmet ÇAĞÇAĞ LM Basın Yayın Ltd.Şti ● **Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Yayın Koordinatörü:** Hatice MERYEM
Haber Merkezi: Ali Kemal YILMAZ, Oylum GÖLBAŞI, Ali Ekber Ural ● **Temsilciliklerimiz: Ankara:** Ahmet Erhan ● **Diyarbakır:** Kemal Varol ● **Sydney:** Nihat Ziyalan ● **Harvard:** Ragıp Duran **Viyana:** Oktay Taftalı ● **Datça:** Oktay Güzeloğlu
Karaköy: Mehtap Kandemir ● **Grafik Uygulama:** Cebrail OKÇU, Mert HOŞGÖR ● **Dizgi:** Zuhal ● **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU ● **Satış:** Cüneyt AYDIN ● **İşletme:** Orhan AÇAR ● **Müessese:** Ali YAVUZ ● **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ
● **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 118 **Fax:** 251 57 54 ● **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İst. ● **Baskı:** Ilıcak Matbaası ● **Dağıtım:** Bir-Yay ● **Reklam Rezervasyon:** Emin YARAŞ
Abonelik için **Tel: 0(212) 292 95 65'den 111** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.

Akşamsefası

ÖKÜZ BOYNUZU TERLEYENLER KÖŞESİ

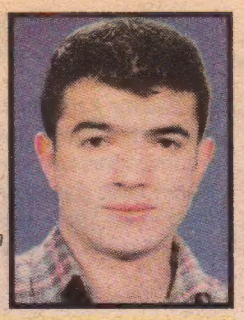

1979 Hatay doğumluyum. Ankara Üni. Ast. Uzay Bil. Böl. 3. sınıftan terkim. Güzel hedeflerim ve hayata geçirmek istediğim bir çok projem var. Umarım bir gün bir kitabım olur.

Süleyman Çapar/Denizli

Mesaj

Zoraki sevgilim vardı
Güzel meleğim yazardı
Bazen telefon ederdi
"Seni seviyorum"
demezdi
Ben ona telefon ederdim
"Seni seviyorum"
derdim
Bir gün bir mesaj yazdı
"Boşver"
dedi
Anlamadım
Neyi
Boşverdi?

Yazdım

Anlamadıklarımı
Anladıklarım için yaşadım
Yaşarken okumadıklarımı
Okuyabilmek için yazdım

Aile

Neden ağlardı Annem?
Neden kızardı Babam?
Neydi önemli olan?
Oyuncakları mıydı kırılan,
Peki, neden ağlardı Annem?
Neden kızardı ona Babam?
Neydi o sebepsiz olan?

İp

Bir ip var,
Çektikçe değişiyor
sahne
Bir ucu makarasında
hayatın
Bir ucu elimde!

Özledim

Ne fırtınalı
bir aşk başlayacak,
Ne de sen,
bana döneceksin

Seni özleyişim
Sevdiğimden değil,
Yalnızlığımdan!..

1974 Artvin doğumluyum. Resim İş Öğretmeniyim. Şiir içinde yıl alıyor çabalıyorum. Üç tane şiir dosyası oluşturdum, bekliyorum, bekliyorum, bekliyorum...

Kani Çelikarslan/İstanbul

...

ateşe verilen bütün köylerin
bütün gemilerin kalktığı
başkentti
düşleri susuz, sabırlı bir çocuk
dağlarda açan nergis
ve zakkum kum ve
kapılara yığılan lağım
anlatsam acı çekiyorum
çünkü ağır yaşanmıştır dün
bütün gün sönmüş
bir mum gibi
uzakta bir dostumu
düşünürüm
Malabadi köprüsünden
diyarbekire

...

çocuk dudaklarını
yüzüne yatan alacalığa şişir
saçlarını ovalara ser
gölgelensin irileşen gözlerin

zaman çitlerini yıksa da
dert değildir aşk için
çoraklaşmasın
büyük ağrılarla beslediğin
kalbin

kalbin sarışın bir çocukta
acıyan yan,
öpülen yerlerin mi yanan
güneş taşıyan
dilinse kanayan
hep biriksin
tükenmesin acıdan

...

zaman tırnaklarımızı
bırakmıyacak
acımızı çıkartmaya
öyle ki yer kalmayacak
alnımızda
şaşı kalacağız uzaklara
bakmakla
kim bilir
eski zaman aşkları diye
anılacak
şimdiye dek
yalnızlıktan aldığımız yara

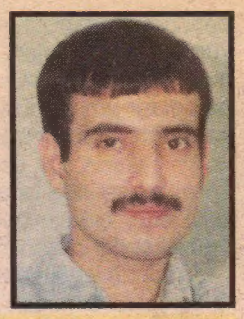

1974 Diyarbakır doğumluyum. Hayat üniversitesinde okurken, dünyayı değiştirmeye karar verdim. Bu düşünce ve pratiklerimin ödülü olarak şu anda cezaevindeyim...

Hasan Koç/K.Maraş

Küçük Bir Çocuğum

Bilmem sizin oralar
Nasıl şimdi
Nasıl yaşarsınız
Evlerinizde
Nasıl gezersiniz
Sokaklarda
Nasıl seversiniz
Yaşıtım olan çocukları...

Ben yıldızları örterim
Üstüme
Eylülde ayazım
Şubatta zemheri...

Sağım boş
Solum boş
Tutulmasız kalmaya
Alışıktır ellerim
Kendim ağlarım
Kendim gülerim
Kendim toplarım
Sararan yapraklarımı...

Sı-zı-lık

Asfaltsız yolların
Toz konduran
Tökezlemelerinde
Yağmurun
Yapış
Yapış
Çamura bulanmasıydı
Yüzümün yitik sularında...
Çünkü sonbahardı
Hüzünlüydü...
Çünkü isimsiz bir
Yalnızlıktı
Çünkü yarım yürek
Yürüyüşlerdi
Ensemin
Çeperine dolanı veren
İşte hepsi buydu

Aşk
sı(z)
(zı)
lık
tı...

1971 Yozgat Sarıkaya doğumluyum. Bir bankada çalışıyorum ve Şiire birisine bir derdi anlatmak için (aşk) başladım. Sonradan amacımı aşan bir sonuçla karşılaştım....

Cem Güngör/Bursa

Şaşırma

Göz...
Bebeğim,
Atlı karınca yüreğim,
Döner, döner,
Sana gelir!..

İç Güvey

Dün kirli yüzlü
Sarı bir cesetle karşılaştım
Senden hallice dedim.

Hoş Geldin

Gözlerinde yüz yıl
Savaşlarının yorgunluğu,
Yıllanmış bir şarabın
Hayyam-i kokusu
Hoş geldin
Sefalar getirdin

Kayıp İmge

Kahramanları
Bir adam
Bir kadın
Bir şiir
Olay:
Kadın; adamca umuttu
Şiir; kadınca buluttu
Şiir hayata tutundu
Sonuç:
Adam kadını unuttu
Gitti şiire tutundu

Bir Şey

İki vardı
Biri kaldı
Bir şey vardı;
Gideni anlamadı

Hayat Yükü

Sırtında
bir dolu yumurta
Kırmasam
Kırılmasam

Bir gün biri kırılacak
Biliyorsun

Adres: Öküz Boynuzu Terleyenler Köşesi, İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No: 20 80080 Beyoğlu-İstanbul

Akşamsefası